

Consumentenprijsindex

In de [persmededeling van 5 augustus 2003](#) heeft het CBS gemeld dat de uitkomsten over de periode juni 2002 tot en met juni 2003 niet correct zijn. Dientengevolge zijn de CPI-cijfers in deze publicatie niet correct.

Het [persbericht van 9 september 2003](#) bevat de gecorrigeerde cijfers voor de reeks voor alle huishoudens en voor de geharmoniseerde consumentenprijsindex.

Sociaal- economische Maandstatistiek

Jaargang 19 – september 2002

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2001–2002	= 2001 tot en met 2002
2001/2002	= het gemiddelde over de jaren 2001 tot en met 2002
2001/'02	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2002 en eindigend in 2002
1991/'92–2001/'02	= boekjaar enzovoort, 1991/'92 tot en met 2001/'02

In geval van afronding kan het voorkomen dat de som van de aantallen afwijkt van het totaal.
Verbeterde cijfers in de staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel.: (045) 570 70 70
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek
Voorburg/Heerlen, 2002.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik
of intern gebruik is toegestaan.

Prijzen excl. administratie- en
verzendkosten
Abonnementsprijs: € 109,50
Prijs per los nummer: € 12,50
Kengetal: V-4
ISSN 0168-549X

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

1. Berichten en artikelen

Berichten	7
Webmagazine	9
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/3	11
Werkgelegenheid en arbeidsmarkt 1987–2001	13
Organisatiegraad van werknemers daalt in de periode 1995–2000	19

2. Tabellen

Cijfers in StatLine	27
2.0 Kerncijfers	29
2.1 Banen en arbeidsvolume	31
2.2 Vacatures	33
2.3 Werkloosheid	36
2.4 Cao-lonen	38
2.5 Verdiende lonen en loonkosten	40
2.6 Consumentenprijzen	41
2.7 Consumentenvertrouwen	43
2.8 Sociale zekerheid	44
2.9 Vakverenigingen	49

3. Technische toelichtingen

53

Nu en eerder verschenen

59

Enkele afzonderlijke publicaties

63

1. Berichten en artikelen

Berichten

Stijgende trend werkloosheid

Het aantal geregistreerde werklozen kwam in de maanden mei-juli gemiddeld uit op 160 duizend. Het laatste halfjaar vertoont de werkloosheid een stijgende trend. De werkloosheid steeg in deze periode met gemiddeld ongeveer zesduizend per maand. Dit blijkt uit de nieuwste cijfers van het CBS.

Werkloosheid ongeveer zesduizend per maand gestegen

In de maanden mei-juli van dit jaar waren er gemiddeld 160 duizend geregistreerde werklozen. Door seizoeneffecten is de werkloosheid in deze periode van het jaar altijd lager. Na verwijdering van deze effecten komt het werkloosheidscijfer uit op 174 duizend. Dat is weliswaar zesduizend lager dan in april-juni, maar hoger dan in de daaraan voorafgaande maanden. Omdat de werkloosheidscijfers gebaseerd zijn op een steekproefonderzoek hebben ze een onnauwkeurigheidsmarge. De waargenomen daling valt binnen deze marge en duidt dan ook niet op een gewijzigde trend. De ontwikkeling van de werkloosheid kan het beste over een wat langere periode worden vastgesteld. Vergeleken met drie maanden geleden is het aantal werklozen nu 11 duizend hoger en vergeleken met een halfjaar geleden zelfs 38 duizend. De werkloosheid heeft dus een stijgende trend. De stijging bedraagt gemiddeld ongeveer zesduizend per maand.

1. Geregistreerde werklozen na verwijdering van seizoensinvloeden

Inflatie in juli iets hoger

De inflatie in Nederland is in juli 2002 uitgekomen op 3,5 procent. In vergelijking met de maand ervoor is dit 0,1 procentpunt hoger. Dit blijkt uit het consumentenprijsindexcijfer van het CBS. Ook in juni liep de inflatie met 0,1 procentpunt op. De woninghuren zijn dit jaar per 1 juli met gemiddeld 2,9 procent verhoogd. De Nederlandse inflatie volgens de Europees geharmoniseerde index is in juli 0,1 procentpunt gedaald tot 3,8 procent.

Inflatie loopt iets op

De inflatie is van juni op juli 2002 iets opgelopen tot 3,5 procent. De eerste vijf maanden van dit jaar daalde de inflatie elke maand van 4,4 procent in december tot 3,3 procent in mei. Zowel in juni als in juli is de inflatie echter weer opgelopen. De lichte stijging van de inflatie in juli is op de eerste plaats toe te schrijven aan de prijsontwikkeling van verse groenten. Deze werden 6 procent duurder, terwijl zij vorig jaar in juli juist 11 procent in prijs daalden. Daarnaast zijn prijzen van autobrandstoffen in juli 2002 ongeveer 1 procent gestegen, terwijl ze een jaar ervoor juist 5 procent daalden. Ten slotte zorgt ook een sterkere huurstijging voor een hoger inflatiecijfer.

De inflatie wordt onder meer afgeremd door de prijsdaling van vers fruit en door de prijsontwikkeling van aardappelen. In 2001 ging de prijs van aardappelen van juni op juli met 36 procent omhoog, dit jaar in dezelfde periode slechts met 2,6 procent.

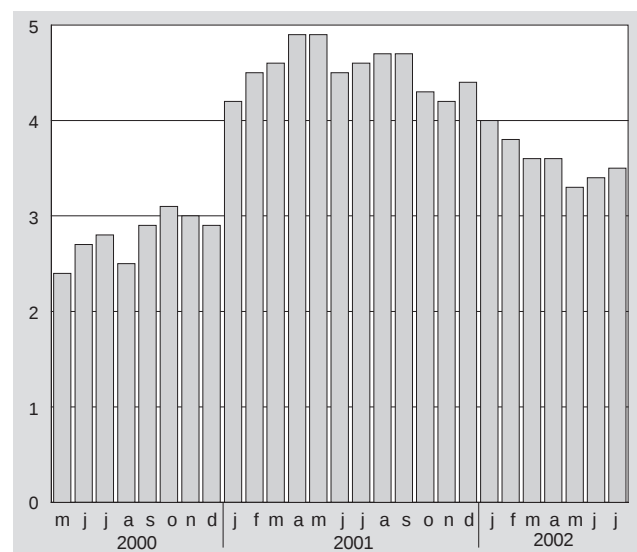
Huurstijging gemiddeld 2,9 procent

De huren van woningen zijn per 1 juli van dit jaar met gemiddeld 2,9 procent gestegen. Dit blijkt uit voorlopige uitkomsten van de huurenquête van het CBS. De huurstijging ligt daarmee 0,2 procentpunt hoger dan in juli vorig jaar. Net als vorig jaar ligt de huurstijging beneden de gemiddelde inflatie.

Prijzen stijgen in juli met 0,2 procent

Van juni op juli 2002 zijn de prijzen gemiddeld 0,2 procent gestegen. Naast de stijging van de huren zijn prijsstijgingen genoteerd voor voedingsmiddelen, vooral van verse groenten. Ook de tarieven voor gas en elektriciteit en de prijs van autobrandstoffen gingen omhoog. Prijsdalingen werden deze maand gemeten bij kleding en schoeisel. Ook fruit werd goedkoper. De prijs van bankdiensten ging omlaag, met name van geldopnames in het buitenland.

2. Procentuele verandering consumentenprijzen, reeks alle huishoudens t.o.v. de overeenkomstige maand een jaar eerder

Consumentenvertrouwen weer lager

Het consumentenvertrouwen is in augustus voor de zevende maand op rij gedaald. De vertrouwensindex ligt op -27, drie punten lager dan in juli. De daling van het vertrouwen in augustus hangt samen met een negatiever oordeel over het economisch klimaat en iets minder met een lagere koopbereidheid. Over de eigen financiële positie echter is de consument voor het eerst dit jaar niet negatiever geworden. Uit het Consumenten Conjunctuur Onderzoek van het CBS blijkt verder dat consumenten vooral duurzame artikelen, en vakantie en uitgaan als bezuinigingsposten zien bij een inkomensdaling.

Oordeel eigen financiële positie stabiel

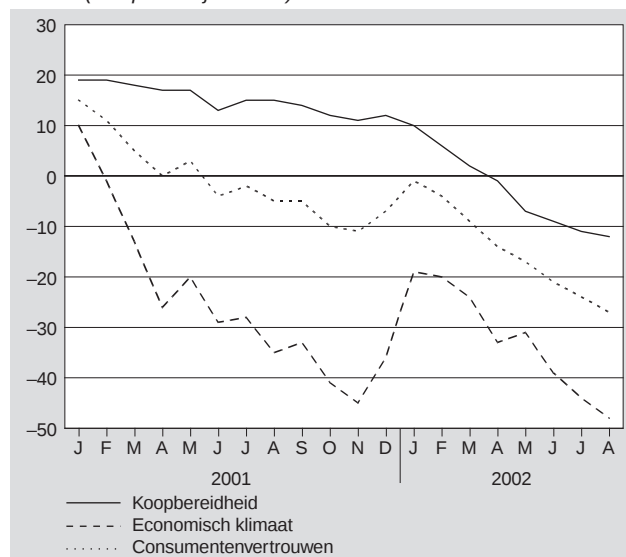
De koopbereidheid is sinds januari van dit jaar 22 punten gezakt, tot -12 in augustus. Dit is het laagste niveau sinds midden 1985. De koopbereidheid is gebaseerd op het oordeel over de financiële situatie van het eigen huishouden en over het doen van grote aankopen. De daling van de koopbereidheid in augustus komt vooral doordat de consument de tijd opnieuw iets minder gunstig vindt dan een maand eerder voor het doen van grote aankopen, zoals televisies, koelkasten en computers.

Over de ontwikkeling van de eigen financiën zijn de consumenten in augustus echter niet somberder geworden. De voorgaande maanden beoordeelde de consument zijn financiën steeds negatiever. Het percentage huishoudens dat spaargeld aanspreekt is in augustus even groot als in juli, toen het licht steeg ten opzichte van de voorgaande maanden. Het aantal huishoudens dat aan het eind van de maand geld overhoudt is in augustus iets gestegen, nadat het in de loop van dit jaar daalde.

Consument negatiever over economisch klimaat

Het oordeel van de consument over de economische toestand in Nederland is in augustus negatiever dan in juli. Zowel over de economische ontwikkelingen in de afgelopen twaalf maanden als over de verwachtingen voor de komende periode zijn de respondenten in augustus somberder geworden. Daarbij speelt een rol dat steeds meer consumenten verwachten dat de werkloosheid oploopt. In augustus rekt 64 procent van de ondervraagden op een stijging van de werkloosheid in de komende maanden, tegen 58 procent in juli. In mei was dit nog 34 procent.

3. Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid (oorspronkelijke reeks)

De in deze rubriek opgenomen artikelen zijn eerder gepubliceerd in edities van het Webmagazine. Het Webmagazine verschijnt wekelijks (iedere maandagochtend) op de CBS-site (www.cbs.nl).

Kwart van de niet-westerse allochtonen heeft uitkering

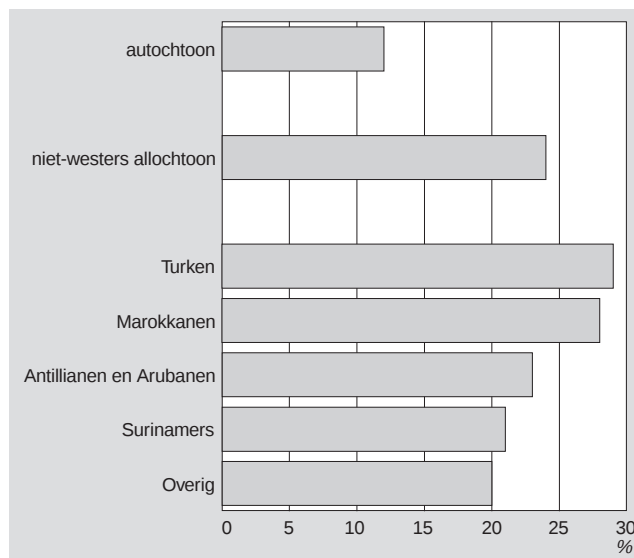
Annelies Boerdam

Eind 2000 had bijna een kwart van de niet-westerse allochtonen van 15–64 jaar een uitkering. Dat is twee keer zoveel als onder autochtonen; van hen had 12 procent een uitkering. Niet-westerse allochtonen hadden vooral vaker een bijstandsuitkering.

Vaak uitkering voor Turken en Marokkanen

Van de niet-westerse allochtonen maken Turken en Marokkanen het meest gebruik van uitkeringen. Van de Turken ontving 29 procent eind 2000 een uitkering. Bij de Marokkanen was dat 28 procent. Maar ook onder Antillianen, Arubanen en Surinamers is het aandeel met een uitkering aanzienlijk hoger dan onder autochtonen. Bij de Antillianen en Arubanen waren er 23 procent uitkeringsontvangers en bij Surinamers 21 procent.

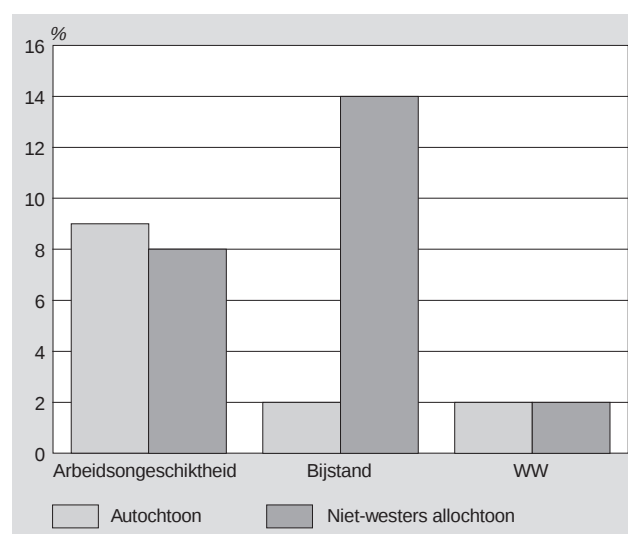
1. Aandeel uitkeringsontvangers per herkomstgroepering, eind 2000

Niet-westerse allochtonen vooral in de bijstand

Niet-westerse allochtonen doen vooral vaker een beroep op de bijstand. Eind 2000 had 14 procent van hen een bijstandsuitkering. Van de autochtonen had slechts 2 procent zo'n uitkering. De verschillen zijn het grootst bij de ouderen. Van de 55–64-jarige autochtonen had 3 procent een bijstandsuitkering. Van de oudere niet-westerse allochtonen zat daarentegen bijna 30 procent in de bijstand.

2. Aandeel uitkeringsontvangers per herkomstgroepering naar soort uitkering, eind 2000

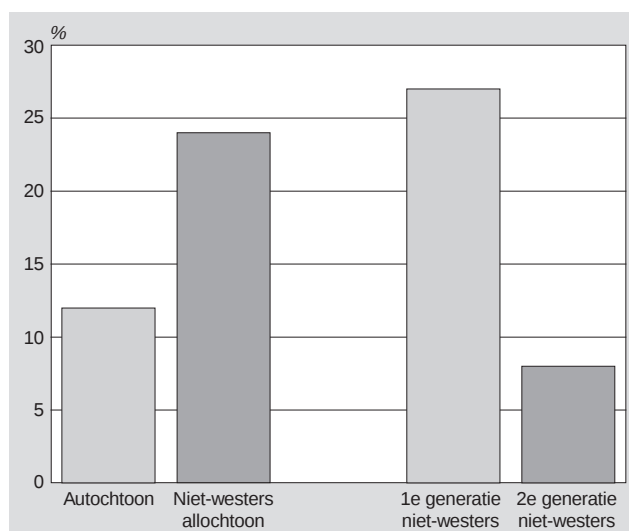
Zes van de tien oudere Turkse mannen arbeidsongeschikt

Autochtonen maken iets vaker gebruik van de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Van de autochtonen was 9 procent arbeidsongeschikt, tegen 8 procent van de niet-westerse allochtonen. Ouderen zijn naar verhouding vaker arbeidsongeschikt. Het aandeel oudere Turkse en Marokkaanse mannen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering lag met respectievelijk 61 en 46 procent aanzienlijk hoger dan gemiddeld. Onder autochtone mannen van 55–64 jaar was het 27 procent.

Minder uitkeringsontvangers onder tweede generatie

Onder de tweede generatie niet-westerse allochtonen bevinden zich aanzienlijk minder uitkeringsontvangers dan onder de eerste generatie. Van de tweede generatie had 8 procent eind 2000 een uitkering, tegen 27 procent van de eerste generatie. Dit verschil is grotendeels toe te schrijven aan de gemiddeld jonge leeftijd van deze groep. Zo is 93 procent van de tweede generatie tussen de 15 en 34 jaar. Bij de eerste generatie niet-westers allochtonen zit de helft in deze leeftijdsgroep.

3. Aandeel uitkeringsontvangers per herkomstgroepering en generatie, eind 2000

Toelichting

Uitkering

Het gaat in dit artikel om de volgende soorten uitkeringen:

- arbeidsongeschiktheidsuitkering (Wao, Waz en Wajong)
- bijstandsuitkering (Abw)
- werkloosheidsuitkering (WW, loaw en loaz).

Artikelen

Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/3

A.W.F. Corpeleijn

In de eerste helft van 2002 bleef de economische groei dicht bij het nulpunt. Ook het tweede kwartaal gaf geen verbetering van de conjunctuur te zien. Op de arbeidsmarkt komt de conjuncturele teruggang nu duidelijk tot uiting. De banengroei is sterk gedaald, al was in het eerste kwartaal van dit jaar het aantal banen nog 108 duizend groter dan een jaar eerder. Het aantal openstaande vacatures was op het eind van het eerste kwartaal van dit jaar 38 duizend lager dan een jaar eerder. De geregistreerde werkloosheid steeg in de eerste helft van 2002 aanzienlijk.

1. Conjuncturele achtergrond

De groei van de Nederlandse economie in 2001 en de eerste helft van 2002 is ver achtergebleven bij die van voorgaande jaren en kwam in het eerste halfjaar van 2002 dan ook uit op 0,2 procent. Dit percentage betreft de verandering van het volume van het bruto binnenlands product (BBP) ten opzichte van dezelfde periode van het voorgaand jaar. Zowel de uitvoer als de investeringen waren in de eerste helft van 2002 lager dan een jaar geleden. De consumptie nam slechts weinig toe.

In het tweede kwartaal van 2002 was de industriële productie 3,5 procent kleiner dan een jaar eerder, en na correctie voor seizoeninvloeden 0,3 procent groter dan in het voorafgaande kwartaal.

De groei in het tweede kwartaal kwam vooral voor rekening van de aardolie-, chemie- en rubberindustrie en de metaalindustrie. In de overige branches van de industrie is de productie opnieuw gedaald in vergelijking met het voorgaande kwartaal.

2. Banen en arbeidsvolume van werknemers

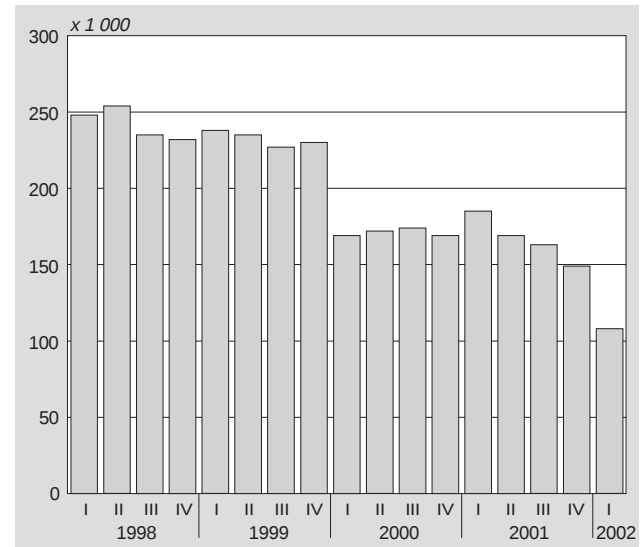
Kwartaalcijfers over banen en arbeidsvolume van werknemers zijn bij de afsluiting van dit overzicht beschikbaar tot en met het eerste kwartaal van 2002 (zie de tabellen 2.1.1 en 2.1.2 in het tabellen-deel van deze aflevering). Het aantal banen van werknemers was in het eerste kwartaal van 2002 108 000 ofwel 1,5 procent groter dan in dezelfde periode van 2001. Omgerekend naar voltijdbanen (arbeidsjaren) bedroeg de groei 1,4 procent.

Een vergelijking van de veranderingen van kwartaal op kwartaal toont aan dat sinds het derde kwartaal van vorig jaar de werkgelegenheid niet verder is toegenomen. In het eerste kwartaal van 2002 was het aantal banen zelfs lager dan in het voorgaande kwartaal. Een daling van het aantal banen ten opzichte van het voorgaande kwartaal is in de periode 1996–2001 niet voorgekomen.

Gewoonlijk verschilt de banengroei aanzienlijk per bedrijfstak en ook nu is dit het geval. Opvallend is wel dat de banengroei deze keer sterk geconcentreerd is in de niet commerciële diensten. Bij de zorg en overige quartaire dienstverlening waren er in het eerste kwartaal van 2002 zo'n 56 duizend banen meer dan een jaar eerder. Bij de overheid nam het aantal banen toe met 28 duizend. Samen waren deze niet-commerciële diensten goed voor ruim driekwart van de totale banengroei. Tussen het eerste kwartaal van 2001 en dat van 2002 is het aantal banen in de financiële en

zakelijke dienstverlening gelijk gebleven, terwijl de banengroei hier in de jaren negentig juist bijzonder sterk was. In de industrie was in het eerste kwartaal van 2002 het aantal banen 8 duizend lager dan een jaar eerder.

1. Banen van werknemers, verschil ten opzichte van een jaar eerder

3. Vacatures

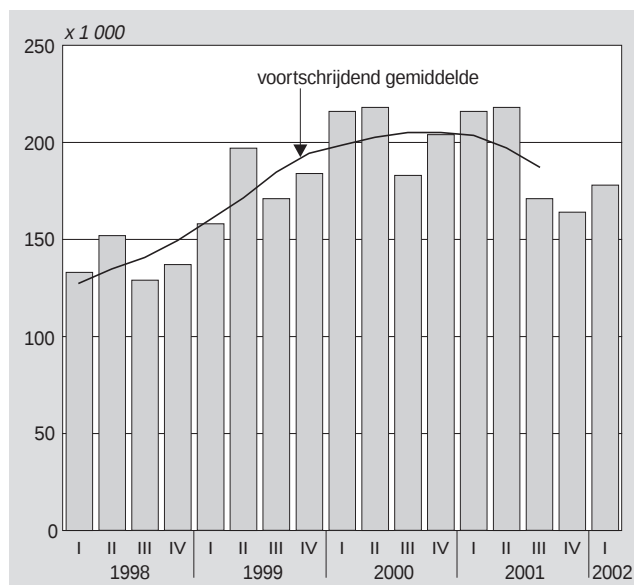
Eind maart van dit jaar waren er 178 duizend openstaande vacatures, zo'n 38 duizend minder dan een jaar eerder. In het derde kwartaal van 2001 kwam het aantal openstaande vacatures voor het eerst in zeven jaar iets lager uit dan een jaar eerder en vervolgens hield deze daling aan.

Vanaf het derde kwartaal van 1994 tot begin 2000 kwam het aantal vacatures elk kwartaal hoger uit dan het jaar ervoor. Toen de economische groei begin 2001 sterk terugliep, stabiliseerde het aantal vacatures. De recordhoogten van 2000 bleven nog een half jaar gehandhaafd. Pas in het derde kwartaal van 2001 is het aantal vacatures gedaald.

De sterkste daling van het aantal openstaande vacatures vond plaats in de zakelijke dienstverlening. Eind maart 2002 waren hier 18 000 vacatures minder dan een jaar eerder. Ook in de handel en industrie waren er minder vacatures. Uitzonderingen op het algemene beeld vormden de horeca, en de niet-commerciële dienstverlening. Hier bleef het aantal vacatures vrijwel constant.

In de enquête waarop genoemde cijfers zijn gebaseerd, is een vacature omschreven als: een arbeidsplaats waarvoor binnen of buiten het bedrijf of de instelling personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk geplaatst kan worden. Hieronder vallen ook vacatures waarvoor gesprekken worden gevoerd met sollicitanten of waarvoor tijdelijk personeel wordt gezocht.

2. Openstaande vacatures aan het eind van het kwartaal, 1998–2002

4. Werkloosheid

De eerste maanden van 2002 gaven een stijging van de geregistreerde werkloosheid te zien. In het eerste kwartaal van 2002 waren er gemiddeld 161 duizend geregistreerde werklozen, en na seizoencorrectie 145 duizend. In het tweede kwartaal kwam het voor seizoen gecorrigeerde aantal op 180 duizend. Het aantal geregistreerde werklozen was toen 32 duizend hoger dan een jaar eerder.

Uit de ontslaggegevens van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat de werkgevers in het eerste kwartaal van 2002 circa 18 duizend ontslagverzoeken bij de Centra voor Werk en Inkomen hebben ingediend. In vergelijking met dezelfde periode van het voorgaand jaar was dat een toename met ruim 6 duizend. Het aantal ontbindingsverzoeken bij de kantonrechter was in het eerste kwartaal van 2002 eveneens 5 duizend hoger dan een jaar eerder. De ontslaggegevens laten dus duidelijk een stijgende lijn zien, maar het niveau was begin van dit jaar historisch gezien nog steeds niet erg hoog.

Werkgelegenheid en arbeidsmarkt 1987–2001

A.W.F. Corpeleijn

In de periode 1987–2001 is het arbeidsvolume met ruim een kwart toegenomen; dat was een groei van gemiddeld 1,8 procent per jaar. Vooral in de zakelijke dienstverlening was de toename van de werkgelegenheid bijzonder sterk. Het aandeel van de deeltijdbanen in de werkgelegenheid bleef stijgen. De ontwikkeling van het arbeidsvolume vertoonde in deze periode een duidelijke samenhang met de economische groei en met de ontwikkeling van werkloosheid en vacatures.

1. Inleiding

Dit artikel geeft een overzicht van enkele ontwikkelingen van de werkgelegenheid en de arbeidsmarkt in de afgelopen vijftien jaar, de periode van 1987–2001. Aanleiding is het beschikbaar komen van gereviseerde cijfers van de Arbeidsrekeningen voor de jaren 1987–1994, waardoor consistente reeksen over de werkgelegenheid (werkzame personen, banen, arbeidsvolume) voor de jaren 1987–2001 momenteel beschikbaar zijn. Deze reeksen worden behandeld in paragraaf 2 van dit artikel.

Ter aanvulling op de cijfers over de werkgelegenheid van de Arbeidsrekeningen zijn in dit artikel gegevens opgenomen over vacatures en werkloosheid uit andere bronnen (paragraaf 3). De slotparagraaf gaat over de samenhangen tussen de reeksen.

In het aanhangsel zijn enkele relevante publicaties genoemd en staan de hier gebruikte definities.

2. Werkgelegenheid

In deze paragraaf zullen drie aspecten van de werkgelegenheidsontwikkeling in de jaren 1987–2001 worden belicht:

- De ontwikkeling van het totale arbeidsvolume (arbeidsjaren).
- De werkgelegenheidsontwikkeling per bedrijfstak.
- De banengroei.

De ontwikkeling van het totale arbeidsvolume

Gemiddeld bedroeg in de periode 1987–2001 de jaarlijkse groei van het arbeidsvolume 1,8 procent. Het totale arbeidsvolume was in 2001 ruim een kwart ofwel 28 procent groter dan in 1987; een toename met 1,4 miljoen arbeidsjaren. Historisch gezien, is deze groei zeer sterk, niet alleen in vergelijking met de periode 1970–1986, maar ook in vergelijking met de alle daaraan voorafgaande periodes. Het betreft hier het arbeidsvolume in arbeidsjaren van zelfstandigen en werknemers samen. Het aantal uren waarmee een arbeidsjaar correspondeert, is in de periode

1987–2001 niet veel veranderd. In 1987, aan het begin van de periode bedroeg de jaarlijkse arbeidsduur van een voltijdbaan gemiddeld 1 746 uur, in 1996 was dat 1 739 uur. Ook daarna is er in het particulier bedrijf niet veel veranderd. Wel is bij de overheid en in de gesubsidieerde sector is de arbeidsduur verkort. Voor alle sectoren samen was in 2001 een arbeidsjaar 27 uur korter dan in 1987, wat neerkomt op een vermindering met nog geen 2 procent. Wat de groei van de werkgelegenheid betreft, is er een groot verschil tussen de periode 1987–1994 en de jaren die daarop volgden. Tot 1995 bedroeg de groei gemiddeld 1,2 procent per jaar en in 1993 en 1994 nam het arbeidsvolume zelfs wat af. De ontwikkeling van de werkgelegenheid in de eerste helft van de jaren negentig was dan ook niet erg gunstig. Vanaf 1995 veranderde dat en groeide het arbeidsvolume sterk, met een top in 1997. De laatste jaren is de groei wat afgenomen, maar zelfs in 2001 toen de economische groei sterk verminderde, groeide het arbeidsvolume toch nog aanzienlijk.

De ontwikkeling van de werkgelegenheid hangt nauw samen met de economische groei. Als de productie sterk stijgt, neemt doorgaans de werkgelegenheid toe. Stagneert de economische groei, dan kan de werkgelegenheid kleiner worden. Dit laatste was dan ook het geval in 1993–1994, toen de economische groei een dieptepunt bereikte. Het volume van het bruto binnenlands product (BBP) was in 1993 slechts 0,8 procent groter dan in het voorgaande jaar. Deze conjuncturele teruggang leidde tot een lichte inkrimping van het arbeidsvolume. In alle andere jaren, met uitzondering van 2001, nam het volume van het BBP toe met minimaal 2 procent. Hoogtepunten waren 1989–1990 en 1998 toen de groei van het BBP meer dan 4 procent bedroeg.

De werkgelegenheidsontwikkeling per economische activiteit

De verschillen in werkgelegenheidsontwikkeling tussen bedrijfstakken waren zeer groot in de afgelopen vijftien jaar. Bij de bedrijfstakken zoals landbouw en industrie was de werkgelegenheid in 2001 kleiner dan in 1987, terwijl de werkgelegenheid bij de overheid bijvoorbeeld even groot was als in 1987. Maar ook waren er activiteiten waarin de werkgelegenheid zeer sterk was toegenomen.

Veruit de sterkste groei was er in de financiële en zakelijke dienstverlening, waar het arbeidsvolume in 2001 bijna twee keer zo groot was als in 1987. Zo was de werkgelegenheid in deze bedrijfstak in 2001 bijvoorbeeld groter dan in de industrie. Wel is een deel van de werkenden die bij de zakelijke dienstverlening zijn ingedeeld (bijvoorbeeld uitzendkrachten), feitelijk werkzaam in industriële bedrijven.

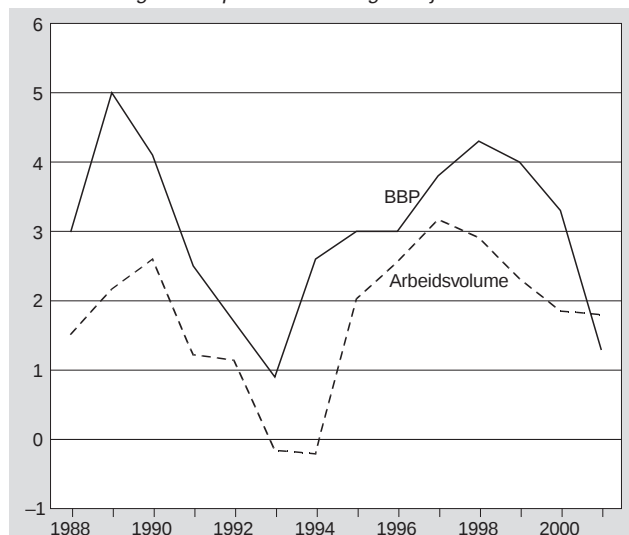
Andere bedrijfstakken die een belangrijke bijdrage leverden aan de werkgelegenheidsgroei waren de handel en de zorg.

Tabel 1

Arbeidsvolume en volume van het BBP, 1988–2001, veranderingen ten opzichte van het voorgaand jaar in procenten

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1988/1994
Arbeidsvolume	1,5	2,2	2,6	1,2	1,1	–0,2	–0,2	1,2
BBP	3,0	5,0	4,1	2,5	1,7	0,9	2,6	2,8
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1995/2001
Arbeidsvolume	2,0	2,6	3,2	2,9	2,3	1,9	1,8	2,4
BBP	3,0	3,0	3,8	4,3	4,0	3,3	1,3	3,2

1. Arbeidsvolume en volume van het BBP, 1998–2001, procentuele veranderingen ten opzichte het voorgaand jaar

De meer gedetailleerde cijfers geven duidelijker aan waar precies de werkgelegenheid het meest toenam. In de Arbeidsrekeningen worden 49 groepen van economische activiteiten onderscheiden. Zo wordt bijvoorbeeld de financiële en zakelijke dienstverlening opgesplitst in 12 groepen.

Hierbij blijkt dat de werkgelegenheidsgroei bij de financiële dienstverlening zoals banken en verzekeringswezen matig was, en dat het arbeidsvolume vooral is toegenomen in de zakelijke dienstverlening. De sterkste groei deed zich voor bij de uitzendbureaus,

computerservicebureaus en bij de juridische en economische dienstverlening.

Van de 49 groepen die in de Arbeidsrekeningen worden onderscheiden is het arbeidsvolume in 1987–2001 *relatief* het sterkst gegroeid in de groepen: computerservicebureaus, uitzendbureaus, verhuur van roerende goederen, reclamebureaus, en architecten- en ingenieursbureaus. Al deze activiteiten behoren tot de zakelijke dienstverlening.

De groei van de uitzendbureaus en computerservicebureaus was niet alleen zeer sterk, maar ook zeer wisselend. Er kwamen jaren voor met een groei van 20 of zelfs 30 procent, maar er waren ook jaren waarin het arbeidsvolume ongeveer gelijk bleef of iets terug liep. Bij de uitzendbureaus, waaronder ook arbeidsbemiddeling en banenpools vallen, was de groei het sterkst in de periode 1994–1996, en bij de computerservicebureaus in 1995–1997. De laatste jaren is de groei sterk afgezwakt, zowel bij de uitzendbureaus als bij de computerservicebureaus.

Van de 49 groepen die de Arbeidsrekeningen onderscheiden was in 1987–2001 de daling van het arbeidsvolume, zowel absoluut als relatief, het grootst bij defensie. Door de afschaffing van de dienstplicht in de jaren negentig verdwenen hier enkele tienduizenden arbeidsjaren. Afgezien van defensie is de werkgelegenheid bij openbaar bestuur en onderwijs bij de overheid jarenlang ongeveer gelijk gebleven. De laatste jaren echter is hier het arbeidsvolume toegenomen. Per saldo was het arbeidsvolume van de gehele overheid inclusief defensie en onderwijs in 2001 weer even groot als vijftien jaar eerder.

Na defensie is sinds 1987 bij de elektrotechnische industrie het arbeidsvolume het meest afgenomen. Hier is in de eerste helft van de jaren negentig het arbeidsvolume met ruim 20 duizend arbeidsjaren verminderd. Daarna is er een stabilisatie opgetreden.

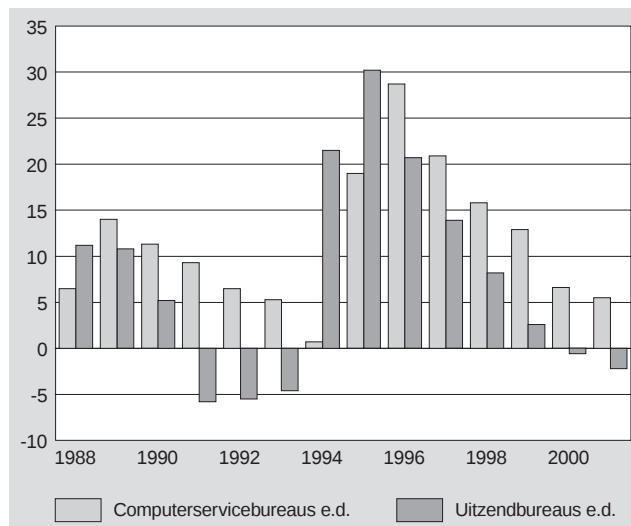
Tabel 2
Arbeidsvolume van werkzame personen, in arbeidsjaren

	1987	1990	1995	2000	2001	Verandering 2001 t.o.v. 1987	Gemiddelde jaarlijkse groei
	x 1 000 arbeidsjaren						%
Landbouw, bosbouw en visserij	250	245	237	236	228	–22	–0,6
Delfstoffenwinning, industrie, energie en water	1 067	1 098	1 012	1 014	1 012	–55	–0,4
Bouwnijverheid	389	414	416	478	490	101	1,7
Handel, horeca en reparatie	890	996	1 097	1 238	1 265	375	2,5
Vervoer, opslag en communicatie	330	341	355	403	413	83	1,6
Financiële en zakelijke dienstverlening	669	790	956	1 293	1 316	646	4,9
Overheid	748	748	704	731	752	4	0,0
Zorg en overige dienstverlening	770	810	886	1 032	1 067	297	2,4
Totaal	5 113	5 441	5 663	6 426	6 542	1 429	1,8

Tabel 3
Arbeidsvolume van werkzame personen, in arbeidsjaren

	1987	1990	1995	2000	2001	Verandering 2001 t.o.v. 1987	Gemiddelde jaarlijkse groei
	x 1 000 arbeidsjaren						%
Banken	123	129	120	154	159	36	1,8
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	36	38	41	46	47	11	1,9
Financiële hulpactiviteiten	40	43	50	64	65	25	3,6
Verhuur van en handel in onroerend goed	34	37	46	52	53	19	3,3
Verhuur van roerende goederen	10	12	19	23	24	14	6,3
Computerservicebureaus e.d.	26	35	52	113	119	93	11,4
Speur- en ontwikkelingswerk	19	20	24	28	28	9	2,7
Juridische en economische dienstverlening	107	127	155	188	197	90	4,5
Architecten- en ingenieursbureaus	44	52	67	85	88	45	5,2
Reclamebureaus	17	21	28	37	36	20	5,7
Uitzendbureaus e.d.	134	173	233	354	346	212	7,0
Zakelijke dienstverlening n.e.g.	80	101	123	150	153	73	4,7
Totaal	669	790	956	1 293	1 316	646	4,9

2. Arbeidsvolume computerservice- en uitzendbureaus, verandering t.o.v. voorgaand jaar in procenten

De banengroei

Het maakt veel verschil of men de werkgelegenheid uitdrukt in arbeidsjaren of in personen of banen. Tussen arbeidsjaren enerzijds en banen respectievelijk personen anderzijds is er een groot verschil. Oorzaak hiervan is de deeltijdarbeid; steeds meer banen zijn deeltijdbanen en tellen dus in het arbeidsvolume mee voor minder dan een arbeidsjaar. In 2001 waren er 8,7 miljoen banen, wat overeenkwam met 6,5 miljoen arbeidsjaren.

Het aantal werkzame personen is ongeveer 0,5 miljoen lager dan het aantal banen, doordat sommige personen gelijktijdig meerdere banen hebben.

Was het totale arbeidsvolume in 2001 zo'n 28 procent groter dan in 1987, de toename van het aantal banen was nog wat groter, namelijk 34 procent. Het aantal banen van werknemers was in 2001 zelfs 37 procent groter dan in 1987. Het is duidelijk dat de verschillende soorten banen (zelfstandigen, voltijdwerknemers, deeltijdwerknemers) niet in dezelfde mate zijn toegenomen.

Het aantal banen van zelfstandigen is van 1987 tot 1998 gestegen van 1,1 miljoen tot 1,3 miljoen, en daarna ongeveer gelijk gebleven. In de landbouw is het aantal zelfstandigen sinds 1987 gedaald met ongeveer 50 duizend. Het aantal zelfstandigen buiten de landbouw, voornamelijk in de dienstensector, vertoont een stijgende trend. Voor een deel gaat het hierbij om beoefenaren van vrije beroepen, zoals advocaten en artsen.

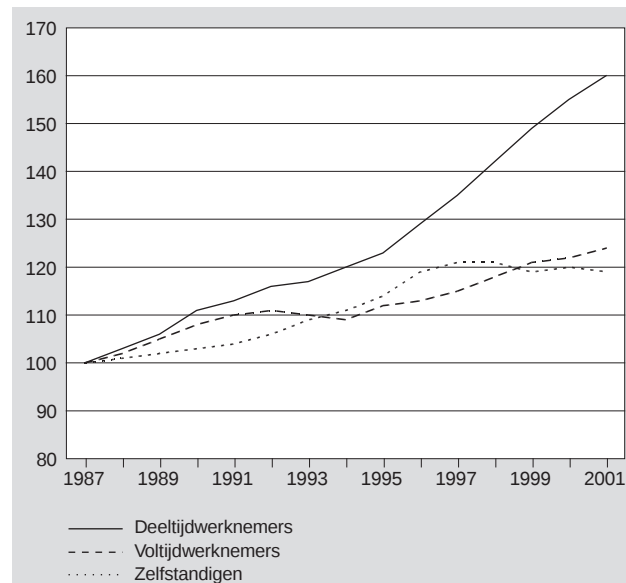
Het aantal banen van werknemers is sinds 1987 met 2,0 miljoen toegenomen, waarvan 0,8 miljoen voltijdbanen en 1,2 miljoen deeltijdbanen. In de meeste jaren nam zowel het aantal voltijdbanen als het aantal deeltijdbanen toe. In 1993 en 1994 daalde het aantal voltijdbanen, terwijl het aantal deeltijdbanen bleef toenemen. In 1987 was 37 procent van de banen van werknemers een deeltijdbaan, in 2001 was dat 44 procent.

In de jaren negentig was er een opmerkelijke groei van het aantal uitzendbanen. Ook andere banen met een flexibele arbeidsduur zoals oproepkrachten, werden talrijker. In 2001 bedroeg het totaal aantal 'flexibele' banen 756 duizend; dat is twee keer zo veel als in 1987.

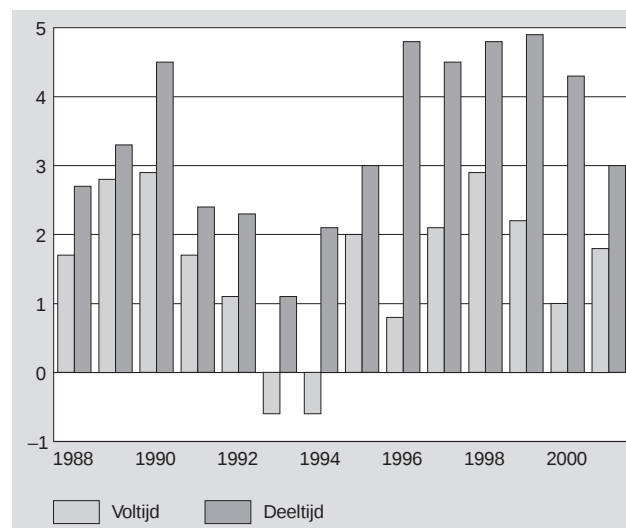
3. Vacatures en werkloosheid

Het aantal openstaande vacatures bij particuliere bedrijven bereikte medio 1990 een eerste top. Daarna daalde het aantal vacatures tot eind 1993. Na een langdurige stijging kwam het aantal vacatures in de tweede helft van 2000 op een nieuw hoogtepunt. Er waren toen 190 duizend openstaande vacatures in particuliere

3. Banen van zelfstandigen, voltijd- en deeltijdwerknemers

4. Voltijd- en deeltijdbanen van werknemers, 1988–2001, verandering in procenten ten opzichte van het voorgaand jaar

bedrijven, wat aanmerkelijk meer was dan bij de vorige top in 1990 (115 duizend).

In tabel 5 zijn jaargemiddelden opgenomen, berekend op basis van de kwartaalcijfers, die betrekking hebben op de laatste dag van het kwartaal.

De werkloosheid wordt weergegeven door de geregisteerde werkloosheid en door de werkloze beroepsbevolking. Deze reeksen verschillen wat betreft niveau. De werkloze beroepsbevolking is groter dan de geregisteerde werkloosheid. Dat komt vooral doordat werkzoekenden die niet staan ingeschreven bij een arbeidsbureau (tegenwoordig Centrum voor Werk en Inkomen) meetellen in de werkloze beroepsbevolking. De reeksen lopen in de periode 1987–2001 vrij sterk parallel, al is de laatste jaren de geregisteerde werkloosheid meer gedaald dan de werkloze beroepsbevolking.

Het verloop van de werkloosheid is vaak min of meer tegengesteld aan dat van de vacatures. In de tweede helft van de jaren negentig bijvoorbeeld ging een stijging van het aantal vacatures samen met een daling van het aantal geregisteerde werkloosheid. In 1993 deed zich het omgekeerde voor; het aantal vacatures daalde en de werkloosheid steeg. Niet altijd echter was het

Tabel 4
Arbeidsvolume, werkzame personen en banen

	1987	1990	1995	2000	2001
<i>x 1 000</i>					
Totaal (zelfstandigen en werknemers)					
Arbeidsvolume totaal	5 113	5 441	5 663	6 426	6 542
Werkzame personen	6 215	6 698	7 143	8 123	8 277
Banen van werkzame personen	6 503	7 017	7 525	8 582	8 744
<i>1987=100</i>					
Arbeidsvolume totaal	100	106	111	126	128
Werkzame personen	100	108	115	131	133
Banen van werkzame personen	100	108	116	132	134
<i>x 1 000</i>					
Banen van werknemers					
Totaal	5 419	5 898	6 288	7 284	7 450
Voltijd	3 388	3 648	3 783	4 134	4 207
Deeltijd	2 031	2 250	2 505	3 150	3 243
Vaste arbeidsduur	5 033	5 438	5 721	6 528	6 694
Uitzendbanen en banen met flexibele arbeidsduur	386	460	567	756	756
<i>1987=100</i>					
Totaal	100	109	116	134	137
Voltijd	100	108	112	122	124
Deeltijd	100	111	123	155	160
Vaste arbeidsduur	100	108	114	130	133
Uitzendbanen en banen met flexibele arbeidsduur	100	119	147	196	196

verloop van werkloosheid en vacatures tegengesteld. In 1991 daalde het aantal vacatures en ook het aantal werklozen. In de tweede helft van 2001 bleef de werkloosheid ongeveer stabiel, terwijl het aantal vacatures verminderde. Er zijn dus ook periodes waarin er geen tegengestelde beweging is.

4. De samenhangen tussen de reeksen

In het voorafgaande is al gewezen op enkele samenhangen tussen de reeksen, in het bijzonder tussen de verandering van het arbeidsvolume en van het BBP (tabel 1 en figuur 1), en tussen de reeksen over werkloosheid en vacatures (tabel 5). Op de samenhang tussen de reeksen zal hier wat nader worden ingegaan.

Bij arbeidsmarkt- en conjunctuuranalyses is vooral de samenhang tussen *veranderingen* interessant. De vraag is bijvoorbeeld in hoeverre een bepaalde verandering van het BBP samengaat met een verandering van het arbeidsvolume en van de werkloosheid. Veranderingen kunnen op verschillende manieren worden uitgedrukt. Bij de arbeidsmarktreesen neemt men doorgaans absolute veranderingen, dus *verschillen* ten opzichte van het voorgaand jaar. Bij het BBP daarentegen werkt men met *procentuele veranderingen*. In tabel 6 zijn de samenhangen (correlaties) weergegeven tussen de procentuele veranderingen van de jaarcijfers betreffende vacatures, geregistreeerde werklozen, werkloze beroepsbevolking, arbeidsvolume en BBP. De hoogste correlatie ($R=0,96$) blijkt te bestaan tussen de veranderingen in de twee werkloosheidsreeksen. Dit ligt voor de hand, aangezien beide reeksen betrekking

Tabel 5
Openstaande vacatures, geregistreeerde werklozen en werkloze beroepsbevolking, 1987–2001

	Jaargemiddelden			Verschil t.o.v. voorgaand jaar		
	Vacatures particuliere bedrijven	Geregistreeerde werklozen	Werkloze beroepsbevolking	Vacatures particuliere bedrijven	Geregistreeerde werklozen	Werkloze beroepsbevolking
<i>x 1 000</i>						
1987		456	486		–18	11
1988		453	490		–3	4
1989	90	407	452		–46	–38
1990	115	358	419	25	–49	–33
1991	98	334	400	–17	–24	–19
1992	71	336	411	–27	2	11
1993	41	415	481	–31	79	70
1994	41	486	547	0	71	66
1995	55	464	533	14	–22	–14
1996	68	440	494	13	–24	–39
1997	85	375	438	17	–65	–56
1998	123	287	348	38	–88	–90
1999	158	221	292	35	–66	–56
2000	188	188	270	30	–33	–22
2001	182	146	248	–6	–42	–22

Tabel 6
Samenhangen tussen de reeksen, 1987–2001 (Pearson correlaties)¹⁾

	Vacatures	Geregistreerde werklozen	Werkloze beroepsbevolking	Arbeidsvolume
Geregistreerde werklozen	-0,67			
Werkloze beroepsbevolking	-0,76	0,96		
Arbeidsvolume	0,81	-0,84	-0,91	
BBP	0,89	-0,54	-0,67	0,69

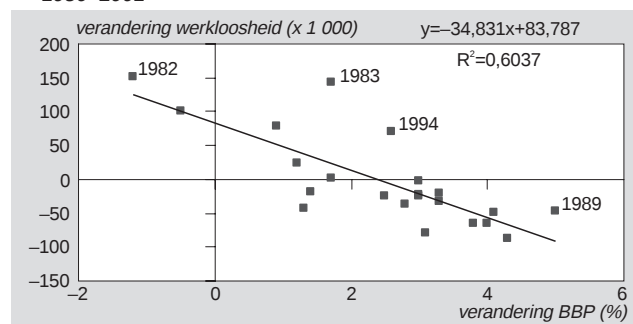
¹⁾ Alle reeksen betreffen procentuele mutaties ten opzichte van het voorgaand jaar.

hebben op elkaar overlappende groepen. Ondanks deze vrij hoge correlatie zijn er toch verschillen in ontwikkeling tussen de reeksen, zoals uit tabel 5 al bleek. Zo is de laatste paar jaar de geregistreerde werkloosheid sterker verminderd dan de werkloze beroepsbevolking.

Naast de samenhang tussen de werkloosheidsreeksen valt vooral op dat de procentuele veranderingen van het arbeidsvolume sterk samenhangen met die van de aantallen vacatures en werklozen. Een stijging van het arbeidsvolume in een bepaald jaar gaat samen met meer vacatures en minder werklozen. Er is ook een vrij sterke samenhang tussen vacatures en BBP.

De correlatie tussen procentuele veranderingen van het BBP en van de geregistreerde werkloosheid is niet erg hoog ($r = -0,54$). Er is een sterkere samenhang als bij de geregistreerde werkloosheid de absolute veranderingen (verschil ten opzichte van het voorgaand jaar) met de mutatie van het BBP correleren. Omdat zowel voor BBP als de geregistreerde werkloosheid langere tijdreeksen beschikbaar zijn, is deze samenhang nagegaan voor de periode 1980–2001.

5. Verandering van de geregistreerde werkloosheid en het BBP, 1980–2001

De jaren 1983 en 1994 bevinden zich vrij ver van de regressielijn. Toen steeg de werkloosheid veel meer dan men op grond van de ontwikkeling van het BBP zou verwachten. Laat men deze twee jaar buiten beschouwing, dan vindt men een veel hogere R^2 . Beide jaren vielen kort na een economisch dieptepunt. De economie trok weliswaar weer aan, maar de werkloosheid bleef nog stijgen. De stijging van de werkloosheid in deze jaren kan dus als een soort naijleffect worden beschouwd. Afgezien van 1994, is in alle jaren met een groei van het BBP van minimaal circa 2 procent de werkloosheid gedaald. Het jaar 1988 is een grensgeval: ondanks een groei van het BBP met 3 procent, was de daling van de geregistreerde werkloosheid minimaal.

De conclusie is, dat de samenhangen tussen de genoemde variabelen die men redelijkerwijs kan verwachten inderdaad aanwezig zijn. Voorbeelden van dergelijke samenhangen zijn het tegengesteld verloop van vacatures en werkloosheid en de positieve samenhang tussen banengroei en economische groei. Een economische groei van minimaal 2 procent gaat meestal samen met een daling van de geregistreerde werkloosheid. Er zijn echter ook jaren aanwijsbaar waarin bepaalde variabelen zich anders ontwikkelden dan men op grond van de samenhangen met andere variabelen zou verwachten. Uitschieters komen dus ook voor.

Aanhangsel: bronnen, definities, literatuur

Arbeidsrekeningen

Methodebeschrijvingen staan in vroegere publicaties over de Arbeidsrekeningen (zie literatuur). In 1999 zijn de Arbeidsrekeningen vanaf 1995 gereviseerd en volledig aangesloten bij de Nationale Rekeningen. Dit heeft onder meer geleid tot veranderingen in classificaties. De NR-revisiepublicatie (zie literatuur) geeft hierover informatie. Recentelijk is de revisie teruggerekend tot 1987. Voor de jaren 1987–1994 zijn er jaarcijfers over banen, arbeidsjaren en werkzame personen beschikbaar gekomen, die aansluiten bij de gereviseerde cijfers van de latere jaren (zie statLine, www.cbs.nl).

Werkloosheid en vacatures

Gegevens over de geregistreerde werkloosheid en de werkloze beroepsbevolking en toelichtingen hierop zijn onder meer opgenomen in de publicaties over de Enquête beroepsbevolking. De laatste editie betrof het jaar 1999. Meer recente cijfers zijn beschikbaar via onder meer statLine (www.cbs.nl) en de Sociaal-economische maandstatistiek.

De kwartaalvacature-enquête wordt gehouden sinds september 1988. Deze was aanvankelijk beperkt tot het particuliere bedrijf. Sinds december 1992 zijn ook de overheid en het onderwijs bij dit onderzoek betrokken. Methodebeschrijvingen van de vacature-enquête zijn opgenomen in het artikel van Klaver en Sprangers en in de publicatie Arbeid en Lonen van werknemers 1993 (zie literatuur).

Definities Arbeidsrekeningen

Werkzame personen

Werkzame personen zijn alle personen die een baan hebben bij een in Nederland gevestigd bedrijf of bij een particulier huishouden in Nederland. Zij worden onderscheiden in werknemers en zelfstandigen.

Banen

Een baan is een arbeidsplaats die bezet wordt door een werknemer of een zelfstandige. Het aantal banen in een jaar is het gemiddelde aantal banen in dat jaar. Dit betekent dat een arbeidsplaats alleen voor de dagen dat deze bezet is, meetelt in het gemiddeld aantal banen. Omdat sommige personen meerdere banen hebben, is het aantal banen hoger dan het aantal werkzame personen.

Dienstverband: voltijdbaan / deeltijdbaan

Bij een voltijdbaan heeft de werknemer een volledige dag- of weektaak, zoals geregeld in het bedrijf waar hij of zij werkt. Alle overige banen van werknemers zijn deeltijdbanen.

Arbeidsrelatie: flexibele baan / baan met vaste arbeidsduur

Flexibele banen zijn 1. banen van uitzendkrachten, en 2. Banen van oproep-, afroep- en invalkrachten en andere werknemers met wie geen vaste arbeidsduur is overeengekomen. Bij de berekening van het aantal flexibele banen in een jaar wordt uitgegaan van het gemiddelde aantal door 'flexibele' werknemers bezette arbeidsplaatsen per dag.

Alle overige banen van werknemers behoren tot de banen met een vaste arbeidsduur.

Arbeidsvolume in arbeidsjaren

Het arbeidsvolume in arbeidsjaren is het aantal banen in een jaar omgerekend naar voltijdequivalenten.

Het voltijdequivalent van een baan van een werknemer wordt bepaald door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur behorende bij deze baan te delen door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur behorende bij een voltijdbaan (in de betreffende bedrijfstak).

Het voltijdequivalent van een baan van een zelfstandige wordt bepaald door de gebruikelijke wekelijkse arbeidsduur behorende bij die baan te delen door de gemiddelde arbeidsduur van de banen van zelfstandigen met een wekelijkse arbeidsduur van 37 uur of meer (in dezelfde bedrijfstak).

Definities werkloosheid en vacatures

Geregistreerde werklozen

personen van 16 tot en met 64 jaar die ingeschreven staan bij het arbeidsbureau en niet werken of minder dan twaalf uur per week werken en beschikbaar zijn voor werk (definitie 1991).

Werkloze beroepsbevolking

personen zonder werk die verklaren ten minste twaalf uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooiën om werk voor tenminste twaalf uur per week te vinden.

Vacature

Een arbeidsplaats waarvoor binnen of buiten de onderneming c.q. instelling personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk geplaatst kan worden.

Literatuur

Bierings, H.B.A. en J. van der Valk, 'Beroepsbevolking en geregistreerde werkloosheid volgens CCS definitie 1991: tijdreeksen 1987–1992' in: CBS, Enquête beroepsbevolking 1993, Voorburg/Heerlen 1994.

CBS, Arbeid en lonen van werknemers 1993, Voorburg/Heerlen, 1994

CBS, Arbeidsrekeningen 1996–1997, Voorburg/Heerlen, 1998.

CBS, Arbeidsrekeningen, Kern van het statistisch systeem over arbeid, Voorburg/ Heerlen, 1996 (ook verschenen als proefschrift).

CBS, Enquête beroepsbevolking, 1988–1999, Voorburg/Heerlen, 1989–2000.

CBS, Nationale rekeningen: revisiepublicatie : beschrijving en uitkomsten van de ESR 1995 revisie, Voorburg/Heerlen, 1999.

Klaver, T. en A.H. Sprangers, 'De kwartaal vacature-enquête; methode en uitkomsten' in: CBS, Supplement bij de sociaal-economische maandstatistiek, 1990, nr 5. Voorburg 1990.

Organisatiegraad van werknemers daalt in de periode 1995–2000

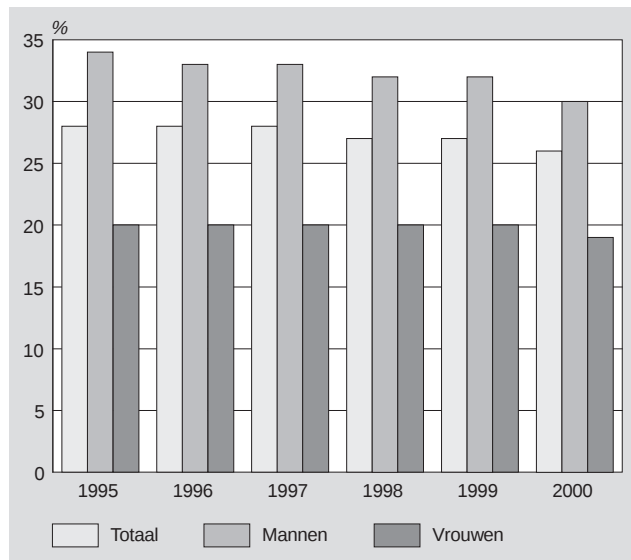
Jo van Cruchten en Rob Kuijpers

In 2000 was 26 procent van alle werknemers in de leeftijdscategorie 15–64 jaar met betaald werk voor tenminste 12 uur per week lid van een vakbond. Dit verhoudingsgetal wordt de organisatiegraad genoemd. De organisatiegraad van deze groep werknemers is gedaald van 28 procent in 1995 tot 26 procent in 2000. Uitgaande van verslagjaar 2000 is, ten opzichte van 1995 het aantal vakbondsleden gestegen met 4 procent, terwijl het aantal werknemers met 15 procent toenam. Meer mannen waren lid van een vakbond dan vrouwen en de organisatiegraad bij mannen is ruim anderhalf maal zo groot als bij vrouwen. Verder waren er verhoudingsgewijs veel meer ouderen lid van een vakbond dan jongeren. Het aandeel van de ouderen (45 jaar en ouder) onder de vakbondsleden was 42 procent, terwijl hun aandeel onder alle werknemers slechts 29 procent bedroeg. In alle bedrijfstakken, behalve in de Gezondheids- en welzijnszorg is de organisatiegraad ten opzichte van het voorgaande jaar afgenomen.

1. Daling aantal mannelijke vakbondsleden

De daling van het aantal vakbondsleden met 65,4 duizend van 1999 op 2000, is bijna geheel toe te schrijven aan de daling van het aantal mannelijke vakbondsleden met 62,6 duizend. De organisatiegraad voor mannen is in deze periode afgenomen van 32 procent naar 30 procent. Verder waren er meer mannen lid van een vakbond dan vrouwen en de organisatiegraad bij mannen is ruim anderhalf maal zo groot als bij vrouwen.

1. Organisatiegraad naar geslacht

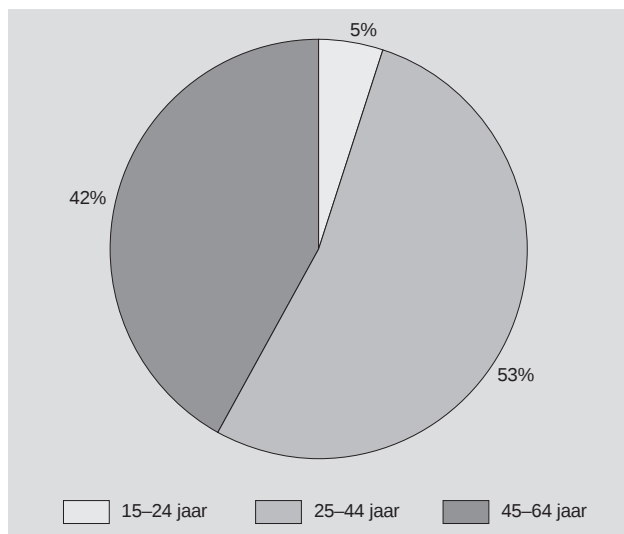

Ten opzichte van 1995 is het aantal mannelijke vakbondsleden gedaald met bijna 2,5 procent, terwijl het aantal vrouwelijke vakbondsleden is gestegen met 21 procent. Van 1995 op 2000 is het totaal aantal vrouwelijke werknemers met 23,5 procent toegenomen. Dit verklaart de lichte daling van de organisatiegraad bij vrouwen.

2. Verhoudingsgewijs meer ouderen lid van vakbond

De organisatiegraad bij werknemers in de leeftijdsklasse 45–64 jaar was veel hoger dan bij werknemers jonger dan 25 jaar, respectievelijk 37 procent en 11 procent. De organisatiegraad van werknemers in de leeftijdsklasse 25–44 jaar bedroeg 23 procent. Meer dan de helft ofwel 53 procent van het totaal aantal vakbondsleden viel in deze leeftijdscategorie, terwijl van alle werknemers zelfs 58 procent tot deze leeftijdscategorie behoorde.

2. Vakbondsleden 2000

Verhoudingsgewijs waren er veel meer ouderen lid van een vakbond dan jongeren. Het aandeel van jongeren (jonger dan 25 jaar) onder de vakbondsleden was 5,5 procent en onder alle werknemers ruim 13 procent. Het aandeel van de ouderen (45 jaar en ouder) onder de vakbondsleden was 42 procent, terwijl hun aandeel onder alle werknemers slechts 29 procent bedroeg.

Ten opzichte van 1995 is het aantal ouderen onder de vakbondsleden gestegen met 24,5 procent, terwijl de overige leeftijdscategorieën zijn gedaald; de jongeren met bijna 24 procent en de vakbondsleden in de leeftijdscategorie 25–44 jaar met ruim 5 procent. De stijging van het aantal vakbondsleden van 45 jaar en ouder verklaart de geringe daling van de organisatiegraad bij de 45-plussers.

3. Laagste organisatiegraad in bedrijfstak Handel

Tussen de bedrijfstakken zijn er grote verschillen in organisatiegraad. Zo is bijvoorbeeld bij de overheid (Openbaar bestuur) en in het Onderwijs de organisatiegraad beduidend hoger dan in de Handel, Horeca en Zakelijke dienstverlening. Ook de organisatiegraad van de werknemers in de bedrijfstak Bouwnijverheid is hoog.

De organisatiegraad van de werknemers in de bedrijfstak Handel was met 12 procent het laagst van alle bedrijfstakken. Ook in alle voorgaande jaren tussen 1995 en 2000 kwam deze bedrijfstak op de laatste plaats voor wat betreft de organisatiegraad. In alle bedrijfstakken, behalve in de Gezondheids- en welzijnszorg is de organisatiegraad ten opzichte van het voorgaande jaar afgenomen.

In grote bedrijven was de organisatiegraad doorgaans hoger dan bij kleinere bedrijven. Opvallend, maar ook begrijpelijk, is het verschil in organisatiegraad tussen werknemers met een vaste of flexibele arbeidsrelatie. Werknemers met een vaste arbeidsrelatie waren bijna drie keer zo vaak vakbondsleden als werknemers met een flexibele arbeidsrelatie. Verder waren voltijdwerknemers, doorgaans werknemers met een arbeidsduur van 35 uur of meer per week, vaker lid van een vakbond dan deeltijdwerkers.

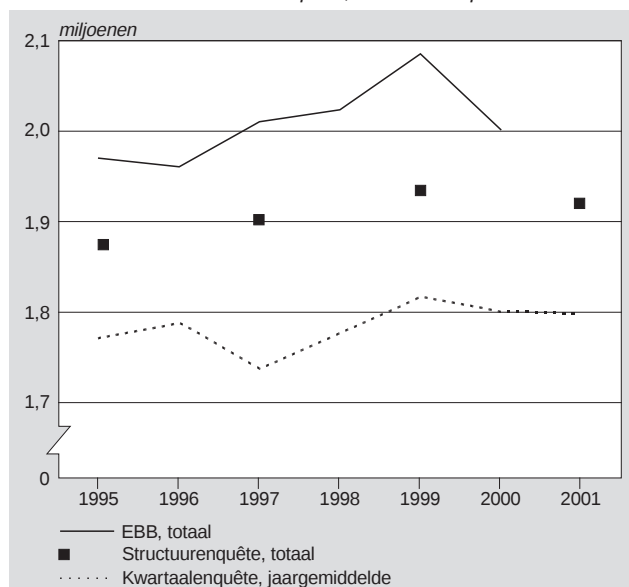
4. Noorden meer georganiseerd

Ook regionaal waren de verschillen in organisatiegraad aanzienlijk. In Friesland was 39 procent van de werknemers lid van een vakbond en ook in Groningen en Drenthe lag de organisatiegraad boven de 30 procent. Daarmee zijn werknemers die in het Noorden van het land wonen meer georganiseerd dan hun collega's elders. Opvallend was bovendien de hoge organisatiegraad van 33 procent in Zeeland. De werknemers in de provincie Utrecht en provincie Noord-Brabant hadden met 22 procent de laagste organisatiegraad.

5. Vergelijking Enquête beroepsbevolking met administratieve gegevens

De belangrijkste bron voor de bepaling van het aantal vakbondsleden is de Statistiek van de Vakbeweging. Deze op de vakbondsadministraties gebaseerde statistiek bestaat uit een tweejaarlijkse structuurtelling en een kwartaalstatistiek. De kwartaalenquête geeft een actueel beeld over de ontwikkeling van het aantal vakbondsleden die lid zijn van een vakorganisatie die aangesloten is bij een van de vakcentrales. Het peilmoment is de eerste dag van het kwartaal. De structuurenquête geeft de meest nauwkeurige informatie over het aantal vakbondsleden van alle vakorganisaties naar een aantal kenmerken: geslacht, leeftijd, woonprovincie en, voor zover werkzaam, economische activiteit. De peildatum is 31 maart. De primaire bron voor het totaal aantal vakbondsleden is de structuurenquête, omdat in de cijfers van de kwartaalenquête de bonden ontbreken die niet bij de vakcentrales zijn aangesloten. Onderstaand wordt verder ingegaan op de verschillen in aantallen van de structuurenquête, kwartaalenquête en de Enquête beroepsbevolking (EBB).

3. Vakbondsleden: Kwartaalenquête, Structuurenquête en EBB

De gegevens van de kwartaalenquête en structuurenquête hebben betrekking op een peildatum. Op basis van de kwartaalcijfers is een jaargemiddelde berekend door de vier standen te sommeren en te delen door vier (Tabel 4). De cijfers van het tweede kwartaal van de kwartaalenquête (peildatum 1 april) zijn vergelijkbaar met de cijfers 'Vakbondsleden, aangesloten bij vakcentrales' van de structuurenquête (peildatum 31 maart). Dat de aantallen desondanks verschillen, komt onder andere door een verschil in waarneming. In de uitkomsten van de structuurenquête zijn geen gegevens verwerkt van de Vrouwenbond FNV. De leden van deze bond zijn namelijk niet noodzakelijk in loondienst of in loondienst geweest. Op 1 april 1999 had de Vrouwenbond FNV ongeveer 7 duizend leden en op 1 april 2001 ongeveer 6,7 duizend (kwartaal-enquête).

In de cijfers van de Statistiek van de Vakbeweging zijn ook de vakbondsleden opgenomen die woonachtig zijn in het buitenland. Deze personen worden niet waargenomen in de Enquête beroepsbevolking (EBB) omdat voor de EBB alleen woonadressen in Nederland aangeschreven worden. Het aantal leden woonachtig in het buitenland bedroeg in 1999 ongeveer 7,5 duizend en in 2001 ongeveer 9,5 duizend (structuurenquête). Een ander verschil met de EBB is dat de informatie van de EBB jaargemiddelden betreft en dat de EBB-informatie gebaseerd is op een steekproef, waarbij rekening moet worden gehouden met steekproeffouten. Om een indicatie te geven voor verslagjaar 1999: bij een opgehoogd aantal van twee miljoen bedraagt de 95%-betrouwbaarheidsmarge 31 duizend.

Rekening houdend met de verschillen tussen structuurenquête en EBB en waarbij voor de EBB de benedengrens van het betrouwbaarheidsinterval wordt genomen, blijft er voor 1999 een verschil bestaan tussen structuurenquête en EBB van 102 duizend. Het totaal aantal van de EBB is daarmee bijna 6 procent hoger dan het totaal aantal van de (gecorrigeerde) structuurenquête. Dit verschil kan de volgende oorzaken hebben:

- geen correctie van structuurenquête, peilmoment, voor vergelijking met EBB, jaargemiddelde;
- selectiviteit in de EBB-respons.

Echter, voor de informatie van de organisatiegraad naar de verschillende kenmerken is het verschil in aantal vakbondsleden tussen EBB en de Statistiek van de Vakbeweging niet verstorend.

6. Toelichting

De gegevens die hier gepresenteerd worden, zijn afkomstig uit de Enquête beroepsbevolking (EBB). De EBB is een steekproefonderzoek waarvoor jaarlijks ongeveer één op de honderd mensen van Nederland (met uitzondering van de institutionele bevolking) wordt geïnterviewd. Aan alle personen van 15 jaar en ouder worden in de EBB vragen gesteld over hun positie op de arbeidsmarkt. Met uitzondering van degenen die opgeven een eigen bedrijf/praktijk te hebben, wordt ook gevraagd naar het lidmaatschap van een vakbond. Aan de personen die lid zijn van een vakbond wordt vervolgens gevraagd van welke vakcentrale men lid is. Doordat de EBB een steekproefonderzoek is, hebben de uitkomsten een onnauwkeurigheidsmarge. Daardoor kunnen er verschillen zijn tussen de uitkomsten uit de EBB en de uitkomsten uit ander CBS-onderzoek: de structuurenquête (tweejaarlijks) en de kwartaalenquête in het kader van de Statistiek van de Vakbeweging.

Op basis van de EBB wordt informatie samengesteld over achtergrondkenmerken van mensen die lid zijn van een vakbond, zoals: geslacht, leeftijd, onderwijsniveau, positie op de arbeidsmarkt, arbeidsduur, arbeidsrelatie, bedrijfstak, bedrijfsgrootte en woonprovincie. De belangrijkste informatie uit de EBB is de afleiding van de 'organisatiegraad van werknemers'. De informatie die uit de EBB beschikbaar komt, is veel uitgebreider dan welke ontleend kan worden aan de administraties van de vakbonden en het betreft jaargemiddelden.

Begrippen

- **Vakvereniging:**
Een vereniging van werknemers die zich ten doel stelt de collectieve en/of individuele belangen van de leden te behartigen bij hun werkgevers of bij instanties die invloed op de arbeidsvoorwaarden uitoefenen. De meeste vakverenigingen zijn aangesloten bij een centrale of overkoepelende organisatie, zoals FNV, CNV, Vakcentrale MHP en de beroepsfederaties. Onder de vakbeweging wordt verstaan alle vakverenigingen samen.
- **Georganiseerde:**
Een georganiseerde is lid van een vakvereniging. Lid van een vakvereniging kunnen zijn personen in loondienst, evenals niet meer of nog niet werkzame personen, zoals geregistreerde werklozen, overige niet werkzame personen behorend tot de beroepsbevolking, gepensioneerden, personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering en dergelijke.
- **Organisatiegraad:**
Onder de organisatiegraad van werknemers wordt verstaan het aantal georganiseerde werknemers jonger dan 65 jaar met betaald werk voor tenminste 12 uur per week in procenten van het totaal aantal werknemers met betaald werk voor tenminste 12 uur per week.
- **Werkzame personen:**
Indeling waarbij naast de werkzame beroepsbevolking, personen die ten minste twaalf uur per week werken, ook de personen uit de werkloze beroepsbevolking en de niet-beroepsbevolking die voor één uur of meer per week betaalde arbeid verrichten, zijn opgenomen. Bij werkzame personen worden werknemers en zelfstandigen onderscheiden. Dit onderscheid is gebaseerd op het criterium van het al dan niet dragen van economisch risico. Zelfstandigen zijn mensen die een inkomen verdienen door arbeid te verrichten in het bedrijf of het beroep dat zij zelfstandig uitoefenen. Hiertoe worden ook de meewerkende gezinsleden van zelfstandigen gerekend, tenzij uitdrukkelijk een arbeids-overeenkomst is aangegaan. Tot de zelfstandigen behoren onder andere personen die werkzaam zijn in hun eigen bedrijf/praktijk of in het bedrijf van hun partner of ouders, zelf-

standige beroepsbeoefenaars en freelancers. Werknemers daarentegen zijn mensen die arbeid verrichten in loondienst (arbeidscontract) en daarvoor loon of salaris ontvangen.

- **Arbeidsrelatie:**
Werknemers met een vaste arbeidsrelatie hebben een arbeidscontract dat niet van beperkte duur is én zijn in dienst voor een vast overeengekomen aantal uren. Werknemers met een flexibele arbeidsrelatie hebben een arbeidscontract van beperkte duur én/of zijn niet voor een vast overeengekomen aantal uren in dienst. Een arbeidscontract van beperkte duur is een contract van korter dan één jaar zonder toezegging van aanstelling in vaste dienst. Voorbeelden van werknemers met een flexibele arbeidsrelatie zijn: uitzendkrachten, oproepkrachten en invalkrachten.
- **Bedrijfstak:**
Voor de indeling van bedrijven naar bedrijfstak wordt de Standaard bedrijfsindeling van 1993 (SBI 1993) gebruikt. In deze CBS-indeling wordt de economische activiteit van een bedrijf gekenmerkt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten plus de aard van het productieproces. Het gaat hierbij niet alleen om activiteiten van het bedrijfsleven, maar ook om activiteiten van niet op winst gerichte instellingen en de overheid. De onderscheiden groepen zijn genummerd met bijbehorende SBI-codes.
- **Onderwijsniveau:**
De personen zijn ingedeeld op basis van het hoogst behaalde diploma.

De structuurgegevens over 2001 (structuurenquête) zijn gepubliceerd in de Sociaal-economische maandstatistiek van december 2001 (pagina 46–50). De gegevens over ledenaantallen van de vakcentrales (kwartaalenquête) worden elke maand opgenomen in het tabellarisch deel van de Sociaal-economische maandstatistiek (paragraaf 2.9 Vakverenigingen). De uitkomsten van de structuurenquête en kwartaalenquête staan ook in Statline, de elektronische databank van het CBS (www.cbs.nl).

Tabel 1

De organisatiegraad van werknemers van 15–64 jaar, werkzaam voor meer dan 12 uur per week en lid van een vakorganisatie naar persoonskenmerken, kenmerken van de werkring en regio

	Sbi-code	Organisatiegraad					
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
		%					
Totaal		28	28	28	27	27	26
Geslacht							
Man		34	33	33	32	32	30
Vrouw		20	20	20	20	20	19
Leeftijd							
15–24 jaar		15	13	12	11	12	11
25–44 jaar		27	26	26	25	24	23
45–64 jaar		38	39	39	38	39	37
Onderwijsniveau ¹⁾							
Basisonderwijs		28	28	29	27	26	26
MAVO		21	21	20	20	20	18
VBO		30	30	31	29	30	30
HAVO/VWO		17	16	16	17	16	15
MBO		29	28	29	29	29	27
HBO		32	31	30	29	29	27
WO		26	25	25	22	24	22
Onbekend		x	x	x	x	x	x
Arbeidsrelatie ¹⁾							
Vast		30	30	30	29	29	27
Flexibel		10	11	10	10	10	10
Arbeidsduur							
12–<20 uur		13	12	13	12	12	12
20–<35 uur		23	23	23	24	25	24
35 uur of meer		31	31	30	30	30	28
Bedrijfstak ¹⁾							
Landbouw en visserij	01–05	17	20	22	18	19	18
Delfstoffenwinning en industrie	10–37	30	30	31	29	30	29
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	44	50	49	50	47	47
Bouwnijverheid	45	41	40	41	40	41	39
Handel	50–52	13	13	14	14	13	12
Horeca	55	15	15	17	15	16	14
Vervoer en communicatie	60–64	43	38	39	38	38	36
Financiële instellingen	65–67	21	20	19	17	17	15
Zakelijke dienstverlening	70–74	14	14	14	16	14	14
Openbaar bestuur	75	46	46	45	44	45	43
Onderwijs	80	42	44	43	41	43	40
Gezondheids- en welzijnszorg	85	24	23	24	24	24	25
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	28	31	26	26	29	26
Personeel in dienst van huishoudens	95	x	x	x	x	x	x
Internationale gemeenschapsorganen	99	x	x	x	x	x	x
Onbekend		x	x	x	x	x	x
Bedrijfsgrootte							
Minder dan 10 werknemers		17	16	15	17	16	14
10–99 werknemers		25	24	24	23	24	23
100 of meer werknemers		32	32	32	31	31	29
Onbekend		20	18	15	15	19	18
Regio							
Groningen		40	38	38	37	36	35
Friesland		41	40	38	37	36	39
Drenthe		38	35	38	37	37	38
Overijssel		31	31	28	29	30	28
Flevoland		29	31	30	26	25	25
Gelderland		28	28	28	27	27	26
Utrecht		26	24	24	25	23	22
Noord-Holland		28	26	28	27	27	24
Zuid-Holland		26	26	25	25	26	24
Zeeland		39	36	38	33	36	33
Noord-Brabant		24	23	23	23	23	22
Limburg		28	28	28	26	28	26

¹⁾ Zie toelichting.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

Tabel 2

Werknemers van 15–64 jaar, werkzaam voor meer dan 12 uur per week en lid van een vakorganisatie naar persoonskenmerken, kenmerken van de werkring en regio

	Sbi-code	Vakbondsleden					
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
<i>x 1 000</i>							
Totaal		1 516	1 512	1 557	1 586	1 639	1 574
Geslacht							
Man		1 114	1 097	1 119	1 124	1 151	1 088
Vrouw		402	416	438	462	488	485
Leeftijd							
15–24 jaar		113	94	91	82	98	86
25–44 jaar		871	862	881	882	867	825
45–64 jaar		532	557	585	622	673	662
Onderwijsniveau ¹⁾							
Basisonderwijs		126	121	121	119	122	132
MAVO		81	77	82	88	88	76
VBO		245	244	242	235	246	246
HAVO/VWO		47	45	48	54	53	57
MBO		603	606	643	649	667	631
HBO		303	308	303	321	330	310
WO		110	110	118	116	131	120
Onbekend		x	x	x	x	x	x
Arbeidsrelatie ¹⁾							
Vast		1 468	1 454	1 502	1 527	1 581	1 521
Flexibel		48	59	55	59	58	52
Arbeidsduur							
12–<20 uur		48	47	51	60	64	63
20–<35 uur		264	278	296	323	350	357
35 uur of meer		1 204	1 187	1 209	1 203	1 225	1 153
Bedrijfstak ¹⁾							
Landbouw en visserij	01–05	16	18	18	16	16	17
Delfstoffenwinning en industrie	10–37	302	301	303	294	302	289
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	19	20	21	23	17	18
Bouwnijverheid	45	144	145	155	150	163	156
Handel	50–52	103	110	115	120	114	115
Horeca	55	20	20	23	22	26	21
Vervoer en communicatie	60–64	154	142	146	149	156	147
Financiële instellingen	65–67	44	43	44	43	47	40
Zakelijke dienstverlening	70–74	70	77	81	100	96	102
Openbaar bestuur	75	240	227	232	226	231	206
Onderwijs	80	166	174	165	175	191	169
Gezondheids- en welzijnszorg	85	184	173	193	204	213	220
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	48	56	52	55	59	62
Personeel in dienst van huishoudens	95	x	x	x	x	x	x
Internationale gemeenschapsorganen	99	x	x	x	x	x	x
Onbekend		7	x	8	7	7	12
Bedrijfsgrootte							
Minder dan 10 werknemers		84	78	79	88	97	94
10–99 werknemers		367	365	372	363	403	417
100 of meer werknemers		1 020	1 032	1 075	1 103	1 111	1 035
Onbekend		45	37	31	31	29	28
Regio							
Groningen		68	67	69	73	71	71
Friesland		75	75	75	75	78	82
Drenthe		57	54	59	61	60	63
Overijssel		104	108	101	109	116	112
Flevoland		27	31	31	30	32	31
Gelderland		176	184	190	189	192	189
Utrecht		102	99	103	107	102	100
Noord-Holland		250	233	261	259	273	241
Zuid-Holland		310	312	309	328	345	324
Zeeland		45	44	48	44	48	45
Noord-Brabant		193	193	198	202	208	202
Limburg		109	111	113	109	114	113

¹⁾ Zie toelichting.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

Tabel 3
Vakbondsleden Enquête beroepsbevolking naar positie op de arbeidsmarkt

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
<i>x 1 000</i>						
Vakbondsleden van 15 jaar en ouder	1 970	1 961	2 010	2 024	2 085	2 002
Vakbondsleden, 15–64 jaar	1 793	1 784	1 818	1 832	1 885	1 814
Werkzame personen ¹⁾	1 543	1 538	1 586	1 615	1 667	1 602
zelfstandigen	—	—	—	—	—	—
w.o. meewerkenden	7	5	8	9	6	7
werknemers	1 536	1 533	1 578	1 606	1 661	1 596
w.v. voor minder dan 12 uur per week	20	21	21	20	22	22
voor 12 uur of meer per week	1 516	1 512	1 557	1 586	1 639	1 574
Niet werkzaam	249	246	232	217	218	212
Vakbondsleden, 65 jaar en ouder	177	176	192	192	201	187
<i>in % van de bevolking (organisatiegraad)</i>						
Vakbondsleden van 15 jaar en ouder	16	16	16	16	16	16
Vakbondsleden, 15–64 jaar	17	17	17	17	18	17
Werkzame personen ¹⁾	23	22	22	22	22	21
zelfstandigen	—	—	—	—	—	—
w.o. meewerkenden	4	3	5	6	5	5
werknemers	26	25	25	24	24	23
w.v. voor minder dan 12 uur per week	3	3	3	3	3	3
voor 12 uur of meer per week	28	28	28	27	27	26
Niet werkzaam	7	7	7	7	7	7
Vakbondsleden, 65 jaar en ouder	9	9	10	10	10	9

¹⁾ Zie toelichting.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

Tabel 4
Ledenaantallen vakorganisaties: Statistiek van de Vakbeweging en Enquête beroepsbevolking

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
<i>x 1 000</i>							
Statistiek van de Vakbeweging							
Kwartaalenquête ¹⁾							
Kwartaal I	1 752,9	1 778,5	1 729,9	1 766,0	1 814,2	1 796,9	1 796,0
Kwartaal II	1 771,8	1 788,6	1 737,9	1 773,9	1 821,0	1 795,2	1 799,8
Kwartaal III	1 779,8	1 791,4	1 740,3	1 784,5	1 821,0	1 805,9	1 800,3
Kwartaal IV	1 780,8	1 794,1	1 742,3	1 784,8	1 812,0	1 803,1	1 796,8
Jaargemiddelde ²⁾	1 771,3	1 788,2	1 737,6	1 777,3	1 817,0	1 800,3	1 798,2
Structuurenquête ³⁾							
Totaal	1 872,9	.	1 901,8	.	1 935,3	.	1 918,7
Vakbondsleden aangesloten bij vakcentrales	1 762,6	.	1 729,8	.	1 812,2	.	1 793,4
overige vakorganisaties	110,3	.	172,0	.	123,1	.	125,3
Leeftijd vakbondsleden							
15–64 jaar	1 696,3	.	1 723,9	.	1 753,1	.	1 729,1
65 jaar en ouder	176,7	.	177,8	.	182,2	.	189,5
Enquête beroepsbevolking							
Totaal	1 970,0	1 960,5	2 010,4	2 023,7	2 085,5	2 001,6	
Leeftijd vakbondsleden							
15–64 jaar	1 792,5	1 784,1	1 818,0	1 831,9	1 884,6	1 814,3	
65 jaar en ouder	177,5	176,4	192,4	191,8	200,9	187,3	

¹⁾ Kwartaalenquête; ledental vakcentrales (FNV, CNV, Vakcentrale MHP en AVC). Peilmoment is de eerste dag van het kwartaal.

²⁾ Jaargemiddelde is berekend door de kwartaalstanden te sommeren en te delen door vier.

³⁾ Structuurenquête; ledental van alle vakverenigingen, tweejaarlijks. De peildatum is 31 maart.

Bron: CBS, Statistiek van de Vakbeweging en Enquête beroepsbevolking.

2. Tabellen

Cijfers in StatLine

StatLine

In toenemende mate zijn cijfers van het CBS beschikbaar via internet. Via internet kunt u toegang verkrijgen tot StatLine, de elektronische databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie over vele maatschappelijke en economische onderwerpen in de vorm van tabellen en grafieken. Deze resultaten kunt u gratis bekijken, printen of opslaan. Naast de mogelijkheid om te zoeken met trefwoorden, kan met behulp van een Webselector een keuze worden gemaakt uit alle tabellen die zijn opgenomen in StatLine.

Hoe vindt u sociaal-economische cijfers in StatLine?

In StatLine zijn veel cijfers over sociaal-economische onderwerpen te vinden. De snelste manier om deze cijfers te vinden, is als volgt. Ga naar de openingspagina van de CBS homepage (www.cbs.nl) en ga met de muis op 'cijfers' staan en kies in het menu dat verschijnt 'StatLine' aan de linkerkant. U krijgt nu een scherm waarin wordt uitgelegd hoe u binnen StatLine kunt zoeken naar onderwerpen.

Klik in de tekst op het eerste woord 'StatLine'. U krijgt nu een scherm waarin u twee mogelijkheden hebt om StatLine te benaderen (*figuur 1*). De eerste is zoeken met een trefwoord. Als u een trefwoord intoeetst en daarna op 'zoeken' klikt, selecteert een zoekmachine tabellen van StatLine publicaties waarin het door u gekozen trefwoord voorkomt.

De tweede mogelijkheid is zelf te zoeken in de themaboom. U klikt dan op 'thema's', waarna de StatLine Webselector gestart wordt. U kunt dan snel gegevens vinden over sociaal-economische onderwerpen als u klikt op 'Arbeid, inkomen en sociale zekerheid'. Door op een geel mapje te klikken krijgt u de onderliggende thema's of publicaties te zien. De StatLine publicaties zijn te herkennen aan het blauwe pijltje voor de titel. In de StatLine publicaties kunt u zelf een tabel samenstellen door onderwerpen, detaillering en periodes te selecteren.

In *figuur 2* is een voorbeeld gegeven. In de linkerhelft van het scherm staat het bovenste deel van het thema 'Arbeid, inkomen en sociale zekerheid'. Deze bevat zowel thema's als publicaties. De publicatie 'Arbeidsomstandigheden; bedrijfsklassen' is aangeklikt. In het rechterdeel van het scherm staan de onderwerpen van deze publicatie: de arbeidsomstandigheden naar een aantal kenmerken van het werk. Submappen in het rechterdeel opent u door op het 'plusje' te klikken. Rechtsboven staan de detailleringen waaruit geselecteerd kan worden: de onderwerpen, de bedrijfsklassen, de positie in de beroepsbevolking en het jaar waarop de

gegevens betrekking hebben. Wanneer u klaar bent met selecteren, klikt u op 'Gegevens tonen' en wordt de door u samengestelde tabel op het scherm getoond. Uiteraard kunt u deze tabel afdrukken of opslaan op schijf. Als u op het pictogram met de diskette ('Tabel bewaren') boven de tabel klikt, krijgt u de keuze om de tabel in excel-formaat of in een ander formaat op te slaan.

Wat kunt u in StatLine vinden?

Er zijn een groot aantal StatLinepublicaties over sociaal-economische onderwerpen. De meeste vindt u onder de kop 'Arbeid, inkomen en sociale zekerheid'. Over arbeid zijn onder meer cijfers opgenomen over beroepsbevolking en werkloosheid, arbeidsomstandigheden, banen en werkzame personen, verdiende lonen en cao-lonen, vacatures en vakbeweging. Onder inkomen vindt u onder andere gegevens over inkomensverdelingen, samenstelling van het inkomen, koopkracht, vermogens en bestedingen. Onder sociale zekerheid staan publicaties over arbeidsongeschiktheid, werkloosheid, de bijstandswet en het ziekteverzuim.

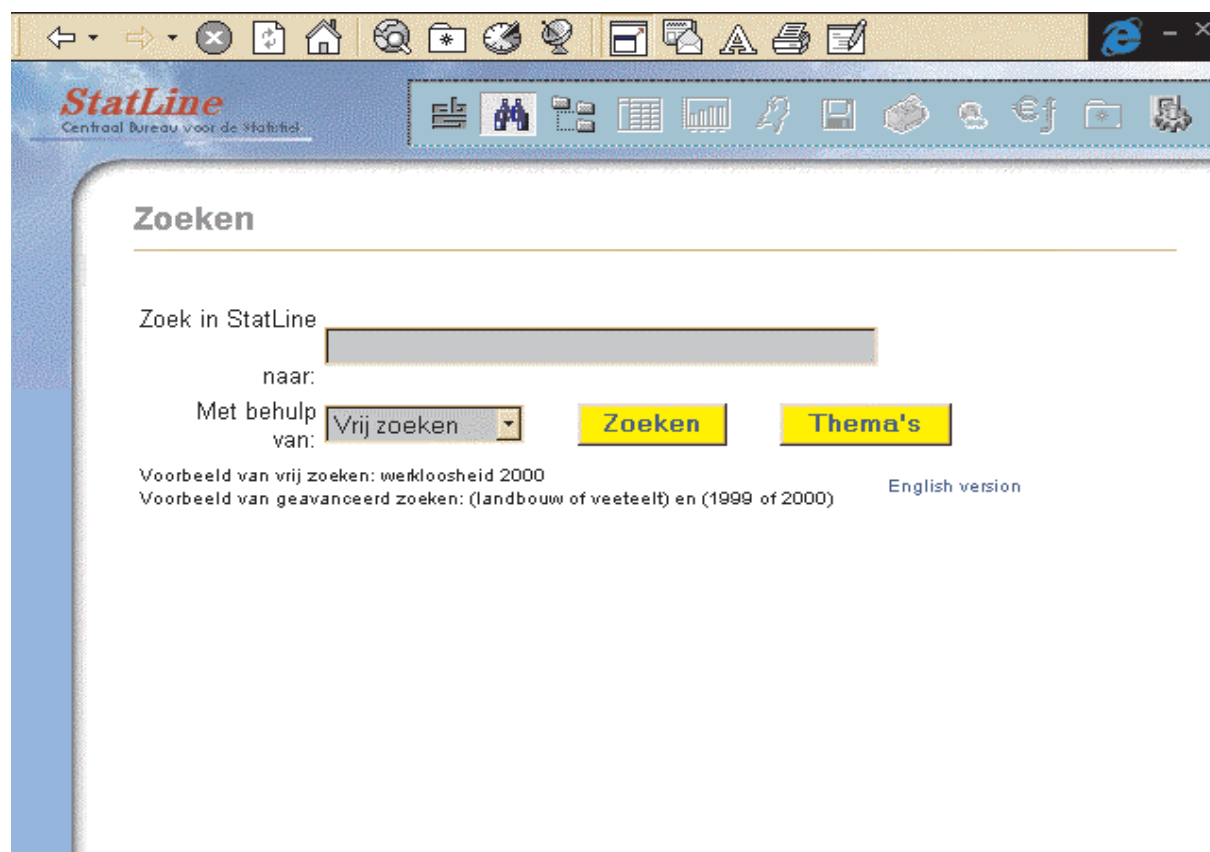
Cijfers over een langere periode zijn te vinden in 'Historie arbeid', 'Historie huishoudens en personen' en 'Historie sociale zekerheid'. Hierin vindt u tijdreeksen vanaf 1899 voor een beperkt aantal onderwerpen. Cijfers per gemeente of andere regio's zijn behalve onder de thema's zelf ook te vinden bij het thema 'Nederland regionaal' in de publicaties 'Regionaal statistisch bestand' en 'Statistisch bestand gemeenten'.

Binnenkort

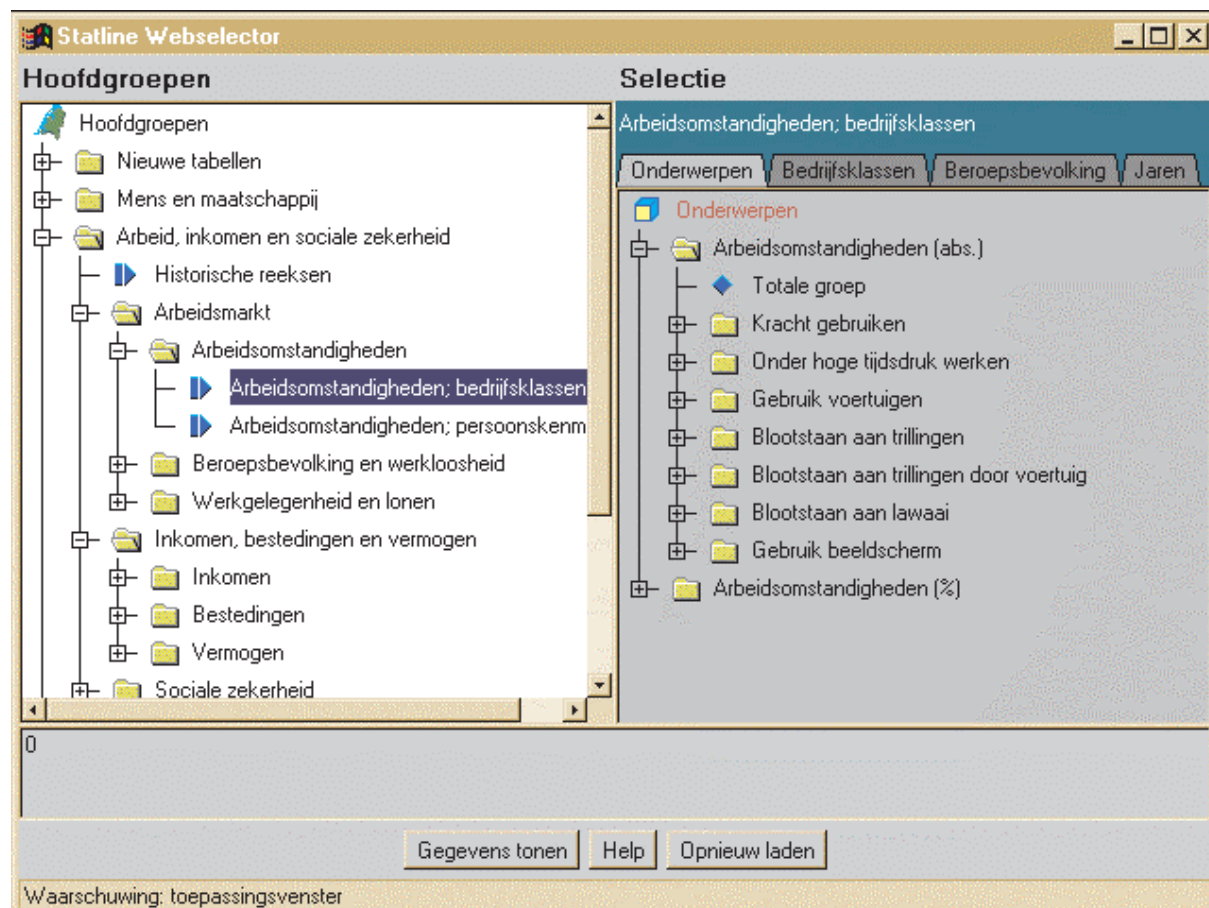
Hoewel het overgrote deel van de sociaal-economische cijfers van het CBS al op StatLine is te vinden, wordt nog gewerkt aan nieuwe StatLinepublicaties. Deze zullen in de loop van het jaar via StatLine beschikbaar komen. Onder het mapje 'Nieuwe tabellen' kunt u zien welke publicaties recent op StatLine beschikbaar zijn gekomen.

Met de uitbreiding van de elektronische publicaties in StatLine zullen de jaarcijfers in de Sociaal-economische Maandstatistiek beperkt worden. In de toekomst zult u in de Sociaal-economische Maandstatistiek steeds meer kleine tabellen aantreffen met daarin alleen de belangrijkste cijfers. Voor meer gedetailleerde cijfers – bijvoorbeeld naar bedrijfstak – wordt verwezen naar StatLine. In de Sociaal-economische Maandstatistiek zullen we u op de hoogte houden van nieuwe StatLine publicaties met sociaal-economische cijfers.

Figuur 1

Figuur 2

2.0 Kerncijfers

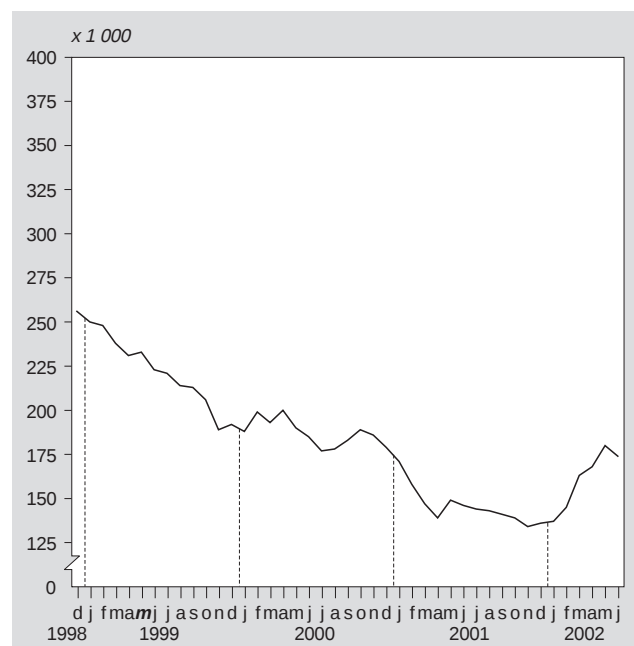
	Basis c.q. eenheid	1998	1999	2000	2001	2001				2002	
						1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.
1. Werkgelegenheid en vacatures ¹⁾											
Werkzame personen	1 000	7 743	7 946	8 123*	8 277*	.	.	.	.	.	.
Werknemers	1 000	6 559	6 798	6 968*	7 125*	.	.	.	.	.	.
Zelfstandigen	1 000	1 184	1 148	1 155*	1 152*	.	.	.	.	.	.
Banen van werknemers	1 000	6 881	7 113	7 284*	7 450*	7 369*	7 443*	7 492*	7 498*	7 477*	.
Landbouw en visserij	1 000	114	120	118*	121*	110*	123*	128*	124*	114*	.
Industrie en bouwnijverheid	1 000	1 483	1 509	1 528*	1 538*	1 523*	1 537*	1 547*	1 545*	1 519*	.
Commerciële dienstverlening	1 000	3 194	3 356	3 470*	3 546*	3 522*	3 546*	3 562*	3 554*	3 546*	.
Niet-commerciële dienstverlening	1 000	2 088	2 128	2 168*	2 245*	2 214*	2 236*	2 255*	2 275*	2 298*	.
Mannen	1 000	3 959	4 056	4 118*	4 175*	4 141*	4 180*	4 195*	4 184*	4 168*	.
Vrouwen	1 000	2 922	3 056	3 166*	3 275*	3 228*	3 262*	3 297*	3 314*	3 308*	.
Voltijd	1 000	4 004	4 094	4 134*	4 207*	.	.	.	.	.	.
Deeltijd	1 000	2 877	3 019	3 150*	3 243*	.	.	.	.	.	.
Vast	1 000	6 095	6 336	6 528*	6 694*	.	.	.	.	.	.
Flexibel	1 000	786	776	756*	756*	.	.	.	.	.	.
Vacatures ²⁾	1 000	123	171	203	197	216	218	171	164	178	.
Landbouw en visserij	1 000	2	3	3	3	4	3	3	3	5	.
Industrie en bouwnijverheid	1 000	28	37	47	41	45	46	35	34	35	.
Commerciële dienstverlening	1 000	74	94	110	106	119	119	88	82	90	.
Niet-commerciële dienstverlening	1 000	19	37	42	47	47	51	45	45	48	.
2. Beroepsbevolking en werkloosheid											
Beroepsbevolking	1 000	6 957	7 097	7 187	7 311*	.	.	.	.	.	.
Mannen	1 000	4 196	4 242	4 288	4 321*	.	.	.	.	.	.
Vrouwen	1 000	2 761	2 856	2 898	2 990*	.	.	.	.	.	.
Werkzame beroepsbevolking	1 000	6 609	6 805	6 917	7 064*	.	.	.	.	.	.
Mannen	1 000	4 047	4 121	4 174	4 215*	.	.	.	.	.	.
Vrouwen	1 000	2 562	2 684	2 743	2 848*	.	.	.	.	.	.
Werkloze beroepsbevolking ³⁾	1 000	348	292	270	248*	.	.	.	.	.	.
Mannen	1 000	149	121	114	106*	.	.	.	.	.	.
Vrouwen	1 000	199	172	156	142*	.	.	.	.	.	.
Geregistreerde werkloosheid	1 000	287	221	188	146	176	132	141	135	161	164
Mannen	1 000	155	115	98	77	98	72	72	67	82	87
Vrouwen	1 000	132	106	90	69	78	61	69	69	79	77
Geregistreerde werkloosheid	%	4,1	3,1	2,6	2,0*	2,4*	1,8*	1,9*	1,9*	2,2*	2,2*
Mannen	%	3,7	2,7	2,3	1,8*	2,3*	1,7*	1,7*	1,5*	1,9*	2,0*
Vrouwen	%	4,8	3,7	3,1	2,3*	2,6*	2,0*	2,3*	2,3*	2,6*	2,6*

¹⁾ De gehele werkgelegenheid inclusief minder dan 12 uur.

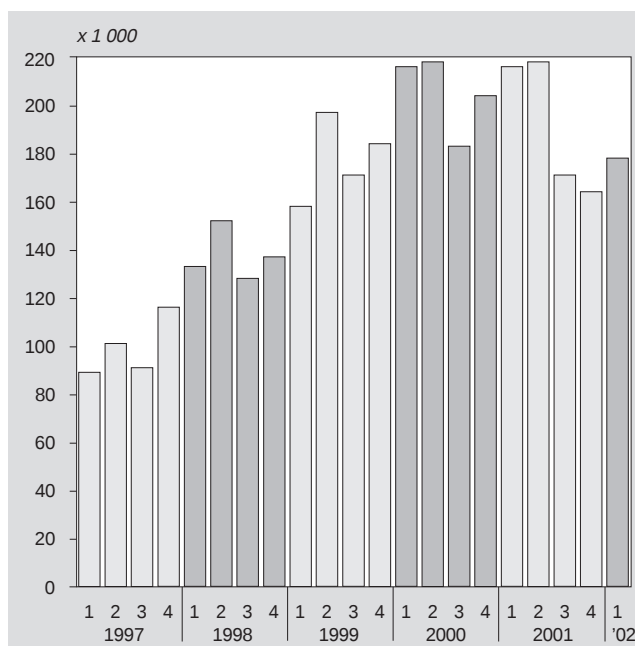
²⁾ Exclusief vacatures bij overheid en onderwijs.

³⁾ Vóór oktober 1999 in SEM voorlopige cijfers betreffende 1998 gepubliceerd.

1. Geregistreerde werklozen (driemaandsgemiddelde; onder middelste maand) gecorrigeerd voor seizoeninvloeden

2. Vacatures, ultimo kwartaal

	Basis c.q. eenheid	1998	1999	2000	2001	2001				2002	
						1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.
3. Collectieve arbeidsvoorwaarden en vakverenigingen											
Cao-lonen per uur incl. bijzondere beloningen	1990=100	123,9	128,0	132,2	138,5	136,0	137,5	139,7	140,2	141,5*	142,5*
Particuliere bedrijven	1990=100	124,8	128,6	132,8	139,2	136,6	138,2	140,5	140,8	142,0*	142,9*
Gesubsidieerde sector	1990=100	122,1	126,8	131,3	138,2	136,3	136,5	139,7	139,7	141,4*	141,8*
Overheid	1990=100	121,8	126,5	130,4	136,3	133,6	135,5	136,8	138,0	139,7*	141,3*
Leden van vakverenigingen ¹⁾	1 000	1 766	1 814	1 797	1 800	1 800	1 804	1 804	1 801	1 781	1 786
Verloren arbeidsdagen door stakingen ²⁾	1 000	33,2	75,8	9,4	45,1	16,3	9,9	18,9		.	.
4. Lonen en loonkosten											
Verdiende lonen per maand van Voltijdwerknemers ³⁾	euro	2 205	2 277*	2 369*							.
Minimumloon per maand	euro					1 154,46	1 154,46	1 180,42	1 180,42	1 206,60	1 206,60
Aantal minimumloners	1 000	310,0	295,6	284,6							
Loonkosten per uur in industrie en (bouw) nijverheid	euro	23,35	24,27	25,11*	26,24*	25,61*	26,13*	26,5*	26,67*	26,77*	.
5. Inkomen, vermogen en consumptie											
Gemiddeld beschikbaar inkomen van huishoudens ⁴⁾	1 000 euro	22,7	23,4*	.	.	.	.	.	.	.	.
Dynamische koopkrachtverandering ⁵⁾ , t.o.v. 1 jaar eerder	%	2,8	1,3*	.	.	.	.	.	.	.	.
Gemiddeld vermogen per huishouden	1 000 euro	84,0	93,0	.	.	.	.	.	.	.	.
Gemiddelde bestedingen per huishouden	1 000 euro	22,2	23,2	.	.	.	.	.	.	.	.
Consumptie (volumemutatie per persoon) ⁶⁾	%	3,9	3,3*	2,8*	1,0*	0,7*	1,3*	0,9*	1,1*	1,0*	1,2*
Consumentenvertrouwen ⁷⁾ , gem. saldo pos. en neg. antw.		17	14	25	-1	11	-1	-4	-9	-5	-18
Consumentenprijsindex											
Alle huishoudens	1995=100	106,3	108,6	111,4	116,4*	114,6	116,4	117,0	117,6	119,0	120,5*
Werknemers laag	1995=100	106,1	108,4	111,1	116,2*	114,4	116,2	116,8	117,4	118,7	120,1*
Geharmoniseerde index CPI, Nederland	1996=100	103,7	105,8	108,2	113,8*	111,8	114,0	114,3	115,0	116,9	118,5*
7. Sociale zekerheid											
WW ⁸⁾	1 000	306	249	204	176	189	172	164	166	180	.
Algemene bijstandswet, (incl. RWW)											.
periodiek algemeen <65 jaar, thuiswonend	1 000	397	363	335	322	331	326	323	322	.	.
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	1 000	892	915	942	970	965	973	973	981	985	.
Ziekteverzuim (exclusief overheid) ⁹⁾	%	5,6	6,0	6,1	6,1	6,4	6,0	5,7	6,1	6,5	.

¹⁾ Betreft vakverenigingen aangesloten bij de FNV, het CNV en de Vakcentrale MHP en tot 1998 de AVC.

²⁾ De gegevens in het tweede kwartaal van 1998 zijn exclusief de acties in verband met de CAO-Gezondheidszorg en de CAO-Welzijn.

³⁾ De samenstelling is ingaande 1999 gewijzigd (zie art. 'Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers' in de Sociaal-economische maandstatistiek, december 2001).

⁴⁾ Het besteedbaar inkomen is de som van inkomsten uit alle bronnen na aftrek van premies en belastingen.

⁵⁾ De ontwikkeling van werkelijk ondervonden koopkracht.

⁶⁾ Mutatie t.o.v. (de overeenkomstige periode van) voorgaand jaar; vanaf december 1999 gewijzigde cijfers vanaf 1996 vanwege nieuwe richtlijnen Nationale Rekeningen.

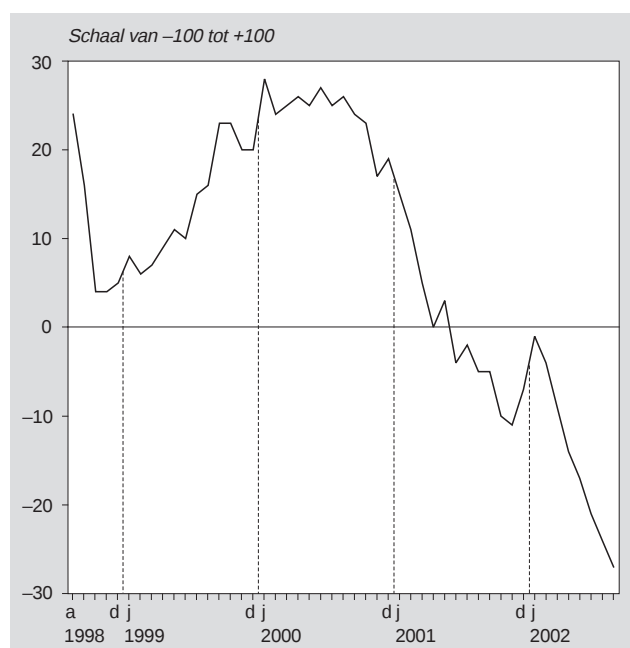
⁷⁾ Jaar- en kwartaalcijfers zijn berekend als een gewogen gemiddelde van het maandelijks vastgestelde consumentenvertrouwen. De index is weergegeven op een schaal van -100 tot +100.

⁸⁾ De WW-cijfers wijken af van eerder gepubliceerde cijfers.

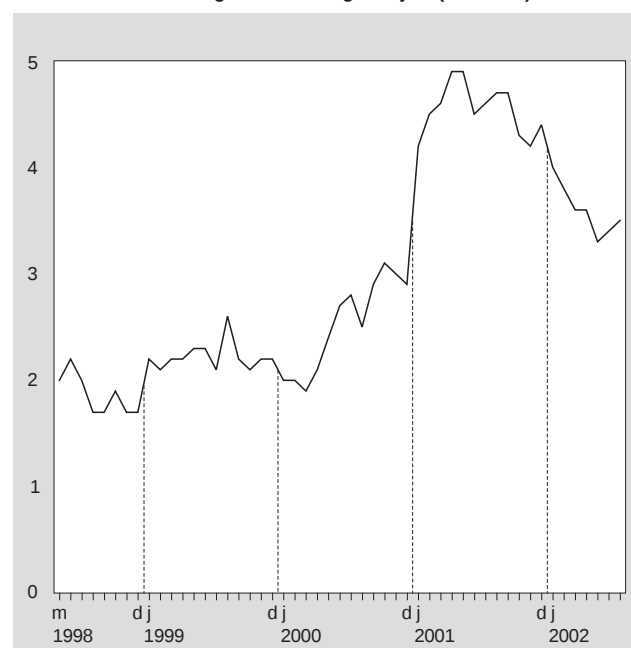
⁹⁾ In het verleden werd het aantal WW-uitkeringen gepubliceerd op transactiebasis. Hierbij werden uitkeringen gecorrigeerd met maximaal 6 maanden nagekomen informatie.

Inclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof.

3. Index consumentenvertrouwen

4. Procentuele verandering consumentenprijsindex-alle huishoudens t.o.v. overeenkomstige maand voorgaand jaar (1995=100)

2.1 Banen en arbeidsvolume

Tabel 2.1.1
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak

	2000*			2001*				2002*
	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal
<i>x 1 000</i>								
Totaal	7 274	7 329	7 349	7 369	7 443	7 492	7 498	7 477
Landbouw en visserij	120	124	122	110	123	128	124	114
Delfstoffenwinning	9	9	8	9	8	8	8	9
Industrie	1 054	1 053	1 055	1 053	1 056	1 056	1 054	1 045
Energie en water	37	37	37	37	36	36	36	36
Bouwnijverheid	426	438	439	425	436	447	447	430
Handel, horeca en reparatie	1 520	1 526	1 533	1 549	1 559	1 559	1 560	1 570
Vervoer en communicatie	449	458	459	459	463	470	469	465
Financiële en zakelijke diensten	1 497	1 511	1 507	1 513	1 524	1 534	1 525	1 511
Overheid	904	903	910	924	930	930	939	952
Zorg en overige diensten	1 257	1 271	1 279	1 290	1 306	1 325	1 336	1 346
Mannen	4 121	4 143	4 137	4 141	4 180	4 195	4 184	4 168
Landbouw en visserij	83	86	82	77	86	88	85	79
Delfstoffenwinning	7	7	7	7	7	7	7	7
Industrie	802	803	805	798	797	799	800	791
Energie en water	30	30	30	30	30	29	29	29
Bouwnijverheid	394	402	401	387	399	407	406	392
Handel, horeca en reparatie	807	807	804	818	825	824	818	829
Vervoer en communicatie	321	325	327	327	329	333	334	330
Financiële en zakelijke diensten	831	836	836	840	846	848	843	836
Overheid	515	516	514	518	520	521	523	526
Zorg en overige diensten	331	331	331	340	341	338	338	348
Vrouwen	3 153	3 186	3 212	3 228	3 262	3 297	3 314	3 308
Landbouw en visserij	37	39	39	33	37	40	39	34
Delfstoffenwinning	1	1	1	1	1	1	1	1
Industrie	252	250	250	255	259	256	255	253
Energie en water	7	7	7	7	7	7	7	7
Bouwnijverheid	33	35	37	38	38	39	40	38
Handel, horeca en reparatie	713	719	729	732	734	735	741	741
Vervoer en communicatie	128	132	132	133	134	136	135	134
Financiële en zakelijke diensten	666	675	671	673	678	686	682	674
Overheid	389	387	396	406	409	409	416	426
Zorg en overige diensten	926	940	948	950	965	987	997	998
<i>% verandering t.o.v. hetzelfde kwartaal van voorgaand jaar</i>								
Totaal	2,4	2,4	2,4	2,6	2,3	2,2	2,0	1,5
Landbouw en visserij	-1,7	-1,5	-1,0	2,6	3,0	2,6	2,4	2,9
Delfstoffenwinning	-2,3	-1,9	-2,7	-3,7	-5,6	-3,6	-1,5	0,1
Industrie	0,9	0,9	0,7	0,5	0,2	0,2	-0,1	-0,8
Energie en water	-3,2	-3,7	-3,9	-3,5	-2,6	-2,3	-2,1	-0,9
Bouwnijverheid	2,9	2,5	2,6	2,6	2,3	2,1	1,8	1,2
Handel, horeca en reparatie	3,5	3,3	2,8	3,2	2,6	2,2	1,7	1,4
Vervoer en communicatie	5,6	5,0	4,2	3,7	3,0	2,6	2,2	1,1
Financiële en zakelijke diensten	2,9	3,1	3,1	2,6	1,8	1,5	1,2	-0,1
Overheid	1,6	1,6	1,7	2,1	2,8	3,0	3,2	3,0
Zorg en overige diensten	1,8	2,2	2,6	3,7	3,9	4,2	4,4	4,3
Mannen	1,6	1,6	1,3	1,7	1,4	1,3	1,1	0,7
Landbouw en visserij	0,3	-0,1	-1,3	3,2	4,2	2,7	3,2	2,4
Delfstoffenwinning	-3,3	-1,6	-1,8	-3,6	-6,3	-4,9	-2,8	-0,6
Industrie	-0,1	0,1	0,1	0,0	-0,6	-0,5	-0,6	-0,8
Energie en water	-3,5	-4,0	-4,4	-3,5	-2,5	-2,3	-2,2	-1,6
Bouwnijverheid	2,5	1,8	2,1	2,0	1,3	1,3	1,3	1,3
Handel, horeca en reparatie	2,6	2,3	1,7	2,8	2,2	2,1	1,8	1,4
Vervoer en communicatie	3,5	3,3	3,0	3,0	2,5	2,4	2,1	1,1
Financiële en zakelijke diensten	2,5	2,9	3,1	2,6	1,9	1,5	0,9	-0,4
Overheid	0,5	0,5	-0,1	0,4	1,0	1,0	1,8	1,6
Zorg en overige diensten	1,1	0,5	-0,6	1,4	3,0	2,0	2,2	2,3
Vrouwen	3,5	3,6	3,8	3,7	3,5	3,5	3,2	2,5
Landbouw en visserij	-5,9	-4,4	-0,5	1,2	0,3	2,4	0,6	4,2
Delfstoffenwinning	3,2	-3,4	-7,6	-4,5	-2,3	3,4	6,2	4,0
Industrie	4,2	3,4	3,0	2,2	2,8	2,5	1,6	-0,8
Energie en water	-1,8	-2,1	-1,9	-3,4	-3,0	-2,5	-1,7	1,8
Bouwnijverheid	9,0	11,3	8,9	9,3	15,2	11,1	7,8	0,9
Handel, horeca en reparatie	4,6	4,5	4,2	3,5	3,0	2,2	1,7	1,3
Vervoer en communicatie	11,2	9,2	7,3	5,6	4,4	3,2	2,3	1,1
Financiële en zakelijke diensten	3,3	3,4	3,0	2,7	1,7	1,5	1,6	0,2
Overheid	3,3	3,1	4,1	4,2	5,3	5,8	5,0	4,9
Zorg en overige diensten	2,1	2,8	3,7	4,6	4,2	5,0	5,2	5,0
	3,5	3,6	3,8	3,7	3,5	3,5	3,2	2,5

Bron: CBS, Arbeidsrekeningen.

Tabel 2.1.2
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak

	2000*			2001*				2002*
	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal
<i>1 000 arbeidsjaren</i>								
Totaal	5 670	5 691	5 685	5 733	5 798	5 814	5 800	5 813
Landbouw en visserij	88	91	87	81	91	93	90	84
Delfstoffenwinning	9	8	8	8	8	8	8	8
Industrie	934	932	933	935	935	934	932	927
Energie en water	35	34	34	34	34	33	33	33
Bouwnijverheid	405	415	415	401	413	422	422	406
Handel, horeca en reparatie	1 080	1 075	1 068	1 093	1 108	1 100	1 090	1 109
Vervoer en communicatie	376	384	385	385	386	393	394	389
Financiële en zakelijke diensten	1 182	1 184	1 180	1 194	1 207	1 206	1 197	1 195
Overheid	730	729	734	746	751	751	758	768
Zorg en overige diensten	832	839	840	856	865	873	877	893
Mannen	3 655	3 667	3 654	3 669	3 707	3 713	3 698	3 695
Landbouw en visserij	67	69	67	63	70	71	69	64
Delfstoffenwinning	7	7	7	7	7	7	7	7
Industrie	753	753	753	751	748	749	748	745
Energie en water	29	29	29	29	29	28	28	28
Bouwnijverheid	383	392	391	377	388	397	395	382
Handel, horeca en reparatie	658	654	647	663	672	667	659	672
Vervoer en communicatie	288	293	295	294	295	300	301	297
Financiële en zakelijke diensten	732	732	730	738	747	745	740	738
Overheid	468	468	467	471	473	473	475	478
Zorg en overige diensten	269	270	271	277	277	275	276	284
Vrouwen	2 014	2 024	2 030	2 064	2 091	2 101	2 102	2 119
Landbouw en visserij	21	21	21	18	21	22	21	19
Delfstoffenwinning	1	1	1	1	1	1	1	1
Industrie	181	180	180	184	187	185	184	183
Energie en water	5	5	5	5	5	5	5	5
Bouwnijverheid	21	23	24	25	25	26	26	25
Handel, horeca en reparatie	422	421	421	431	436	433	431	437
Vervoer en communicatie	88	91	91	91	91	94	93	92
Financiële en zakelijke diensten	451	453	450	456	459	461	458	457
Overheid	262	261	267	275	278	278	283	290
Zorg en overige diensten	563	568	569	578	588	597	601	609
<i>% verandering t.o.v. hetzelfde kwartaal van voorgaand jaar</i>								
Totaal	2,3	2,1	1,8	2,1	2,3	2,2	2,0	1,4
Landbouw en visserij	0,2	-1,0	-2,4	0,8	3,7	2,9	3,0	3,1
Delfstoffenwinning	-0,9	-0,2	-1,2	-3,4	-5,8	-3,8	-1,7	0,1
Industrie	0,2	0,4	0,4	0,6	0,1	0,1	-0,1	-0,8
Energie en water	-4,0	-4,3	-4,4	-3,5	-2,6	-2,3	-2,1	-1,1
Bouwnijverheid	2,6	2,1	2,2	2,3	2,0	1,8	1,7	1,2
Handel, horeca en reparatie	3,3	2,7	1,8	2,2	2,6	2,3	2,0	1,4
Vervoer en communicatie	4,9	4,7	4,4	3,8	2,8	2,5	2,2	1,2
Financiële en zakelijke diensten	3,0	2,8	2,4	2,0	2,1	1,9	1,5	0,1
Overheid	1,1	1,3	1,5	2,1	2,9	3,0	3,2	2,9
Zorg en overige diensten	2,5	2,7	2,5	3,2	4,0	4,0	4,4	4,4
Mannen	1,4	1,3	0,9	1,3	1,4	1,3	1,2	0,7
Landbouw en visserij	0,1	-0,4	-1,8	2,3	4,6	2,9	3,6	2,6
Delfstoffenwinning	-1,7	-0,7	-1,6	-3,4	-6,3	-4,9	-2,8	-0,5
Industrie	-0,5	-0,2	-0,2	0,0	-0,6	-0,5	-0,6	-0,8
Energie en water	-4,1	-4,5	-4,7	-3,6	-2,5	-2,3	-2,2	-1,6
Bouwnijverheid	2,3	1,7	1,9	1,8	1,2	1,3	1,3	1,3
Handel, horeca en reparatie	2,6	2,0	0,9	1,8	2,1	2,1	1,8	1,3
Vervoer en communicatie	3,2	3,4	3,5	3,2	2,4	2,3	2,1	1,2
Financiële en zakelijke diensten	2,5	2,4	2,1	1,8	2,2	1,9	1,3	0,0
Overheid	0,2	0,3	-0,3	0,5	1,1	1,0	1,7	1,6
Zorg en overige diensten	0,4	0,8	0,7	1,7	2,9	1,9	2,1	2,3
Vrouwen	4,0	3,7	3,5	3,5	3,8	3,8	3,5	2,6
Landbouw en visserij	0,7	-2,7	-4,3	-3,9	0,6	3,1	1,2	4,8
Delfstoffenwinning	4,6	3,6	2,3	-3,4	-2,7	3,2	5,9	4,2
Industrie	3,1	2,9	3,0	2,8	3,0	2,7	1,8	-0,7
Energie en water	-3,4	-3,2	-2,6	-3,2	-3,0	-2,6	-1,8	1,8
Bouwnijverheid	7,0	9,6	7,9	9,5	16,4	11,7	8,3	0,9
Handel, horeca en reparatie	4,4	3,8	3,2	2,8	3,3	2,7	2,3	1,5
Vervoer en communicatie	10,9	9,1	7,4	5,8	3,9	3,1	2,3	1,3
Financiële en zakelijke diensten	3,9	3,4	3,0	2,4	1,9	1,9	1,7	0,2
Overheid	2,9	3,3	4,7	5,1	6,2	6,5	5,7	5,3
Zorg en overige diensten	3,6	3,6	3,4	4,0	4,5	5,1	5,5	5,3

Bron: CBS, Arbeidsrekeningen.

2.2 Vacatures

Tabel 2.2.1
Vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte

	SBI-code	2000			2001				2002	Jaarmutatie 2001–2002
		30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	31 maart
		x 1 000								
Totaal		218,2	183,4	204,2	215,6	218,1	170,7	163,9	177,6	–38,0
w.v.										
Particuliere bedrijven ¹⁾		201,6	169,4	188,8	200,6	201,7	156,1	147,8	162,5	–38,1
Overheid		16,6	14,0	15,4	15,0	16,4	14,7	16,0	15,1	0,0
Bedrijfssector										
Landbouw en visserij	01–05	4,1	2,8	3,8	4,4	3,4	2,7	2,6	4,6	0,3
Industrie en bouwnijverheid	10–45	54,2	42,7	43,8	45,2	45,5	35,0	33,8	34,8	–10,4
Commerciële dienstverlening	50–74	116,1	98,6	112,0	118,7	118,6	88,1	82,0	90,0	–28,7
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	43,8	39,3	44,6	47,4	50,6	44,9	45,5	48,1	0,8
Bedrijfstak										
Delfstoffenwinning	10–14	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2
Industrie	15–37	32,6	25,3	26,4	24,5	24,8	20,0	18,5	18,4	–6,1
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	0,6	0,4	0,5	0,7	0,5	0,4	0,6	0,3	–0,4
Bouwnijverheid	45	20,8	16,8	16,7	19,8	20,1	14,5	14,6	15,8	–4,0
Handel	50–52	37,7	31,3	35,3	35,3	35,9	26,6	25,9	29,9	–5,4
Horeca	55	9,4	7,1	7,5	9,3	9,5	8,4	7,4	9,0	–0,3
Vervoer en communicatie	60–64	12,1	12,7	12,2	11,4	10,7	8,1	7,0	8,2	–3,2
w.o. post en telecommunicatie	64	2,6	3,1	2,7	2,8	2,1	1,3	1,3	1,2	–1,6
Financiële instellingen	65–67	7,5	5,8	8,0	8,2	7,5	5,9	7,5	6,0	–2,2
Zakelijke dienstverlening	70–74	49,4	41,8	49,1	54,4	54,9	39,2	34,2	36,9	–17,6
w.o. computerservice, informatietechnologie	72	8,2	6,8	8,3	10,7	8,4	6,1	5	4,1	–6,5
Openbaar bestuur	75	9,9	8,7	9,4	9,8	9,6	9,0	10,0	9,9	0,1
Onderwijs	80	7,2	5,5	6,1	5,7	7,0	6,3	6,1	4,3	–1,4
Gezondheids- en welzijnszorg	85	18,4	18,6	20,6	22,8	23,8	22,2	21,5	24,0	1,2
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	8,3	6,5	8,5	9,1	10,3	7,5	7,9	10,0	0,9
Bedrijfsgrootte										
Bedrijven met 1– 9 werknemers		50,9	39,7	49,5	54,4	61,1	45,7	44,1	54,0	–0,4
Bedrijven met 10–99 werknemers		73,5	59,9	63,1	65,0	69,6	52,4	50,4	55,5	–9,5
Bedrijven met 100 werknemers en meer		93,9	83,8	91,6	96,2	87,4	72,7	69,4	68,1	–28,1

¹⁾ Inclusief gesubsidieerde sector.

Bron: CBS, Vacature-enquête.

Tabel 2.2.2
Ontstane vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte ¹⁾

	SBI-code	2000			2001				2002	Jaarmutatie 2001–2002
		30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	31 maart
x 1 000										
Totaal		251	230	254	270	273	209	194	213	–56
w.v.										
Particuliere bedrijven ²⁾		233	208	237	252	252	189	176	197	–56
Overheid		18	22	17	18	20	20	17	17	–1
Bedrijfssector										
Landbouw en visserij	01–05	6	8	6	6	4	4	3	6	0
Industrie en bouwrijverheid	10–45	53	38	42	49	42	33	30	34	–15
Commerciële dienstverlening	50–74	137	126	149	152	160	114	107	116	–36
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	56	59	57	62	67	58	54	57	–5
Bedrijfstak										
Delfstoffenwinning	10–14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Industrie	15–37	33	23	27	27	27	20	18	19	–7
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	1	0	1	1	0	0	1	0	–1
Bouwnijverheid	45	19	14	14	22	15	12	11	15	–7
Handel	50–52	54	51	61	55	52	45	44	44	–11
Horeca	55	17	13	11	17	23	16	11	15	–2
Vervoer en communicatie	60–64	15	16	15	14	15	10	9	11	–3
w.o. post en telecommunicatie	64	2	4	4	3	3	2	2	2	–1
Financiële instellingen	65–67	7	6	10	9	7	7	8	5	–4
Zakelijke dienstverlening	70–74	44	39	52	56	63	37	34	41	–16
w.o. computerservice, informatietechnologie	72	4	5	7	9	6	5	4	3	–6
Openbaar bestuur	75	8	7	7	9	9	7	9	8	–1
Onderwijs	80	11	15	10	9	11	14	8	8	–1
Gezondheids- en welzijnszorg	85	27	26	28	32	32	27	27	30	–2
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	10	11	12	12	14	9	10	11	–1
Bedrijfsgrootte										
Bedrijven met 1– 9 werknemers		66	59	69	76	82	55	54	65	–11
Bedrijven met 10–99 werknemers		84	74	80	86	93	69	62	69	–17
Bedrijven met 100 werknemers en meer		100	96	104	108	97	85	77	79	–29

¹⁾ In het kwartaal eindigend op aangegeven datum.

²⁾ Inclusief gesubsidieerde sector.

Bron: CBS, Vacature-enquête.

Tabel 2.2.3
Vervulde vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte^{1) 2)}

		2000			2001				2002	Jaarmutatie 2001–2002
		30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	31 maart
x 1 000										
Totaal		248	265	233	258	270	256	200	200	–58
w.v.										
Particuliere bedrijven ³⁾		232	241	217	241	251	234	185	182	–58
Overheid		16	24	16	18	19	22	16	18	0
Bedrijfssector										
Landbouw en visserij	01–05	5	9	5	6	5	5	3	4	–2
Industrie en bouwnijverheid	10–45	49	49	41	48	42	43	31	33	–14
Commerciële dienstverlening	50–74	139	143	136	145	160	145	113	108	–37
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	55	63	52	60	64	63	53	55	–5
Bedrijfstak										
Delfstoffenwinning	10–14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Industrie	15–37	29	30	26	28	26	25	19	19	–9
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Bouwnijverheid	45	20	18	15	19	15	18	11	14	–5
Handel	50–52	52	58	57	55	51	54	44	40	–15
Horeca	55	17	16	11	15	23	17	12	13	–2
Vervoer en communicatie	60–64	15	15	16	15	15	13	10	10	–5
w.o. post en telecommunicatie	64	2	3	4	3	3	3	2	2	–1
Financiële instellingen	65–67	8	8	8	9	8	8	7	7	–2
Zakelijke dienstverlening	70–74	46	47	45	51	62	53	39	38	–13
w.o. computerservice, informatietechnologie	72	7	6	5	7	9	7	6	4	–3
Openbaar bestuur	75	7	8	7	8	9	8	8	8	–1
Onderwijs	80	9	17	9	9	10	14	8	9	0
Gezondheids- en welzijnszorg	85	28	26	26	30	31	29	28	28	–2
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	11	12	10	12	13	12	9	9	–2
Bedrijfsgrootte										
Bedrijven met 1– 9 werknemers		73	71	59	71	76	71	56	56	–16
Bedrijven met 10–99 werknemers		81	87	77	84	88	87	64	64	–20
Bedrijven met 100 werknemers en meer		94	107	97	103	106	99	81	80	–23

¹⁾ Het aantal vervulde vacatures is inclusief het aantal vervallen vacatures.

²⁾ In het kwartaal eindigend op aangegeven datum.

³⁾ Inclusief gesubsidieerde sector.

Bron: CBS, Vacature-enquête.

2.3 Werkloosheid

Tabel 2.3.1

Geregistreerde werklozen naar geslacht, leeftijd en duur van inschrijving, driemaandsgemiddelden ¹⁾

	2001				2002			
	maart	april	mei	juni	maart	april	mei	juni
	<i>x 1 000</i>							
Leeftijd en geslacht								
Totaal	155	134	132	132	167	159	164	160
16–24 jaar	19	16	16	14	22	19	19	17
25–34 jaar	36	31	31	32	45	44	44	45
35–64 jaar	99	87	85	86	100	95	101	98
Man	86	76	72	70	86	81	87	85
16–24 jaar	10	9	10	9	12	10	10	10
25–64 jaar	76	67	62	61	73	71	77	75
Vrouw	69	58	61	62	82	78	77	76
16–24 jaar	9	7	6	5	10	9	9	7
25–64 jaar	60	50	55	57	72	68	68	68
Duur inschrijving en geslacht ²⁾								
Korter dan 1 jaar	95	79	80	82	112	103	106	108
man	52	43	41	41	59	54	58	58
vrouw	43	36	39	41	54	49	48	49
1 jaar of langer	60	55	52	50	55	56	57	52
man	33	33	30	29	27	27	29	26
vrouw	26	22	21	21	28	28	29	26

¹⁾ Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand. Niet voor seizoen gecorrigeerde cijfers.²⁾ Duur inschrijving volgens registratie bij arbeidsbureaus; het betreft een onafgebroken periode van inschrijving.

Bron: CBS, Enquête beroepsbevolking.

Tabel 2.3.2

Geregistreerde werklozen ¹⁾ van 16–64 jaar naar landsdeel en de 4 grote gemeenten ²⁾

	2001				2002		2001	2002
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	2e kwartaal	2e kwartaal
	<i>x 1 000</i>						<i>% van de beroepsbevolking</i>	
Nederland	176	132	141	135	161	164	1,8	2,2
Noord-Nederland	24	19	20	22	26	23	2,7	3,2
Oost-Nederland	35	30	26	30	28	29	2,0	2,0
West-Nederland	81	55	69	53	73	77	1,6	2,3
Zuid-Nederland	35	28	26	31	34	35	1,8	2,2
Vier grote gemeenten	37	21	34	24	35	35	2,2	3,8

¹⁾ Niet voor seizoeninvloeden gecorrigeerd.²⁾ Noord-Nederland: Groningen, Friesland, Drenthe
Oost-Nederland: Overijssel, Flevoland, Gelderland
West-Nederland: Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland
Zuid-Nederland: Noord-Brabant, Limburg
4 grote gemeenten: Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage, Utrecht.

Bron: CBS, Enquête beroepsbevolking.

Tabel 2.3.3
Ingeschreven personen van 16-64 jaar naar arbeidspositie volgens de Enquête Beroepsbevolking

	2000		2001				2002	
	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal
<i>x 1 000</i>								
Totaal ingeschreven personen ¹⁾	654	644	629	579	553	571	592	572
Geregistreerde werklozen	176	186	176	132	141	135	161	164
Werkzame beroepsbevolking	256	228	236	203	179	180	175	160
Niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt	222	230	218	244	233	255	255	248
<i>% van ingeschreven personen</i>								
Totaal ingeschreven personen	100	100	100	100	100	100	100	100
Geregistreerde werklozen	27	29	28	23	25	24	27	29
Werkzame beroepsbevolking	39	35	37	35	32	32	30	28
Niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt	34	36	35	42	42	45	43	43

¹⁾ De hier vermelde aantallen volgens de registratie zijn bepaald uit het maandelijks door het Centrum voor Werk en Inkomen aan het CBS ter beschikking gestelde database-stand (het zgn. Gis-bestand).

Bron: CBS, Enquête beroepsbevolking.

Tabel 2.3.4
Werkzoekenden zonder baan¹⁾; maandcijfers seizoensgecorrigeerd

	2000	2001			2002						
		okt.*	nov.*	dec.*	jan.*	febr.*	maart*	april*	mei*	juni*	juli*
<i>in % van de beroepsbevolking</i>											
België	7,0	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,8	6,9	6,9	6,9	6,9
Denemarken	4,7	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	.
Duitsland	8,1	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,2	8,3	8,3
Finland	9,8	9,2	9,2	9,3	9,2	9,1	9,1	9,1	9,0	8,9	.
Frankrijk	9,5	8,7	8,8	8,9	8,9	9,0	9,0	9,0	9,1	9,2	.
Griekenland	.	.	.	.	10,5	10,5	10,5	.	.	.	.
Ierland	4,2	3,9	4,1	4,1	4,2	4,3	4,4	4,4	4,4	4,4	4,5
Italië	10,5	9,3	.	.	9,1	9,0	9,0	9,0	.	.	.
Luxemburg	2,2	2,5	2,5	2,5	2,1	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3	.
Nederland	2,8	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,6	2,7	2,8	.	.
Oostenrijk	3,7	3,7	3,8	3,9	4,0	3,9	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1
Portugal	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,3	4,3	4,4	4,4	.
Spanje	14,1	12,8	12,8	12,8	11,1	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,3
Verenigd Koninkrijk	5,5	5,2	5,3	5,0	5,0	5,1	5,1	5,2	5,1	.	.
Zweden	5,9	5,2	5	5,1	5,1	5	5,1	5,1	5,0	4,9	.
EU-15	8,3	7,8	7,8	7,8	7,5	7,5	7,6	7,6	7,6	7,7	.
Verenigde Staten	5,5	5,4	5,6	5,7	5,6	5,6	5,7	6,1	5,9	5,9	5,8
Japan	4,7	5,4	5,4	5,5	5,3	5,3	5,2	5,2	5,4	5,4	.

¹⁾ Het betreft personen zonder werk die betaald werk zoeken en onmiddellijk voor een werkkring beschikbaar zijn (werkloosheid volgens de ILO-definitie). De maand- en jaarcijfers zijn door Eurostat berekend op grond van het Labour Force Survey van de EU en gegevens over de geregistreerde werkloosheid.

Bron: Eurostat.

2.4 Cao-lonen

Tabel 2.4.1
Cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2001						2002*						
		juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli
		1990=100												
Totaal	01–93	139,7	139,7	139,7	140,2	140,2	140,2	141,5	141,7	142,0	142,5	142,5	142,7	143,9
Leeftijdscategorie														
Jeugd		142,5	142,5	142,5	142,9	142,9	142,9	144,8	144,8	145,0	145,2	145,2	145,3	146,5
Volwassenen		139,6	139,5	139,6	140,0	140,0	140,0	141,3	141,5	141,8	142,3	142,4	142,6	143,7
Cao-sector														
Particuliere bedrijven		140,5	140,5	140,5	140,8	140,9	140,9	142,0	142,1	142,5	142,9	143,0	143,3	144,3
Overheid		136,8	136,8	136,8	138,0	138,0	138,0	139,7	140,6	141,0	141,3	141,3	141,3	142,5
Gesubsidieerde sector		139,7	139,7	139,7	139,7	139,7	139,7	141,4	141,4	141,5	141,8	142,0	142,0	144,1
Bedrijfssector ¹⁾														
Landbouw en visserij	01–05	142,2	142,2	142,2	142,3	142,3	142,3	145,4	145,4	145,4	145,4	145,4	145,4	148,1
Industrie en bouwnijverheid	10–45	141,2	141,2	141,2	141,8	141,8	141,8	142,7	142,9	143,5	144,4	144,4	144,6	145,9
Commerciële dienstverlening	50–74	139,6	139,6	139,6	139,6	139,7	139,7	141,1	141,1	141,3	141,5	141,7	142,0	142,8
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	138,5	138,4	138,5	139,2	139,2	139,2	140,7	141,3	141,5	141,8	141,8	141,9	143,4
Bedrijfstak ¹⁾														
Industrie	15–37	139,4	139,4	139,5	140,4	140,4	140,4	141,2	141,4	141,9	143,0	143,0	143,1	144,0
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	136,4	136,4	136,4	136,4	136,4	136,4	137,2	138,8	138,8	141,8	141,8	141,8	141,8
Bouwnijverheid	45	146,2	146,2	146,2	146,2	146,2	146,2	147,3	147,3	148,4	148,5	148,5	148,8	151,4
Handel	50–52	140,5	140,4	140,5	140,6	140,6	140,6	141,9	141,9	142,5	142,6	142,7	142,9	143,9
Horeca	55	142,5	142,5	142,5	142,5	142,5	142,5	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2
Vervoer en communicatie	60–64	136,1	136,1	136,1	136,4	136,4	136,4	137,0	137,1	137,2	138,4	138,6	139,7	139,7
Financiële instellingen	65–67	140,2	140,2	140,2	140,2	140,2	140,7	141,4	141,4	141,3	141,4	142,0	142,0	144,4
Zakelijke dienstverlening	70–74	139,8	139,8	139,8	139,8	139,9	139,8	141,8	141,8	141,8	141,9	141,9	142,1	142,7
Openbaar bestuur	75	136,1	136,0	136,1	138,2	138,3	138,3	138,7	140,3	140,3	140,8	140,9	140,9	141,2
Onderwijs	80	137,6	137,6	137,6	137,6	137,6	137,6	141,1	141,1	141,1	141,1	141,1	141,1	144,0
Gezondheids- en welzijnszorg	85	140,6	140,6	140,6	140,6	140,6	140,6	142,1	142,1	142,6	142,7	142,7	142,8	144,9
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	140,1	140,1	140,1	140,4	140,4	140,4	141,6	141,6	141,9	143,2	143,2	143,2	143,7
Bedrijfsklasse ¹⁾														
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	140,1	140,1	140,1	140,2	140,2	140,2	141,2	141,2	141,4	142,8	142,9	143,3	144,5
Grafische industrie	22	136,6	136,6	136,6	138,4	138,4	138,4	138,5	140,4	140,4	141,0	141,0	141,0	141,1
Chemische industrie	24	142,9	142,9	142,9	142,9	142,9	142,9	144,7	144,7	144,8	149,2	149,1	149,1	149,1
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	138,3	138,3	138,3	140,3	140,2	140,2	140,4	140,6	141,6	141,6	141,6	141,6	142,3
Groothandel	51	138,6	138,6	138,6	138,7	138,7	138,7	140,3	140,3	140,3	140,4	140,5	140,8	142,0
Detailhandel	52	144,0	144,0	144,0	144,1	144,1	144,4	145,4	145,4	145,7	145,8	145,9	145,9	146,9
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	65–74	139,9	139,9	139,9	139,9	140,0	140,0	141,7	141,7	141,7	141,8	141,9	142,1	143,1
Bankwezen	65	140,7	140,7	140,7	140,7	140,7	140,7	141,5	141,5	141,5	141,5	142,3	142,3	144,5
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	139,5	139,5	139,5	139,5	139,5	141,5	141,7	141,7	141,7	141,9	142,0	142,0	144,8

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

Tabel 2.4.2
Cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2001						2002*						
		juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli
1990=100														
Totaal	01–93	136,5	136,5	136,5	136,9	136,9	136,9	138,2	138,4	138,7	139,1	139,2	139,4	140,6
Leeftijdscategorie														
Jeugd		140,8	140,8	140,8	141,2	141,2	141,2	143,1	143,1	143,3	143,4	143,5	143,5	144,7
Volwassenen		136,2	136,2	136,2	136,6	136,6	136,7	137,9	138,1	138,4	138,9	138,9	139,1	140,3
Cao-sector														
Particuliere bedrijven		138,6	138,6	138,6	138,9	138,9	139,0	140,1	140,1	140,5	141,0	141,0	141,3	142,3
Overheid		131,2	131,2	131,2	132,4	132,4	132,4	134,0	134,9	135,2	135,5	135,5	135,5	136,7
Gesubsidieerde sector		132,7	132,7	132,7	132,7	132,7	132,7	134,3	134,3	134,4	134,7	134,8	134,9	136,9
Bedrijfssector ¹⁾														
Landbouw en visserij	01–05	139,2	139,2	139,2	139,2	139,2	139,2	142,2	142,2	142,2	142,2	142,2	142,2	144,9
Industrie en bouwnijverheid	10–45	139,2	139,2	139,2	139,8	139,8	139,8	140,6	140,9	141,5	142,4	142,4	142,5	143,8
Commerciële dienstverlening	50–74	137,6	137,6	137,6	137,7	137,7	137,8	139,1	139,1	139,3	139,6	139,7	140,0	140,8
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	132,3	132,2	132,3	133,0	133,0	133,0	134,5	134,9	135,2	135,5	135,5	135,5	137,0
Bedrijfstak ¹⁾														
Industrie	15–37	137,9	137,9	137,9	138,8	138,8	138,8	139,5	139,8	140,3	141,3	141,3	141,4	142,3
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	133,9	133,9	133,9	133,9	133,9	133,9	134,7	136,3	136,3	139,2	139,2	139,2	139,2
Bouwnijverheid	45	143,1	143,1	143,1	143,1	143,1	143,1	144,2	144,2	145,3	145,3	145,3	145,6	148,2
Handel	50–52	138,8	138,7	138,8	138,9	138,9	138,9	140,2	140,2	140,8	140,9	141,0	141,2	142,2
Horeca	55	142,3	142,3	142,3	142,3	142,3	142,3	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0
Vervoer en communicatie	60–64	134,1	134,2	134,2	134,5	134,5	134,5	135,1	135,2	135,3	136,6	136,7	137,9	137,9
Financiële instellingen	65–67	134,2	134,2	134,2	134,2	134,2	134,6	135,3	135,3	135,2	135,3	135,9	135,9	138,2
Zakelijke dienstverlening	70–74	138,9	138,9	138,9	139,0	139,0	138,9	141,0	141,0	141,0	141,0	141,0	141,2	141,8
Openbaar bestuur	75	130,8	130,8	130,8	132,9	132,9	132,9	133,3	134,9	134,9	135,3	135,4	135,4	135,7
Onderwijs	80	131,4	131,4	131,4	131,4	131,4	131,4	134,7	134,7	134,7	134,7	134,7	134,7	137,5
Gezondheids- en welzijnszorg	85	132,8	132,8	132,8	132,9	132,9	132,9	134,2	134,2	134,7	134,8	134,8	134,9	136,9
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	136,3	136,3	136,3	136,6	136,6	136,6	137,8	137,8	138,0	139,3	139,3	139,3	139,9
Bedrijfsklasse ¹⁾														
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0	141,1	141,1	141,2	142,6	142,7	143,2	144,4
Grafische industrie	22	136,7	136,7	136,7	138,5	138,5	138,5	138,6	140,5	140,5	141,1	141,1	141,1	141,2
Chemische industrie	24	138,9	139,0	139,0	139,0	139,0	139,0	140,4	140,4	140,5	144,8	144,7	144,7	144,7
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	137,1	137,1	137,1	139,0	139,0	139,0	139,1	139,4	140,4	140,4	140,4	140,4	141,0
Groothandel	51	137,6	137,6	137,6	137,7	137,7	137,7	139,3	139,3	139,3	139,4	139,5	139,8	141,0
Detailhandel	52	141,0	141,0	141,0	141,1	141,1	141,3	142,3	142,3	142,6	142,7	142,8	142,8	143,8
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	65–74	137,6	137,5	137,5	137,6	137,6	137,7	139,4	139,4	139,3	139,4	139,5	139,7	140,7
Bankwezen	65	132,5	132,5	132,5	132,5	132,5	132,5	133,3	133,3	133,3	133,3	134,0	134,0	136,0
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	137,5	137,5	137,5	137,5	137,5	139,4	139,6	139,6	139,6	139,8	139,9	139,9	142,7

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

Tabel 2.4.3
Contractuele loonkosten per uur inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2001						2002*						
		juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli
		1990=100												
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	137,3	137,3	137,3	139,5	139,4	139,4	139,3	139,5	140,6	140,6	140,6	140,6	141,2
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	139,8	139,8	139,8	139,8	139,8	141,7	141,8	141,8	141,8	142,0	142,1	142,1	144,9
Openbaar bestuur	75	136,8	136,7	136,8	139,0	139,0	139,0	140,0	141,7	141,7	142,1	142,3	142,3	142,6
Onderwijs	80	139,8	139,8	139,8	139,8	139,8	139,8	144,3	144,3	144,3	144,3	144,3	144,3	147,3
Gezondheids- en welzijnszorg	85	137,2	137,2	137,2	137,3	137,3	137,3	139,1	139,1	139,7	139,7	139,8	139,8	141,9

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

2.5 Verdiende lonen en loonkosten

Tabel 2.5.1
Loonkosten per arbeidsjaar naar bedrijfstak

	2000*			2001*				2002*
	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal
<i>1 000 euro</i>								
Totaal	10,4	8,5	9,0	8,8	10,9	8,9	9,4	9,3
Landbouw en visserij	7,5	6,5	6,7	6,8	7,7	6,9	7,1	7,0
Delfstoffenwinning	16,2	14,3	15,9	16,7	17,1	15,3	17,1	17,4
Industrie	10,8	8,7	9,4	9,1	11,3	9,1	9,9	9,5
Energie en water	13,5	11,4	11,6	11,5	14,2	12,0	12,1	12,0
Bouwnijverheid	10,3	8,5	8,4	8,6	10,9	9,0	8,9	9,1
Handel, horeca en reparatie	8,6	7,1	7,5	7,3	8,9	7,4	7,9	7,7
Vervoer en communicatie	11,0	9,0	9,8	9,5	11,6	9,5	10,4	9,9
Financiële en zakelijke diensten	10,7	9,0	9,7	9,5	11,4	9,5	10,3	10,1
Overheid	13,1	10,5	10,9	10,9	13,8	11,1	11,5	11,3
Zorg en overige diensten	9,2	7,5	7,6	7,6	9,5	7,8	8,0	7,9
<i>% verandering t.o.v. hetzelfde kwartaal van voorgaand jaar</i>								
Totaal	4,5	4,5	4,2	5,0	4,9	4,8	5,3	4,6
Landbouw en visserij	5,7	5,5	6,0	8,7	1,9	6,0	5,8	3,4
Delfstoffenwinning	-0,7	-1,6	-0,2	4,7	5,3	6,9	8,1	4,5
Industrie	4,5	4,1	4,3	4,6	4,6	4,9	4,9	4,3
Energie en water	0,9	8,9	3,9	5,4	5,4	5,0	4,8	4,5
Bouwnijverheid	4,9	3,6	2,7	6,0	6,4	5,8	6,4	5,8
Handel, horeca en reparatie	4,4	5,1	5,2	5,2	3,4	4,4	4,9	4,7
Vervoer en communicatie	4,0	4,0	3,8	5,0	5,1	5,1	5,2	4,6
Financiële en zakelijke diensten	6,0	6,1	4,5	5,0	6,5	5,4	6,4	6,0
Overheid	4,6	3,4	4,5	5,8	5,6	5,3	5,4	3,2
Zorg en overige diensten	3,4	3,6	3,0	4,0	3,6	3,3	4,3	3,8

Bron: CBS, Arbeidsrekeningen.

Tabel 2.5.2
Loonkosten naar bedrijfstak

	2000*			2001*				2002*
	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal
<i>mld euro</i>								
Totaal	58,8	48,4	51,0	50,7	63,1	51,9	54,8	53,8
Landbouw en visserij	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
Delfstoffenwinning	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Industrie	10,1	8,1	8,8	8,5	10,6	8,5	9,2	8,8
Energie en water	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
Bouwnijverheid	4,2	3,5	3,5	3,5	4,5	3,8	3,8	3,7
Handel, horeca en reparatie	9,3	7,6	8,0	8,0	9,9	8,2	8,6	8,5
Vervoer en communicatie	4,1	3,5	3,8	3,6	4,5	3,7	4,1	3,9
Financiële en zakelijke diensten	12,6	10,6	11,4	11,3	13,7	11,4	12,3	12,0
Overheid	9,5	7,7	8,0	8,2	10,4	8,3	8,7	8,7
Zorg en overige diensten	7,7	6,3	6,4	6,5	8,3	6,8	7,0	7,1
<i>% verandering t.o.v. hetzelfde kwartaal van voorgaand jaar</i>								
Totaal	6,9	6,7	6,1	7,2	7,3	7,1	7,5	6,0
Landbouw en visserij	5,9	4,5	3,5	9,6	5,7	9,1	9,0	6,7
Delfstoffenwinning	-1,6	-1,7	-1,3	1,2	-0,8	2,8	6,3	4,6
Industrie	4,7	4,5	4,7	5,2	4,8	5,1	4,8	3,5
Energie en water	-3,1	4,2	-0,7	1,8	2,6	2,6	2,6	3,3
Bouwnijverheid	7,6	5,7	4,9	8,4	8,5	7,7	8,2	7,1
Handel, horeca en reparatie	7,8	7,9	7,1	7,5	6,1	6,8	7,1	6,2
Vervoer en communicatie	9,0	8,9	8,4	9,0	8,0	7,7	7,5	5,9
Financiële en zakelijke diensten	9,2	9,0	7,1	7,1	8,6	7,3	8,0	6,1
Overheid	5,7	4,8	6,0	8,0	8,7	8,4	8,7	6,2
Zorg en overige diensten	6,0	6,4	5,5	7,4	7,7	7,5	8,9	8,3

Bron: CBS, Arbeidsrekeningen.

2.6 Consumentenprijzen

Tabel 2.6.1
Consumentenprijsindexcijfers, (1995=100)

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jaar
Alle huishoudens													
1996	100,6	101,0	102,0	102,3	102,0	101,6	101,9	101,7	102,7	102,9	102,8	102,7	102,0
1997	102,8	103,0	103,8	103,9	104,2	103,6	104,0	104,3	105,2	105,3	105,4	105,1	104,2
1998	104,7	105,3	106,2	106,4	106,3	105,9	106,1	106,1	107,0	107,3	107,2	106,9	106,3
1999	107,0	107,5	108,5	108,7	108,7	108,3	108,3	108,9	109,4	109,5	109,6	109,2	108,6
2000	109,1	109,6	110,6	111,0	111,3	111,2	111,3	111,6	112,6	112,9	112,9	112,4	111,4
2001	113,7	114,5	115,7	116,4	116,7	116,2	116,4	116,8	117,9	117,8	117,6	117,4	116,4
2002	118,3	118,8	119,9	120,6	120,6	120,2	120,5*						
Alle huishoudens, afgeleid													
1996	99,9	100,3	101,2	101,5	101,3	100,9	101,2	101,0	102,0	102,2	102,1	102,0	101,3
1997	101,9	102,1	102,8	102,9	103,1	102,6	103,0	103,3	104,3	104,4	104,4	104,1	103,3
1998	103,5	104,1	105,0	105,2	105,1	104,7	104,9	104,9	105,8	106,1	106,0	105,7	105,1
1999	105,3	105,8	106,7	107,0	107,0	106,6	106,5	107,1	107,6	107,7	107,8	107,5	106,9
2000	106,9	107,5	108,5	108,8	109,1	109,1	109,1	109,4	110,4	110,8	110,8	110,2	109,2
2001	110,4	111,1	112,3	113,0	113,4	112,9	113,1	113,4	114,5	114,5	114,2	114,0	113,1
2002	114,9	115,4	116,5	117,1	117,1	116,7	116,9*						
Werknemersgezinnen met laag inkomen													
1996	100,6	100,9	101,9	102,2	101,9	101,5	101,8	101,6	102,5	102,8	102,6	102,5	101,9
1997	102,7	102,9	103,7	103,8	104,0	103,5	103,9	104,1	105,0	105,1	105,2	104,9	104,1
1998	104,6	105,2	106,0	106,3	106,2	105,7	105,9	105,9	106,8	107,0	107,0	106,7	106,1
1999	106,8	107,4	108,3	108,5	108,5	108,1	108,0	108,6	109,1	109,2	109,4	109,0	108,4
2000	108,8	109,4	110,4	110,6	111,0	110,9	110,9	111,3	112,3	112,6	112,7	112,1	111,1
2001	113,4	114,3	115,4	116,1	116,5	116,0	116,2	116,5	117,6	117,6	117,4	117,1	116,2
2002	118,0	118,5	119,6	120,2	120,2	119,9	120,1*						
Werknemersgezinnen met laag inkomen, afgeleid													
1996	99,9	100,2	101,2	101,5	101,2	100,8	101,1	100,9	101,8	102,1	101,9	101,9	101,2
1997	101,8	102,0	102,7	102,8	103,0	102,5	102,9	103,2	104,1	104,2	104,3	104,0	103,1
1998	103,4	104,0	104,8	105,1	105,0	104,5	104,7	104,7	105,6	105,9	105,8	105,5	104,9
1999	105,1	105,6	106,5	106,8	106,8	106,4	106,3	106,9	107,3	107,4	107,6	107,2	106,7
2000	106,7	107,2	108,2	108,5	108,8	108,8	108,8	109,1	110,1	110,5	110,5	110,0	108,9
2001	110,1	110,9	112,1	112,8	113,1	112,6	112,8	113,2	114,2	114,2	114,0	113,8	112,8
2002	114,5	115,0	116,1	116,7	116,7	116,3	116,6*						
Werknemersgezinnen met hoog inkomen													
1996	100,3	100,8	101,8	102,1	101,9	101,4	101,3	101,2	102,3	102,5	102,4	102,3	101,7
1997	102,2	102,5	103,4	103,5	103,7	103,1	103,1	103,5	104,6	104,7	104,7	104,3	103,6
1998	103,8	104,5	105,5	105,7	105,6	105,1	105,1	105,1	106,1	106,4	106,3	106,0	105,4
1999	105,9	106,5	107,6	107,8	107,9	107,4	107,2	107,9	108,5	108,6	108,7	108,3	107,7
2000	108,0	108,7	109,9	110,2	110,6	110,5	110,2	110,6	111,8	112,1	112,1	111,5	110,5
2001	112,5	113,4	114,7	115,5	115,9	115,3	115,1	115,5	116,8	116,8	116,5	116,3	115,4
2002	117,0	117,6	118,9	119,6	119,5	119,1	119,1*						
Werknemersgezinnen met hoog inkomen, afgeleid													
1996	99,8	100,2	101,2	101,6	101,3	100,8	100,8	100,7	101,8	102,0	101,9	101,8	101,2
1997	101,5	101,7	102,6	102,7	102,9	102,3	102,4	102,7	103,8	103,9	104,0	103,6	102,8
1998	102,9	103,5	104,5	104,8	104,7	104,2	104,2	104,2	105,2	105,5	105,4	105,0	104,5
1999	104,5	105,1	106,2	106,5	106,5	106,1	105,9	106,5	107,1	107,2	107,4	107,0	106,3
2000	106,4	107,1	108,3	108,6	108,9	108,9	108,6	109,0	110,2	110,5	110,5	109,8	108,9
2001	109,8	110,7	112,0	112,8	113,1	112,6	112,4	112,8	114,1	114,0	113,8	113,6	112,6
2002	114,3	114,9	116,1	116,8	116,8	116,3	116,3*						

Bron: CBS, consumentenprijzen.

Tabel 2.6.2
Geharmoniseerde consumentenprijsindex (1996=100)

	1999	2000	2001	2001							2002					
				juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni*
België	103,6	106,4	109,0	109,8	108,4	109,8	110,0	109,8	109,8	109,7	108,7	110,5	110,7	110,8	111,0	110,7
Duitsland	102,8	104,9	107,4	108,1	108,1	107,9	107,9	107,5	107,3	107,4	108,5	108,7	109,0	109,0	109,0	108,9
Finland	103,9	107,0	109,8	110,6	109,7	109,9	110,9	110,8	110,4	110,4	110,9	111,2	111,8	112,3	112,5	112,3
Frankrijk	102,5	104,4	106,3	106,8	106,6	106,6	106,8	106,9	106,6	106,7	107,2	107,3	107,8	108,3	108,4	108,4
Griekenland	112,6	115,8	120,1	121,1	118,7	118,7	121,2	121,6	121,7	123,1	122,4	121,0	124,5	125,5	125,8	125,5
Ierland	106,0	111,5	116,0	116,7	116,4	116,7	117,1	117,7	117,5	118,5	118,3	119,0	120,1	121,0	121,7	121,9
Italië	105,7	108,4	110,9	111,5	111,2	110,8	111,2	111,8	112,0	112,1	112,1	111,8	112,8	113,6	113,9	114,0
Luxemburg	103,4	107,3	109,9	111,0	109,6	110,4	110,6	110,7	110,7	110,4	109,6	110,9	111,0	111,6	112,1	112,4
Nederland	105,8	108,2	113,8	113,8	113,7	114,0	115,2	115,3	115,0	114,8	116,1	116,7	117,9	118,7	118,5	118,2
Oostenrijk	102,5	104,5	106,9	107,2	107,1	106,8	107,2	107,4	107,4	107,7	107,9	108,0	108,2	108,7	108,9	108,8
Portugal	106,4	109,4	114,2	114,7	114,9	114,7	114,7	115,1	115,8	116,0	116,1	115,9	116,4	117,4	118,3	118,7
Spanje	106,0	109,7	112,8	113,4	112,6	112,7	113,3	113,8	114,1	114,4	114,2	114,3	115,3	116,9	117,3	117,3
EURO-12	103,8	106,3	108,9	109,5	109,2	109,1	109,4	109,5	109,5	109,6	110,1	110,2	110,8	111,4	111,5	111,5
Denemarken	105,4	108,3	110,7	111,2	110,8	110,7	111,3	111,4	111,2	111,4	111,6	112,1	113,0	113,4	113,5	113,6
Ver. Koninkrijk	104,8	105,6	106,9	107,7	106,9	107,3	107,6	107,4	107,2	107,5	107,1	107,3	107,7	108,1	108,4	108,4
Zweden	103,4	104,8	107,6	108,1	107,4	107,6	108,9	108,7	108,8	108,9	108,2	108,5	109,6	109,9	110,1	109,9
EU-15	104,3	106,4	108,9	109,5	109,1	109,1	109,4	109,5	109,4	109,6	109,9	110,0	110,6	111,2	111,3	111,3
IJsland ¹⁾	105,4	110,0	117,3	118,1	119,1	119,1	120,1	120,8	121,3	121,8	122,9	122,6	123,1	123,0	123,0	123,7
Noorwegen ¹⁾	106,8	110,0	113,0	114,2	112,4	112,1	112,8	112,8	112,7	112,8	112,9	113,3	113,6	113,6	113,8	113,8

¹⁾ De landen IJsland en Noorwegen berekenen eveneens een geharmoniseerde index volgens de uitgangspunten van de Europese Unie (EU). Deze landen zijn echter geen lid van de EU.

2.7 Consumentenvertrouwen

Tabel 2.7.1
Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid (oorspronkelijke cijfers)

	2001					2002							
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.
Consumentenvertrouwen	-5	-5	-10	-11	-7	-1	-4	-9	-14	-17	-21	-24	-27
Mutatie t.o.v. voorgaande maand	-3	1	-5	-2	4	6	-3	-4	-5	-3	-5	-3	-2
zelfde maand van het afgelopen jaar	-31	-29	-32	-28	-26	-17	-15	-14	-14	-19	-18	-22	-21
Economisch klimaat	-35	-33	-41	-45	-36	-18	-20	-24	-33	-31	-39	-44	-48
Mutatie t.o.v. voorgaande maand	-7	2	-8	-4	9	17	-1	-5	-8	2	-8	-5	-4
zelfde maand van het afgelopen jaar	-60	-56	-62	-59	-50	-29	-19	-11	-6	-11	-10	-16	-13
Koopbereidheid	15	14	12	11	12	10	6	2	-1	-7	-9	-11	-12
Mutatie t.o.v. voorgaande maand	0	0	-3	-1	1	-2	-4	-4	-3	-6	-2	-2	-1
zelfde maand van het afgelopen jaar	-12	-11	-13	-8	-10	-8	-13	-16	-18	-24	-23	-26	-27

Bron: CBS, Consumenten conjunctuuronderzoek.

Tabel 2.7.2
Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid (na verwijdering van seizoeninvloeden)

	2001					2002							
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.
Consumentenvertrouwen	-8	-8	-10	-8	-2	-3	-3	-7	-12	-17	-22	-27	-29
Economisch klimaat	-38	-38	-44	-41	-33	-23	-18	-22	-28	-31	-38	-47	-50
Koopbereidheid	12	13	12	14	18	10	6	2	-2	-8	-11	-13	-15

Bron: CBS, Consumenten conjunctuuronderzoek.

Tabel 2.7.3
Houdingen en verwachtingen van consumenten t.a.v. de economische situatie in Nederland en de eigen financiële situatie

	2001					2002							
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.
Aantal respondenten	927	947	963	975	966	969	997	1 006	980	961	945	933	904
%													
1. Economische situatie laatste 12 maanden													
- verbeterd	11	10	12	8	8	8	7	4	3	5	3	2	3
- verslechterd	39	38	36	44	46	40	43	51	56	57	62	67	70
Saldo	-28	-28	-24	-35	-38	-33	-36	-47	-52	-52	-59	-65	-67
2. Economische situatie komende 12 maanden													
- verbeteren	7	11	6	7	12	24	21	23	15	17	16	14	13
- verslechteren	50	48	64	62	46	28	25	24	28	26	35	36	41
Saldo	-43	-38	-59	-55	-34	-4	-4	-2	-13	-9	-19	-23	-29
3. Financiële situatie laatste 12 maanden													
- verbeterd	31	29	28	30	25	29	25	22	22	20	19	18	19
- verslechterd	16	15	13	14	13	13	15	21	24	27	29	30	28
Saldo	15	15	15	16	12	16	10	2	-2	-7	-10	-12	-10
4. Financiële situatie komende 12 maanden													
- verbeteren	20	24	22	20	24	24	21	20	21	19	18	18	18
- verslechteren	13	13	14	14	10	10	11	11	11	12	13	13	12
Saldo	8	11	8	7	14	14	9	9	10	6	5	5	6
5. Gunstige tijd voor aankoop duurzame artikelen													
- gunstige tijd	34	32	27	28	28	22	18	18	14	14	11	10	9
- ongunstige tijd	13	15	15	18	18	22	21	23	27	34	34	37	42
Saldo	21	17	12	10	10	0	-3	-5	-13	-21	-23	-27	-33

Bron: CBS, Consumenten conjunctuuronderzoek.

2.8 Sociale zekerheid

Tabel 2.8.1
Ziekteverzuim exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (exclusief overheid)

	SBI- code	1999	2000				2001			
		4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
		%								
Totaal		5,6	5,9	5,3	5,2	5,6	5,8	5,3	5,1	5,5
Bedrijfssector										
Landbouw en visserij	01–05	4,0	4,0	3,9	3,7	4,1	3,7	3,3	3,4	3,0
Industrie en bouwnijverheid	10–45	6,5	6,5	5,9	5,5	6,4	6,4	6,0	5,6	6,3
Commerciële dienstverlening	50–74	4,7	5,1	4,6	4,7	4,8	5,0	4,6	4,6	4,8
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	7,2	7,5	6,8	6,5	7,3	7,3	6,8	6,2	6,9
Bedrijfstak										
Delfstoffenwinning	10–14	4,6	4,9	4,2	4,0	4,9	4,6	4,2	3,4	3,9
Industrie	15–37	6,9	7,0	6,3	5,9	6,8	6,9	6,4	6,0	6,8
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	6,8	7,8	6,0	6,0	7,0	7,1	5,8	5,4	5,5
Bouwnijverheid	45	5,6	5,2	5,0	4,8	5,4	5,2	5,1	4,8	5,2
Handel	50–52	4,2	4,7	4,3	4,1	4,3	4,5	4,3	4,2	4,3
Horeca	55	3,3	3,9	3,5	4,3	3,4	3,5	3,7	3,8	3,5
Vervoer en communicatie ¹⁾	60–64	5,7	5,9	4,9	5,3	5,7	5,7	5,2	5,1	5,8
Financiële instellingen	65–67	4,6	5,4	4,8	4,7	5,0	5,7	4,8	4,5	4,7
Zakelijke dienstverlening	70–74	5,3	5,5	5,1	5,1	5,4	5,6	5,0	5,0	5,4
Gezondheids- en welzijnszorg	85	7,9	8,5	7,5	7,2	8,0	8,2	7,6	6,8	7,5
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	4,9	4,8	4,5	4,4	5,2	4,7	4,7	4,1	5,1
Bedrijfsklasse										
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	6,3	6,0	5,4	5,2	6,5	6,3	5,7	5,2	6,0
Grafische industrie	22	5,7	5,4	5,2	4,9	5,6	6,2	5,5	4,7	5,7
Aardolie- en chemische industrie	23–25	5,6	6,2	5,3	5,0	5,8	6,0	5,8	5,0	5,7
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	6,1	6,3	5,7	5,2	5,9	6,1	5,5	5,2	5,9
Rest industrie ¹⁾		9,4	9,5	8,7	8,0	9,3	9,1	8,9	8,6	9,3
Autohandel en -reparatie	50	3,5	4,0	3,9	3,5	3,7	4,1	3,8	4,0	3,9
Groothandel	51	4,1	4,5	4,2	4,0	4,2	4,5	4,3	4,2	4,5
Detailhandel	52	4,4	5,0	4,4	4,4	4,5	4,6	4,4	4,3	4,2
Openbaar vervoer en wegvervoer	60	5,1	5,4	4,7	5,0	4,9	5,1	4,7	4,3	4,9
Rest vervoer en communicatie	61–64	6,1	6,3	5,2	5,4	6,4	6,2	5,7	5,8	6,5
Schoonmaakbedrijven	747	6,7	7,6	6,8	6,8	6,7	7,2	7,0	6,8	7,5
Rest zakelijke dienstverlening		5,1	5,1	4,8	4,8	5,2	5,3	4,6	4,7	5,0
Ziekenhuizen	8511	7,6	8,1	7,1	6,7	7,6	8,1	7,1	6,3	6,9
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	8,5	9,3	8,4	7,7	8,9	8,9	8,3	7,4	8,1
Rest gezondheids- en welzijnszorg		7,5	8,0	7,0	7,0	7,5	7,6	7,1	6,7	7,2
Bedrijfsgrootte										
Bedrijven met 1– 9 werknemers		3,0	3,1	2,8	2,9	2,8	2,6	2,8	3,2	3,0
Bedrijven met 10–99 werknemers		4,7	4,9	4,5	4,3	4,8	5,0	4,7	4,4	4,8
Bedrijven met 100 werknemers en meer		7,3	7,8	6,9	6,6	7,6	7,8	7,1	6,6	7,1
Verzekeringsvorm										
Volledig eigen-risicodragers		6,7	7,1	6,3	6,1	6,8	6,9	6,4	5,9	6,5
Gedeeltelijk herverzekerd		5,1	5,5	5,0	4,8	5,0	5,3	4,8	4,6	4,8
Volledig herverzekerd		3,8	4,1	3,7	3,7	3,9	4,2	3,9	4,0	4,1

¹⁾ Inclusief sociale werkvoorziening.

Bron: CBS, kwartaalonderzoek ziekteverzuim.

Tabel 2.8.2
Ziekteverzuim inclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (exclusief overheid)

	SBI- code	1999	2000				2001			
		4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
		%								
Totaal		6,2	6,5	5,9	5,8	6,3	6,4	6,0	5,7	6,1
Bedrijfssector										
Landbouw en visserij	01–05	4,4	4,2	4,3	4,0	4,4	4,0	3,9	3,7	3,1
Industrie en bouwnijverheid	10–45	6,7	6,7	6,1	5,8	6,6	6,6	6,2	5,8	6,5
Commerciële dienstverlening	50–74	5,3	5,7	5,2	5,2	5,4	5,6	5,2	5,1	5,4
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	8,3	8,7	8,0	7,6	8,4	8,5	8,0	7,3	8,0
Bedrijfstak										
Delfstoffenwinning	10–14	4,8	5,0	4,3	4,1	5,0	4,7	4,3	3,5	4,0
Industrie	15–37	7,2	7,3	6,6	6,2	7,1	7,2	6,7	6,3	7,1
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	7,1	8,1	6,3	6,3	7,3	7,3	6,0	5,6	5,6
Bouwnijverheid	45	5,7	5,3	5,0	4,9	5,5	5,4	5,2	4,9	5,3
Handel	50–52	4,7	5,3	4,8	4,7	4,8	5,0	4,8	4,7	4,8
Horeca	55	3,7	4,4	3,8	4,7	3,8	3,9	4,1	4,1	3,9
Vervoer en communicatie ¹⁾	60–64	6,3	6,3	5,3	5,5	6,0	6,1	5,6	5,4	6,2
Financiële instellingen	65–67	5,5	6,4	5,6	5,5	6,0	6,5	5,6	5,3	5,5
Zakelijke dienstverlening	70–74	6,0	6,1	5,9	5,8	6,1	6,3	5,6	5,6	6,0
Gezondheids- en welzijnszorg	85	9,4	10,0	9,0	8,6	9,5	9,6	9,1	8,2	8,8
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	5,3	5,3	5,2	5,1	5,5	5,2	5,2	4,7	5,4
Bedrijfsklasse										
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	6,8	6,4	5,8	5,7	6,9	6,8	6,1	5,7	6,5
Grafische industrie	22	6,2	5,8	5,6	5,5	6,0	6,8	6,1	5,3	6,4
Aardolie- en chemische industrie	23–25	6,0	6,6	5,7	5,5	6,3	6,4	6,2	5,3	6,0
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	6,3	6,5	5,8	5,4	6,1	6,3	5,7	5,4	6,1
Rest industrie ¹⁾		9,7	9,9	9,0	8,3	9,6	9,4	9,2	8,9	9,6
Autohandel en -reparatie	50	3,7	4,3	4,1	3,7	4,0	4,3	4,0	4,2	4,1
Groothandel	51	4,4	4,8	4,6	4,3	4,6	4,8	4,7	4,6	4,9
Detailhandel	52	5,1	5,7	5,1	5,1	5,1	5,3	5,1	4,9	4,9
Openbaar vervoer en wegvervoer	60	5,2	5,5	4,8	5,2	5,0	5,3	4,9	4,5	5,3
Rest vervoer en communicatie	61–64	7,2	7,0	5,8	5,8	7,0	6,8	6,2	6,4	7,1
Schoonmaakbedrijven	747	7,5	8,3	7,8	7,3	7,3	7,8	7,7	7,5	8,1
Rest zakelijke dienstverlening		5,7	5,7	5,6	5,6	5,9	6,0	5,3	5,3	5,6
Ziekenhuizen	8511	9,2	9,8	8,7	8,2	9,1	9,7	8,7	7,8	8,5
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	10,2	11,0	10,0	9,3	10,5	10,4	10,0	8,9	9,5
Rest gezondheids- en welzijnszorg		8,7	9,2	8,3	8,1	8,8	8,9	8,5	7,8	8,3
Bedrijfsgrootte										
Bedrijven met 1– 9 werknemers		3,4	3,5	3,2	3,2	3,2	3,0	3,3	3,5	3,3
Bedrijven met 10–99 werknemers		5,2	5,3	4,9	4,8	5,2	5,4	5,2	4,8	5,2
Bedrijven met 100 werknemers en meer		8,2	8,7	7,8	7,5	8,4	8,6	7,9	7,4	7,9
Verzekeringsvorm										
Volledig eigen-risicodragers		7,5	7,8	7,1	6,8	7,6	7,6	7,1	6,6	7,3
Gedeeltelijk herverzekerd		5,6	5,9	5,5	5,3	5,5	5,8	5,3	5,1	5,2
Volledig herverzekerd		4,2	4,5	4,1	4,1	4,3	4,7	4,4	4,4	4,5

¹⁾ Inclusief sociale werkvoorziening.

Bron: CBS, kwartaalonderzoek ziekteverzuim.

Tabel 2.8.3
Uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet ¹⁾

	2000	2001				2002		
	maart	januari	februari	maart	december	januari	februari	maart
<i>x 1 000</i>								
Totaal ²⁾	221,7	194,3	195,8	188,8	166,0	177,1	180,8	179,6
Geslacht								
Man	124,0	112,3	113,5	108,0	94,1	102,3	105,3	103,9
Vrouw	97,6	82,0	82,3	80,8	71,9	74,8	75,5	75,7
Leeftijd								
15–24 jaar	10,8	8,5	8,9	8,5	6,8	8,3	8,9	8,9
25–34 jaar	45,0	36,6	36,9	35,0	30,0	33,8	35,0	35,0
35–44 jaar	44,6	38,8	39,3	37,4	34,1	37,3	38,6	38,4
45–54 jaar	47,7	40,1	40,3	38,3	33,0	35,4	36,0	35,6
55–64 jaar	73,3	70,2	70,3	69,6	62,1	62,1	62,1	61,6
Provincie								
Groningen	11,2	9,6	9,9	9,6	7,7	8,7	9,1	8,7
Friesland	12,6	11,7	11,9	11,1	8,8	9,9	10,5	10,2
Drenthe	9,5	8,6	8,8	8,1	6,6	7,5	7,5	7,2
Overijssel	14,7	12,9	13,1	12,4	10,4	11,3	11,4	11,2
Flevoland	3,7	3,4	3,4	3,4	3,1	3,2	3,3	3,3
Gelderland	26,3	20,5	20,7	19,6	18,0	19,0	19,6	19,6
Utrecht	11,1	9,6	9,6	9,3	8,8	9,2	9,3	9,4
Noord-Holland	30,3	25,4	25,6	25,5	23,3	23,9	24,1	24,3
Zuid-Holland	43,3	38,4	38,5	37,7	32,8	34,4	34,9	34,9
Zeeland	6,6	5,5	5,5	5,3	4,0	4,3	4,3	4,4
Noord-Brabant	35,5	31,2	31,2	29,8	26,9	29,0	29,6	29,3
Limburg	19,0	16,8	17,0	16,3	14,8	15,7	16,3	16,2
Duur van de uitkering								
0 tot 6 maanden	70,2	62,1	64,8	61,4	53,1	64,4	68,3	67,2
6 maanden tot 1 jaar	31,0	28,3	28,1	27,0	26,6	26,8	27,3	28,1
1 jaar en langer	120,5	103,8	103,0	100,4	86,3	85,9	85,1	84,2

¹⁾ Niet-beëindigde WW-uitkeringen aan het eind van de verslagperiode.

²⁾ Inclusief onbekend.

Bron: CBS, Sociale Zekerheidsstatistieken.

Tabel 2.8.4
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen ultimo de verslagperiode

	2001				2002			
	januari	februari	maart	april	januari	februari	maart	april
	<i>x 1 000</i>							
Totaal ¹⁾	958,3	962,0	964,7	966,9	981,5	983,7	985,1	986,3
Geslacht								
Man	551,1	552,2	552,8	552,9	552,1	552,2	552,1	551,8
Vrouw	407,2	409,8	411,9	414,0	429,4	431,5	432,9	434,5
Leeftijd								
15–24 jaar	30,7	30,9	30,9	31,0	31,9	32,1	32,2	32,4
25–34 jaar	102,4	103,0	103,3	103,5	104,9	105,2	105,3	105,1
35–44 jaar	172,8	173,7	174,4	175,1	179,7	180,3	180,4	180,6
45–54 jaar	292,2	293,2	293,0	292,7	289,8	289,7	289,5	289,2
55–64 jaar	359,3	360,0	361,7	363,3	374,1	375,3	376,5	377,7
Regio								
Groningen	35,9	36,1	36,1	36,2	36,6	36,6	36,7	36,7
Friesland	36,9	37,0	37,0	37,0	37,1	37,1	37,2	37,2
Drenthe	31,8	32,0	32,1	32,1	32,4	32,5	32,5	32,5
Overijssel	67,2	67,5	67,8	68,1	69,2	69,4	69,6	69,7
Flevoland	19,1	19,2	19,3	19,4	20,2	20,3	20,4	20,5
Gelderland	112,8	113,1	113,3	113,5	114,6	114,9	115,1	115,2
Utrecht	63,6	63,9	64,2	64,4	66,0	66,2	66,3	66,4
Noord-Holland	165,6	166,3	166,8	167,2	169,9	170,3	170,3	170,4
Zuid-Holland	158,8	159,6	160,2	160,6	163,7	164,1	164,4	164,6
Zeeland	18,2	18,3	18,3	18,3	18,7	18,8	18,9	18,9
Noord-Brabant	138,4	138,9	139,2	139,2	141,1	141,5	141,7	142,0
Limburg	83,8	84,1	84,3	84,4	85,7	85,8	86,0	86,1
Buitenland	21,2	21,3	21,3	21,2	21,0	21,0	20,7	20,8
Mate van arbeidsongeschiktheid								
Gedeeltelijk (15%–<80%)	257,2	258,9	260,4	261,9	271,7	272,7	273,4	273,9
Volledig (80–100%)	694,1	695,9	696,9	697,4	696,9	697,5	697,8	698,1
Arbeidsongeschiktheidsregeling								
WAO	773,5	776,8	779,2	781,2	794,3	796,1	797,1	798,1
WAZ	57,2	57,3	57,4	57,4	56,6	56,7	56,7	56,7
Wajong	127,6	127,9	128,1	128,3	130,7	131,0	131,3	131,5

¹⁾ Inclusief onbekend.

Bron: CBS, Sociale Zekerheidsstatistieken.

Tabel 2.8.5
Uitkeringen krachtens de Algemene bijstandswet ¹⁾

	2000			2001				2002
	oktober	november	december	januari	oktober	november	december	januari
<i>x 1 000</i>								
Totaal ²⁾	338,1	335,6	335,0	333,6	322,5	321,9	322,1	321,6
Geslacht								
Man	142,0	140,7	140,8	140,1	133,7	133,9	134,4	134,5
Vrouw	196,0	194,8	194,2	193,4	188,8	188,0	187,6	187,1
Leeftijd								
15–24 jaar	26,6	26,3	26,3	26,5	25,6	25,7	26,0	26,3
25–34 jaar	80,4	79,3	78,9	78,0	72,7	72,5	72,4	72,1
35–44 jaar	92,4	91,8	91,7	91,2	87,7	87,4	87,3	87,0
45–54 jaar	76,1	75,6	75,7	75,4	72,7	72,4	72,3	72,1
55–64 jaar	62,6	62,5	62,4	62,5	63,8	63,9	64,0	64,2
Duur van de uitkering								
Korter dan 1 jaar	65,9	65,4	65,2	65,8	64,1	64,6	64,7	65,5
1 jaar en langer	272,3	270,1	269,8	267,8	258,4	257,3	257,4	256,2
Leefvorm								
Alleenstaand	184,0	182,5	182,2	182,0	175,6	175,5	175,9	176,2
Alleenstaande ouder	96,2	95,7	95,5	94,9	93,2	92,8	92,5	92,2
(Echt)paar	56,9	56,5	56,3	55,8	53,0	52,9	53,0	52,6
Anders	1,0	0,9	0,9	1,0	0,7	0,7	0,7	0,6

¹⁾ Niet-beëindigde Abw-uitkeringen aan het eind van de verslagmaand aan personen van jonger dan 65 jaar.

²⁾ Inclusief onbekend.

Bron: CBS, Bijstandskenningsstatistiek.

2.9 Vakverenigingen

Tabel 2.9
Leden van de vakcentrales

	2001				2002	
	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april
	<i>x 1 000</i>					
Totaal ¹⁾	1 799,7	1 803,6	1 804,0	1 800,5	1 781,3	1 785,7
Federatie Nederlandse Vakbeweging	1 226,6	1 229,1	1 229,4	1 226,0	1 230,0	1 231,4
Christelijk Nationaal Vakverbond	354,3	355,5	355,9	355,9	351,4	354,4
Unie mhp ²⁾	218,9	218,9	218,7	218,7	199,9	199,9

¹⁾ Betreft ledentallen van vakverenigingen aangesloten bij de FNV, het CNV en de Unie mhp.

²⁾ De gegevens van de Unie mhp zijn voor de periode 1 januari 2001 t/m 1 april 2002 door de Unie mhp herzien.

Bron: CBS, Statistiek van de vakbeweging, Kwartaalenquête.

3. Technische toelichtingen

3. Technische toelichtingen

Arbeidsrekeningen

Banen en arbeidsvolume van werknemers, loonkosten (tabel 2.1.1, 2.1.2, 2.5.1, 2.5.2)

De Arbeidsrekeningen vormen een geïntegreerd stelsel van gegevens over de arbeidsmarkt. Gegevens uit allerlei bronnen worden in een statistisch integratieproces samengebracht om tot zo nauwkeurig mogelijke ramingen van arbeidsmarktgegevens te komen. Belangrijke bronnen voor de Arbeidsrekeningen zijn de jaar- en kwartaalcijfers uit de Enquête Werkgelegenheid en Lonen, de Enquête Beroepsbevolking en de Statistiek Verloonde dagen en Loonsommen van het CBS. Voor het samenstellen van de kwartaalgegevens over werkgelegenheid en lonen is vooral gebruik gemaakt van de uitkomsten uit de Enquête Werkgelegenheid en Lonen. Dit onderzoek meet elk kwartaal het aantal banen en de loonsommen van werknemers, op basis van een steekproef bij bedrijven en instellingen.

De hier gepubliceerde gegevens over banen, arbeidsvolume en loonkosten hebben uitsluitend betrekking op werknemers.

Werknemers zijn personen die arbeid verrichten in loondienst. Als werknemer worden alle ingezet en niet-ingezet personen beschouwd, die in dienstbetrekking werkzaam zijn (inbegrepen directeuren van NV's en BV's; hun salarissen zijn ook in de loonkosten begrepen).

Een *baan* is een arbeidsplaats die bezet wordt door een werknemer. Met het aantal banen wordt bedoeld het gemiddelde aantal banen in een kwartaal (of in een jaar). Omdat één persoon meerdere banen kan hebben is het aantal banen gelijk of groter dan het aantal werknemers.

Het opgetelde aantal arbeidsuren van alle werknemers (in een kwartaal) wordt het *arbeidsvolume* genoemd. Het arbeidsvolume wordt hier uitgedrukt in arbeidsjaren: dat wordt berekend door alle (voltijd-, deeltijd- en flexibele) banen in een jaar om te rekenen naar voltijdbanen of voltijdequivalenten. Het voltijdequivalent van een baan wordt bepaald door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur, die bij die baan behoort, te delen door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur die bij een voltijdbaan (in de bedrijfstak) behoort. Zo leveren twee halve banen samen één arbeidsjaar op.

De *loonkosten* geven de kosten van de werkgever weer die direct samenhangen met het inzetten van werknemers in het productieproces. Het begrip loonkosten bestaat uit de volgende elementen: lonen en salarissen (inclusief de ingehouden loonbelasting en sociale premies), bijzondere beloningen (zoals vakantietoeslag), loon in natura, onkostenvergoedingen in verband met de dienstbetrekking (zoals kosten woon-werkverkeer) en sociale premies ten laste van de werkgever (betalingen en afdrachten in het kader van de wettelijke en contractuele sociale zekerheid).

De gegevens worden niet voor seizoen gecorrigeerd. Om deze reden worden alleen jaar-op-jaarmutaties van dezelfde kwartalen gepubliceerd.

Wat betreft de gegevens over arbeidsvolume en loonkosten sluiten de Arbeidsrekeningen en de Nationale rekeningen op elkaar aan. Het begrip 'loonkosten' in de Arbeidsrekeningen komt overeen met het begrip 'beloning van werknemers' in de Nationale rekeningen - 'beloning' heeft daar betrekking op de vergoeding voor geleverde arbeid.

Relatie tussen de P-serie bedrijfstakindeling van Nationale rekeningen en SBI 1993

Nationale rekeningen, P-serie	Sbi-code
Landbouw en visserij	01-05
Delfstoffenwinning	10-14
Industrie	15-37
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41
Bouwnijverheid	45
Handel, horeca en reparatie	50-52, 55
Vervoer en communicatie	60-64
Financiële en zakelijke dienstverlening	65-74
Overheid (exclusief overig onderwijs)	75, 80 (exclusief sbi 804)
Zorg en dienstverlening (inclusief overig onderwijs)	85, 90-95 (inclusief sbi 804)

Cao-lonen

(tabel 2.4.1-2.4.3)

Uit de statistiek Indexcijfers van cao-lonen komen elke maand cijfers beschikbaar over de contractuele loon- en arbeidsduurontwikkeling. Deze cijfers hebben betrekking op de loon- en arbeidsduurgegevens zoals die staan vermeld in collectieve arbeidsovereenkomsten en andere collectieve loonregelingen (cao's). Bij dit onderzoek worden geen enquêteformulieren aan bedrijven en instellingen verstuurd, maar wordt gebruik gemaakt van de in cao's opgenomen gegevens.

Hieronder volgt een beknopte toelichting op deze cijfers. Een meer uitgebreide beschrijving kunt u vinden in het *Supplement bij de Sociaal-economische maandstatistiek 1993, no. 3* en in de publicatie *Arbeid en lonen van werknemers 1993 (CBS 1994)*. Praktische informatie over het gebruik van indexcijfers voor leveringscontracten met een lange doorlooptijd is opgenomen in de brochure *Prijsindexering in leveringscontracten (CBS 1996)*.

Begrippen

De statistiek biedt indexcijfers over de ontwikkeling van:

- de cao-lonen;
- de contractuele loonkosten;
- de contractuele arbeidsduur.

Met de *indexcijfers van de cao-lonen* wordt de ontwikkeling van de bruto lonen weergegeven waarop werknemers bij een normale arbeidsduur onvoorwaardelijk recht hebben. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt naar cao-lonen inclusief bijzondere beloningen en cao-lonen exclusief bijzondere beloningen, en tussen cao-lonen per uur en cao-lonen per maand. Het cao-loon inclusief bijzondere beloningen omvat de volgende elementen:

- het loon voor normale arbeidstijd;
- alle bindend voorgeschreven, regelmatig betaalde toeslagen;
- alle bindend voorgeschreven bijzondere (niet maandelijks) beloningen, zoals de vakantietoeslag of de eindejaarsuitkering.

Uitgesloten zijn dus toeslagen die in de cao's voorwaardelijk zijn gesteld, zoals een leeftijdstoeslag of een toeslag voor ploegen-dienst, en individuele loonstijgingen.

De brutoering van de overhevelingstoeslag (vanaf januari 2001) is zodanig in de indexcijfers verwerkt, dat de brutoering niet leidt tot loonmutaties, voorzover niet van de wettelijke brutoeringsregeling (verhoging van het loon met 1,9 procent met een maximum van 791,85 euro per jaar) is afgeweken.

De *indexcijfers van de contractuele loonkosten* geven de ontwikkeling weer van de loonkosten voor werkgevers. Hiertoe wordt het bovenvermelde cao-loon inclusief bijzondere beloningen uitgebreid met:

- alle wettelijk voorgeschreven sociale lasten (premies voor WAO, WW, wachtgeld en ZFW, uitgezonderd premie ZW) en (t/m 2000) de overhevelingstoeslag;
- alle contractueel aangegane, bindend voorgeschreven sociale lasten (premies voor VUT, (pre)pensioen, bovenwettelijke verzekering voor arbeidsongeschiktheid e.d. en sociale en bedrijfstakfondsen).

De *indexcijfers van de contractuele arbeidsduur* geven de ontwikkeling weer van de in cao's overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur van volwassen voltijdwerknemers. Deze contractuele arbeidsduur is te beschouwen als het maximaal aantal te werken uren per jaar. Dit wordt berekend door de normale arbeidsduur (zoals vermeld in de cao) te verminderen met het aantal officiële feestdagen (vastgesteld op zes dagen per jaar), het aantal onvoorwaardelijke vakantiedagen en eventuele arbeidsduurverkortingen. Met voorwaardelijke arbeidsduurverkortingen, bijvoorbeeld vanwege leeftijd of ploegendienst, wordt geen rekening gehouden.

Populatie

Het onderzoek omvat cao's van bedrijven en instellingen uit alle bedrijfstakken en grootteklassen, behalve:

- particuliere huishoudens met personeel in loondienst (Sbi-code 95);
- ambassades, consulaten en internationale gemeenschapsorganen (Sbi-code 99).

Buiten beschouwing blijft de loon- en arbeidsduurontwikkeling van:

- werknemers die geen voltijd baan hebben;
- werknemers die niet onder een cao vallen.

Per cao gemeten loon- en arbeidsduurontwikkelingen worden samengevoegd en gewogen met behulp van loonsommen waarin ook werknemers die geen voltijd baan hebben én werknemers die niet onder een cao vallen zijn meegenomen. Er wordt dus verondersteld dat de cao-loonmutaties ook betrekking hebben op werknemers die in deeltijd werken of die niet onder de werkingssfeer van een cao vallen. In 1990, het basisjaar van de huidige reeks indexcijfers, hadden twee van de drie werknemers een voltijd baan en viel ongeveer driekwart van alle werknemers onder de werkingssfeer van een cao.

Beschikbare cijfers

De indexcijfers zijn in een aantal varianten beschikbaar:

- cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen;
- cao-lonen per maand exclusief bijzondere beloningen;
- cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen;
- contractuele loonkosten per uur inclusief bijzondere beloningen;
- jaarlijkse contractuele arbeidsduur van volwassen voltijdwerknemers.

De indexcijfers van de cao-lonen per maand ontwikkelen zich onafhankelijk van wijzigingen in de arbeidsduur (normale arbeidsduur, verlofdagen en arbeidsduurverkortingen). Deze wijzigingen zijn wel van invloed op de indexcijfers van de cao-lonen per uur, de contractuele loonkosten per uur en natuurlijk de jaarlijkse contractuele arbeidsduur.

Een uitsplitsing van de indexcijfers van de cao-lonen is beschikbaar naar categorie werknemers (jeugd en volwassenen), cao-sector (particuliere bedrijven, overheid en gesubsidieerde sector) en economische activiteit (bedrijfssector, bedrijfstak en -klasse). De indexcijfers van de contractuele loonkosten zijn beschikbaar naar economische activiteit en die van de contractuele arbeidsduur naar cao-sector en economische activiteit.

In de indexcijfers zijn regelingen verwerkt die op het moment van samenstellen van de cijfers bekend waren. Daarna kunnen de gegevens nog wijzigen als cao's met terugwerkende kracht worden

afgesloten. De eerst gepubliceerde indexcijfers zijn daarom vaak lager dan de later gepubliceerde voorlopige en definitieve indexcijfers. De gegevens van een kalenderjaar worden definitief vastgesteld, als alle cao's zijn afgesloten, maar uiterlijk in de maand mei van het daarop volgende jaar.

Voor een correct gebruik dienen indexcijfers van eenzelfde status te worden gehanteerd. Dit betekent dus dat eerst gepubliceerde cijfers vergeleken moeten worden met eerst gepubliceerde, voorlopige met voorlopige en definitieve met definitieve cijfers.

Methode

Om een goed beeld van de contractuele loon- en arbeidsduurontwikkeling te krijgen, is het niet nodig alle cao's waar te nemen. Enkele uitzonderingen daargelaten worden alleen cao's waargenomen die voor minstens 500 werknemers gelden én loontabellen bevatten. Van deze cao's worden niet alle loon- en arbeidsduurgegevens verwerkt, maar enkele representatieve meetpunten (zwaartepunten): ruim 8100 voor de reeks 1990=100. De veranderingen per meetpunt worden in een aantal stappen samengevoegd tot te publiceren uitkomsten.

Eenmaal per tien jaar wordt het aantal meetpunten vastgesteld. De keuze van de meetpunten is gebaseerd op de verdeling van de werknemers over de loonschalen in het basisjaar. Informatie over deze verdeling wordt via een eenmalig onderzoek verkregen. Daarbij wordt ook het gewicht (loonsommen) van de meetpunten per cao vastgesteld. Deze gewichten blijven constant totdat het basisjaar wordt aangepast. Door het constant houden van deze gewichten hebben veranderingen in de samenstelling van de werknemerspopulatie per cao (zoals de leeftijdsopbouw) geen invloed op de indexcijfers. De gewichten per bedrijfsklasse en cao-sector worden wel ieder jaar aangepast. Hierdoor zijn verschuivingen in de aantallen werknemers naar bedrijfsklasse en cao-sector wel van invloed op de indexcijfers.

Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993)

Voor de indeling van bedrijven naar economische activiteit wordt de Standaard bedrijfsindeling van 1993 (SBI 1993) gebruikt. Dit is een CBS-indeling waarbij de economische activiteit van een bedrijf of instelling gekenmerkt wordt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten, en de aard van het productieproces. De SBI heeft een hiërarchische opbouw. Het hoogste niveau is een indeling in vier bedrijfssectoren. Deze bedrijfssectoren zijn onderverdeeld in zestien bedrijfstakken, die op hun beurt weer gesplitst zijn in bedrijfsklassen en bedrijfsgroepen. De cijfercodes die voor de indeling worden gebruikt vormen niet altijd een aaneensluitende reeks. Het ontbreken van bepaalde codes betekent dus niet automatisch dat deze groepen in de statistiek ontbreken. In de tabellen worden de uitkomsten gedetailleerd naar de vier bedrijfssectoren, alle waargenomen bedrijfstakken met uitzondering van de bedrijfstak delfstofwinning, en een selectie van de belangrijkste bedrijfsklassen.

Consumentenprijsindex

(tabel 2.6.1–2.6.2)

De consumentenprijsindex (CPI) meet de gemiddelde prijsverandering van de aankopen die huishoudens doen om in hun levensonderhoud te voorzien. Naast de dagelijkse boodschappen gaat het om zaken als woninghuur, energie en duurzame goederen (auto's e.d.). De CPI houdt ook rekening met de prijs van overheidsdiensten en met consumptiegebonden belastingen, zoals onroerende-zaakbelasting en motorrijtuigenbelasting. Daarentegen blijven verzekerde ziektekosten buiten beschouwing.

De prijzen worden verspreid over het hele land gemeten. Dat gebeurt voor een deel door enquêtrics, die de winkels bezoeken.

Daarnaast vindt er schriftelijke en telefonische enquêtering plaats. In de meeste gevallen wordt de prijs eens per maand waargenomen. Producten die in een maand sterk fluctueren, zoals verse groenten en vers fruit, vereisen een meer frequente meting. Bij andere onderdelen van de CPI, bijvoorbeeld bij woninghuur, kan juist worden volstaan met een lagere frequentie.

Voor drie bevolkingsgroepen wordt maandelijks een consumentenprijsindex berekend:

- alle particuliere huishoudens in Nederland;
- werknemers met een laag inkomen, d.w.z. in het basisjaar 1995 een bruto gezinsinkomen van minder dan 40 477 euro (mediaan van de inkomensverdeling);
- werknemers met een hoog inkomen, d.w.z. in 1995 een bruto gezinsinkomen van meer dan 40 477 euro.

Voor deze groepen wordt bovendien een afgeleide CPI samengesteld. Deze is berekend als de gewone CPI exclusief het effect van tariefsveranderingen van de indirecte belastingen (BTW en accijnzen) en de consumptiegebonden belastingen.

Geharmoniseerde Consumentenprijsindex

Het CBS stelt sinds maart 1997, naast de nationale consumentenprijsindex, ten behoeve van de Europese Unie (EU) ook de geharmoniseerde consumentenprijsindex van Nederland samen. De geharmoniseerde index dient voor vergelijkingen binnen de Europese Unie, maar is minder geschikt om de nationale inflatie weer te geven.

De consumentenprijsindex voor de monetaire unie (EURO-12, CPIMU) geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer in de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie, ofwel de Eurozone. Tot december 2000 waren dat 11 lidstaten. Vanaf januari 2001 heeft de CPIMU betrekking op de Eurozone inclusief het nieuw toegetreden Griekenland.

De EU-15 geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer van de 15 lidstaten van de Europese Unie.

Geharmoniseerde index versus nationale consumentenprijsindex

Het belangrijkste verschil tussen de geharmoniseerde index en de nationale consumentenprijsindex betreft de consumptiepakketten waarop zij betrekking hebben. Wonen in een eigen huis (huurwaarde), consumptiegebonden belastingen (onroerendezaakbelasting, motorrijtuigenbelasting e.d.) en contributies aan sportverenigingen, maatschappelijke organisaties e.d. worden bijvoorbeeld wel meegenomen in de nationale index, maar niet in de geharmoniseerde. Anderzijds is bij de geharmoniseerde index een groter deel van de kosten van de gezondheidszorg inbegrepen dan in de nationale index.

Een ander verschil tussen beide indices is dat in de nationale index de prijsstijgingen van de particuliere consumptie van Nederlanders in het buitenland wordt meegenomen. Daarentegen weegt in de geharmoniseerde index de particuliere consumptie van buitenlanders in Nederland mee.

Wijzigingen in de geharmoniseerde index vanaf januari 2000

Met ingang van januari 2000 is de dekking van de geharmoniseerde index uitgebreid. Daarbij is zowel het inbegrepen pakket goederen en diensten uitgebreid als de bevolking waarop de index betrekking heeft.

De volgende artikelen zijn toegevoegd:

- Afvalstoffenheffing en rioolrecht,
- Een deel van de gezondheidszorg. Inbegrepen waren al een aantal niet onder een verzekering vallende uitgaven. Daaraan zijn toegevoegd medische artikelen en diensten, welke zijn geconsumeerd door particulier verzekerden, ook als deze door de particuliere verzekeraar zijn vergoed. Niet inbegrepen zijn echter ziekenhuisdiensten. Ook is niet inbegrepen de medische

consumptie van personen welke onder de Ziekenfondswet verzekerd zijn, en welke door het ziekenfonds wordt betaald.

- Collegegelden en lesgelden,
- Eigen bijdragen aan de kinderopvang in crèches en dergelijke,
- Diensten van de ziektekostenverzekeraars,
- Schadeverzekeringen, maar geen levensverzekeringen.

De geharmoniseerde consumentenprijsindex heeft tot december betrekking gehad op de consumptie van Nederlandse ingezetenen binnen Nederland. Uitgesloten was de consumptie van bewoners van institutionele huishoudens. Ook consumptie in het buitenland is in de berekening uitgesloten. De dekking van de geharmoniseerde index is op twee punten uitgebreid:

- De consumptieve uitgaven van niet-ingezetenen, welke binnen Nederland worden gedaan, worden meegenomen. Bijvoorbeeld uitgaven van buitenlandse toeristen in Nederlandse hotels.
- De consumptieve uitgaven van bewoners van instellingen en tehuizen. Het gaat hierbij niet om de kosten van bijvoorbeeld de zorg die een bejaardentehuis aan de bewoners biedt, maar om de persoonlijke uitgaven voor goederen en diensten die niet door het tehuis worden verstrekt.

Wijzigingen in de geharmoniseerde index vanaf januari 2001

Per januari 2001 wordt de dekking van de geharmoniseerde index weer verder uitgebreid. De volgende artikelen zijn toegevoegd:

- Een deel van de gezondheidszorg, namelijk ziekenhuisdiensten. Een aantal niet onder een verzekering vallende uitgaven in verband met ziekte was al vanaf de start van de geharmoniseerde index daarbij inbegrepen. In januari 2000 zijn daar aan toegevoegd medische artikelen en diensten, welke zijn geconsumeerd door particulier verzekerden, ook als deze door de particuliere verzekeraar worden vergoed. Niet inbegrepen waren echter ziekenhuisdiensten. Deze zijn nu toegevoegd. De medische consumptie van mensen die onder de Ziekenfondswet verzekerd zijn en welke door het ziekenfonds wordt betaald, is niet inbegrepen in de geharmoniseerde index.
- Sociale bescherming. Hieronder worden verstaan allerlei soorten zorg voor ouderen, gehandicapten, kinderen en andere groepen. Meer concreet omvat het de eigen bijdragen die deze groepen betalen voor het verkrijgen van deze zorg, zoals ouderbijdragen voor kinderopvang, eigen bijdragen in de thuiszorg, en ook de eigen bijdragen die worden betaald door bewoners van verzorgingshuizen, verpleeghuizen en andere intramurale zorg.

Consumentenvertrouwen

Consumenten Conjunctuur Onderzoek (CCO), augustus 2002

(tabel 2.7.1–2.7.3)

In opdracht van de Europese Commissie houdt het Centraal Bureau voor de Statistiek sinds 1972 regelmatig conjunctuurenquêtes onder consumenten. Hoofddoel van deze enquêtes is het verschaffen van actuele informatie over consumentenvertrouwen en consumentenverwachtingen met betrekking tot de algemene economische ontwikkeling en de financiële situatie van het eigen huishouden. Vanaf april 1986 vinden deze conjunctuurenquêtes maandelijks plaats.

De steekproef in augustus 2002 omvatte 1 486 telefoonnummers, waarbij 904 maal respons is verkregen. De totale non-respons bedroeg in augustus 39 procent.

De indicator van het *consumentenvertrouwen* geeft aan in hoeverre dat consumenten vinden dat het economisch gezien beter of slechter gaat en wordt bepaald op basis van de mening van de consument over het algemene economische klimaat en over de eigen financiële situatie. Maandelijks worden hierover in het CCO

vijf vragen gesteld aan ongeveer duizend personen. Daarnaast bevat het CCO onder andere vragen over de verwachtingen voor de werkloosheid, de inflatie en over het spaargedrag en aankoopplannen van huishoudens.

De ondervraagden kunnen vinden dat het beter gaat (de 'optimisten'), dat het slechter gaat (de 'pessimisten') of dat de situatie gelijk blijft. Als er evenveel optimistische als pessimistische consumenten zijn, heeft het consumentenvertrouwen de waarde nul. Een waarde van tien betekent dat de optimisten een meerderheid van tien procent hebben ten opzichte van de pessimisten.

Twee van de vragen gaan over de economische situatie in het algemeen. Het CBS berekent uit de antwoorden hierop de indicator van het economisch klimaat. De overige drie vragen gaan over de financiële situatie van het eigen huishouden. Daaronder is ook de vraag of de tijd gunstig is voor aankopen van duurzame goederen. De antwoorden op deze drie vragen worden samengevat in de indicator van de koopbereidheid.

Het CBS berekent ook tijdreeksen van het consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid na verwijdering van seizoeninvloeden. De berekening van de seizoeninvloeden wordt eenmaal per jaar geactualiseerd. Dat is in januari 2002 gebeurd op basis van de cijfers tot en met december 2001. Daardoor zijn de seizoengecorrigeerde cijfers vanaf 1996 tot en met 2001 bijgesteld, en zijn geringe afwijkingen met eerder gepubliceerde uitkomsten mogelijk.

Economische activiteit

De verzameling van werkzaamheden, gericht op de productie van goederen en diensten. Het gaat hierbij niet alleen om activiteiten van het bedrijfsleven, maar ook om activiteiten van niet op winst gerichte instellingen en de overheid. Zie ook *Standaard bedrijfsindeling*.

Geregistreerde werkloosheid

(tabel 2.3.1–2.3.4)

Het CBS stelt sinds 1988 gegevens samen over de geregistreerde werkloosheid. De toegepaste methode staat beschreven in het artikel 'Hoe telt het CBS het aantal geregistreerde werklozen'. Dit artikel is opgenomen in de CBS-publicatie *Enquête beroepsbevolking 1994*. In dezelfde publicatie is ook het artikel 'Tijdreeksen geregistreerde werkloosheid en beroepsbevolking' opgenomen. Voor de jaren 1970–1994 vindt men hierin tijdreeksen van de werkzame en werkloze beroepsbevolking en van de geregistreerde werkloosheid.

Geregistreerde werklozen zijn mensen die bij 'Centra voor werk en inkomen (CWI)'; staan ingeschreven, direct beschikbaar zijn voor een baan van minstens twaalf uur per week en geen werk hebben of werk van minder dan twaalf uur per week. De cijfers over de geregistreerde werkloosheid zijn gebaseerd op de registratie van de CWI en de *Enquête beroepsbevolking (EBB)* van het CBS. Voor de EBB wordt jaarlijks één op de honderd inwoners van Nederland geïnterviewd. De geregistreerde werkloosheidscijfers hebben een onnauwkeurigheidsmarge omdat ze gebaseerd zijn op een steekproefonderzoek. Alleen uit grote veranderingen of uit veranderingen die zich gedurende een langere periode aftekenen mogen conclusies worden getrokken over de tendens van de werkloosheid.

Standaard bedrijfsindeling (SBI)

De indeling van bedrijven en instellingen naar hun economische activiteit. De indeling is overeenkomstig de Standaard bedrijfsindeling 1993. De SBI 1993 kent bedrijfstakken, die zijn onderverdeeld in bedrijfsklassen.

Zie ook *economische activiteit*.

Uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet (WW)

(tabel 2.8.3)

In tabel 2.8.3 wordt informatie gegeven over het aantal uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet. Het betreft de uitkeringen die aan het eind van de desbetreffende maanden niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

Populatie

Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie van een persoon voor de intreding van de volledige of gedeeltelijke werkloosheid kan aanspraak bestaan op meer dan een uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Het gaat hierbij om enkele duizendtallen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De tabel geeft dus geen informatie over het aantal mensen dat een of meer uitkeringen ontvangt, maar wel over het aantal werkloosheidsuitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringontvanger.

Achtergrondvariabelen

De *leeftijd* in de tabel is de leeftijd aan het eind van het desbetreffende maand.

De *duur van de uitkering* geeft het aantal maanden of het aantal jaren weer dat is verstreken tussen de datum waarop het recht op een uitkering is aangevraagd en de laatste dag van de maand.

Uitkeringen krachtens de Arbeidsongeschiktheidsregelingen

(tabel 2.8.4)

In tabel 2.8.4 wordt informatie gegeven over het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen krachtens de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong).

Deze regelingen zijn van kracht sedert de invoering op 1 januari 1998 van de Wet premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (PEMBA). Met de invoering van de Wet PEMBA is de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW) ingetrokken. Personen die een AAW-uitkering ontvingen, hebben vanaf 1 januari 1998 recht op een uitkering krachtens de WAZ of Wajong. De WAO is van toepassing geworden op het overheidspersoneel. Tot 1998 had het overheidspersoneel recht op een aan de AAW gerelateerde uitkering. Bovendien kon men onder bepaalde voorwaarde aanspraak maken op een bovenwettelijke (aanvullende) uitkering.

Populatie

Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intreding van de volledige of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid kan aanspraak bestaan op meer dan een uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Het gaat hierbij om meer dan tienduizend uitkeringen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De tabellen geven dus geen informatie over het aantal mensen dat een of meer uitkeringen ontvangt, maar wel over het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringontvanger.

Nuluitkeringen

De gepubliceerde aantallen zijn inclusief nuluitkeringen. Nuluitkeringen zijn uitkeringen die niet tot uitbetaling komen door korting op de uitkering, sanctie of schorsing.

Korting op de uitkering leidend tot een nuluitkering wordt veroorzaakt doordat men voldoende inkomsten uit arbeid of een andere sociale zekerheidsuitkering heeft. Een sanctie kan worden opgelegd omdat men niet voldoet aan de voorschriften op grond waarvan voortzetting van de uitkering afhankelijk is. Een dergelijke sanctie wordt opgelegd in het kader van de Wet Boeten, Maatregelen en Terug- en invordering sociale zekerheid (wet BMT). Een uitkering kan worden geschorst of opgeschort als de uitvoering-instelling sociale zekerheid aanwijzingen heeft dat aan het recht op een uitkering kan worden getwijfeld.

Uitkeringen krachtens de Algemene bijstandswet (ABW)

(tabel 2.8.5)

In tabel 2.8.5 wordt informatie gegeven over het aantal huishoudens met een uitkering krachtens de Algemene bijstandswet (ABW). De uitkomsten over de ABW hebben betrekking op thuiswonenden jonger dan 65 jaar met een periodieke algemene bijstandsuitkering. Dit is een uitkering om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te kunnen voorzien. In september 2001 is het aantal bijstandsuitkeringen gedaald tot circa 324 duizend.

De resultaten van de ABW worden samengesteld op basis van waarneming van gegevens bij alle gemeenten. Deze gegevens worden vanaf 1996 maandelijks aan het CBS verstrekt.

De in deze tabellen gepubliceerde cijfers bevatten een correctie voor administratieve vertraging van drie maanden. Dat is nodig omdat uit onderzoek is gebleken dat een aanzienlijk deel van de instroom in de bijstand pas na enige tijd in de bijstandsadministratie wordt opgenomen. Het gevolg is dat pas na enkele maanden met voldoende volledigheid over een bepaalde verslagmaand gepubliceerd kan worden.

Uitkeringen worden toegekend aan huishoudens, waarbij één persoon als aanvrager wordt aangemerkt. Bij (echt)paren is dat in veel gevallen een man. Dit betekent dat de persoonskenmerken zoals in de tabel opgenomen, in de meeste gevallen betrekking hebben op mannelijke aanvragers. Gegevens over de overige leden van het huishouden, meestal dus vrouwen en jongeren (kinderen) komen niet tot uitdrukking in de tabellen.

Vacatures

(tabel 2.2.1–2.2.3)

De tabellen 2.2.1–2.2.3 hebben zowel betrekking op vacatures bij particuliere bedrijven, als bij de overheid. De vacatures van de volgende groepen ontbreken:

- personeel in dienst van huishoudens;
- internationale gemeenschapsorganen;
- beroepsmilitairen;
- WSW-werknemers;
- bedrijven en instellingen die volgens het Algemeen bedrijfsregister van het CBS geen werknemers in dienst hebben.

Onder een vacature wordt verstaan een arbeidsplaats waarvoor, binnen of buiten een onderneming of instelling, personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk geplaatst kan worden. Tot de vacatures worden ook gerekend:

- vacatures waarvoor zich reeds sollicitanten hebben gemeld (ook wanneer al gesprekken worden gevoerd met deze sollicitanten);
- vacatures waarvoor de sollicitatieprocedure zoveel tijd zal kosten dat de feitelijke indiensttreding niet op korte termijn valt te verwachten;

- vacatures waarvoor uitzendkrachten of ander tijdelijk personeel wordt gezocht;
- open plaatsen voor leerlingen en personen in opleiding, mits het daarbij gaat om een arbeidsovereenkomst (dus geen onbetaalde stageplaatsen).

Bij de ontstane en vervulde vacatures worden ook gerekend de vacatures die in het verslagkwartaal zowel ontstaan als inmiddels weer vervuld zijn.

Als bij reorganisaties of afslankingen een open plaats alleen mag worden bezet door medewerkers waarvan de arbeidsplaats verdwijnt, mag de open plaats niet als vacature meegeteld worden.

De detaillering van de uitkomsten naar economische activiteit is gebaseerd op de Standaard bedrijfsindeling 1993 (SBI 1993) van het CBS.

Vakverenigingen

(tabel 2.9)

De gegevens in tabel 2.9 zijn afkomstig van de vakcentrales FNV, CNV en Vakcentrale MHP. Deze gegevens worden éénmaal per kwartaal door het CBS gepubliceerd. Gegevens betreffende de ledentallen van vakverenigingen en overkoepelende organisaties die aangesloten zijn bij één van de drie vakcentrales zijn in Statline te vinden.

Daarnaast beschikt het CBS over gegevens over alle vakverenigingen, met een detaillering naar kenmerken van het ledenbestand, en over de organisatiegraad in Nederland. Deze gegevens zijn gebaseerd op de tweejaarlijkse structuurenquête van de Statistiek van de vakbeweging en op gegevens uit de Enquête beroepsbevolking. Over de structuurgegevens van het verslagjaar 2001 is een artikel gepubliceerd in de Sociaal-economische maandstatistiek van december 2001.

Gedetailleerde informatie over deze structuurgegevens is in Statline te vinden. De gegevens over vakbondsleden afkomstig uit de Enquête beroepsbevolking zijn voor de jaren 1992–1999 gepubliceerd in de Sociaal-economische maandstatistiek van oktober 2000.

Ziekteverzuim

(tabel 2.8.1–2.8.2)

De tabellen 2.8.1 en 2.8.2 hebben betrekking op het ziekteverzuim bij particuliere bedrijven. Het CBS publiceert ook gegevens over het ziekteverzuim bij de overheid in de publicatie 'Ziekteverzuim binnen de overheid'.

Met ingang van het vierde kwartaal van 1995 verricht het CBS ieder kwartaal onderzoek naar het ziekteverzuim bij particuliere bedrijven. Het onderzoek wordt gehouden in de vorm van een enquête bij bijna 17 duizend bedrijven en instellingen. Het kwartaalonderzoek is in de plaats gekomen van de jaaronderzoeken naar ziekteverzuim die het CBS over de jaren 1993 tot en met 1995 heeft gehouden.

Het onderzoek heeft betrekking op alle bedrijven en instellingen in Nederland met uitzondering van:

- overheidsinstellingen;
- personeel in dienst van huishoudens;
- internationale gemeenschapsorganen;
- bedrijven en instellingen die volgens het Algemeen bedrijfsregister van het CBS geen werknemers in dienst hebben.

Op het enquête-formulier worden vier vragen gesteld. Er wordt gevraagd naar de ziekteverzuimpercentages in- en exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof in het kwartaal, naar de volledigheid van de registratie en, vanaf het vierde kwartaal van 1996, de verzekeringsvorm.

Met de vraag naar de volledigheid van de registratie wordt getracht vast te stellen of opgegeven verzuimpercentages berekend zijn op basis van alle verzuimgevallen. Geeft een bedrijf aan dat niet al het verzuim geregistreerd wordt, dan wordt de opgave van dit bedrijf bij het samenstellen van de uitkomsten buiten beschouwing gelaten. Bij de vraag naar de verzekeringsvorm moet worden aangegeven hoe het bedrijf het recht op loondoorbetaling bij ziekte heeft geregeld:

- volledig eigen-risicodragers;
- loondoorbetaling gedeeltelijk verzekerd (zogenaamde 'stop-lossverzekering');
- loondoorbetaling volledig verzekerd (eventueel met een eigen risico in wachtdagen/ weken/ maanden).

Het percentage ziekteverzuim is in de toelichting bij het enquête-formulier als volgt omschreven:

'Het ziekteverzuimpercentage is het aantal door ziekte verzuimde dagen, in procenten van het totaal aantal beschikbare dagen van de werknemers in het kwartaal. Niet meegeteld moet worden het verzuim na een jaar ziekte.'

Bedrijven mogen het percentage ziekteverzuim zowel berekenen op basis van kalenderdagen als op basis van werkdagen.

Waarnemingsfouten zijn zo goed mogelijk gecorrigeerd in het controle-correctie proces. Het risico van waarnemingsfouten is het grootst bij bedrijven met 1 tot 10 werknemers. Het effect van waarnemingsfouten op het verzuimpercentage voor het totaal is overigens betrekkelijk gering omdat relatief weinig mensen werkzaam zijn bij deze kleine bedrijven.

Meer informatie over het Kwartaalonderzoek ziekteverzuim is opgenomen in het artikel 'Kwartaalonderzoek ziekteverzuim; methode en eerste uitkomsten'. Dit artikel is verschenen in de Sociaal-economische maandstatistiek van december 1996.

De detaillering van de uitkomsten naar economische activiteit is gebaseerd op de Standaard bedrijfsindeling 1993 van het CBS.

Nu en eerder verschenen

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Actieven <i>Zie: inkomen</i>				
Alloctonenen <i>Zie: etniciteit</i>				
Arbeidsdeelname				
Werkgelegenheid en arbeidsmarkt 1987–2001	EWL	artikel	2002/9	13
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	31
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	32
Banengroei valt terug in het eerste kwartaal	AR	berichten	2002/7	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12–13
Banenmarkt vlakt verder af in vierde kwartaal	AR	berichten	2002/4	7
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/1	DIV	artikel	2002/3	18–20
Banengroei vlakt licht af in derde kwartaal	AR	persbericht	2002/1	8
Werkgelegenheidsgroei in Utrecht blijft achter	EWL	webmag	2002/1	15
De arbeidsmarkt in de vier grote steden	EWL	artikel	2002/1	23–25
Banen en arbeidsvolume	EWL	tabel	2002/1	47
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19–21
Betaald werk: verschillen tussen mannen en vrouwen kleiner	EBB	artikel	2001/9	29–31
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21–22
Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?		artikel	2001/7	20–24
Alloctonenen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21–24
Werkloze alloctonenen op weg naar de arbeidsmarkt	SOZ	artikel	2000/10	21–27
Managers uit de VS en informatici uit India: de nieuwe gastarbeiders	DRV	artikel	2000/11	28–31
<i>Zie ook: beroepsbevolking</i>				
Arbeidsduur				
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/3	DIV	artikel	2002/9	11
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	31
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	32
Banengroei valt terug in het eerste kwartaal	AR	berichten	2002/7	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12–13
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/1	DIV	artikel	2002/3	18–20
Banengroei vlakt licht af in derde kwartaal	AR	persbericht	2002/1	8
Werkgelegenheidsgroei in Utrecht blijft achter	EWL	webmag	2002/1	15
De arbeidsmarkt in de vier grote steden	EWL	artikel	2002/1	23–25
Banen en arbeidsvolume	EWL	tabel	2002/1	47
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30–43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19–21
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21–22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26
Loon naar opleidingsniveau en beroep: het Loonstructuuronderzoek 1997	EWL	artikel	2000/4	19–49
Arbeidsjaren				
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/3	DIV	artikel	2002/9	11
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	31
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	32
Banengroei valt terug in het eerste kwartaal	AR	berichten	2002/7	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12–13
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/1	DIV	artikel	2002/3	18–20
Banengroei vlakt licht af in derde kwartaal	AR	persbericht	2002/1	8
Werkgelegenheidsgroei in Utrecht blijft achter	EWL	webmag	2002/1	15
De arbeidsmarkt in de vier grote steden	EWL	artikel	2002/1	23–25
Banen en arbeidsvolume	EWL	tabel	2002/1	47
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30–43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19–21
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21–22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26
Loon naar opleidingsniveau en beroep: het Loonstructuuronderzoek 1997	EWL	artikel	2000/4	19–49
Arbeidsjaren				
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/3	DIV	artikel	2002/9	11
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	31
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	32
Banengroei valt terug in het eerste kwartaal	AR	berichten	2002/7	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12–13
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/1	DIV	artikel	2002/3	18–20
Banengroei vlakt licht af in derde kwartaal	AR	persbericht	2002/1	8
Werkgelegenheidsgroei in Utrecht blijft achter	EWL	webmag	2002/1	15
De arbeidsmarkt in de vier grote steden	EWL	artikel	2002/1	23–25
Banen en arbeidsvolume	EWL	tabel	2002/1	47
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30–43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19–21
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21–22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26
Loon naar opleidingsniveau en beroep: het Loonstructuuronderzoek 1997	EWL	artikel	2000/4	19–49
<i>Zie ook: werkgelegenheid</i>				

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Arbeidskosten				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2002/9	30–31
Loonkosten per arbeidsjaar/loonkosten naar bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	40
Loonkosten per fte/beloning werknemer naar bedrijfstak	AR	tabel	2002/4	44
Cao-lonen 2001, de definitieve gegevens	CAO	artikel	2002/4	12–19
Snelle stijging cao-lonen	CAO	webmag	2002/1	12–13
De ontwikkeling van de verdiende lonen in componenten, 1995–1999	EWL	artikel	2001/9	23–28
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29
Arbeidsongeschiktheid				
Arbeidsongeschiktheid groeit in 2001 naar 981 duizend uitkeringen	SZ	webmag	2002/7	16
Uitkeringen WW, AO en Abw	SZ	tabel	2002/6	52–54
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13–17
Bedrijfsongevallen	EBB	artikel	2002/2	15–19
Uitkeringen WAO, Wajong, WAZ	SZ	tabel	2001/11	38–40
<i>Zie ook: inkomen sociale zekerheid</i>				
Arbeidsvolumina <i>Zie: arbeidsjaren</i>				
Banen				
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/3	DIV	artikel	2002/9	11
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	31
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	32
Banengroei valt terug in het eerste kwartaal	AR	berichten	2002/7	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12–13
Banenmarkt vlakt verder af in vierde kwartaal	AR	berichten	2002/4	7
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag.	2002/3	12
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/1	DIV	artikel	2002/3	18–20
Banengroei vlakt licht af in derde kwartaal	KWL	persbericht	2002/1	8
Werkgelegenheidsgroei in Utrecht blijft achter	EWL	webmag	2002/1	15
De arbeidsmarkt in de vier grote steden	EWL	artikel	2002/1	23–25
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30–43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19–21
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21–22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21–22
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23–29
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25–26
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2000/3	AR	artikel	2000/9	25–26
<i>Zie ook: werkgelegenheid werknemers</i>				
Bedrijfsopleidingen				
Steeds meer bedrijven leiden hun werknemers op	Bopl	artikel	2001/12	21–29
Bedrijfstak en -klasse <i>Zie: economische activiteit</i>				
Beroep				
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13–17
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21–30
Betaald werk: verschillen tussen mannen en vrouwen kleiner	EBB	artikel	2001/9	29–31
Beroepsbevolking				
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/3	DIV	artikel	2002/9	11
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12–13
Vertekening door non-respons	EBB	artikel	2002/4	20–25
Bij CWI ingeschrevenen, 16–64 jaar	EBB	tabel	2002/4	41
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13–17
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21–30
Bedrijfsongevallen	EBB	artikel	2002/2	15–19
Beroepsbevolking, 2000	EBB	artikel	2002/1	16–18
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30–43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44–45

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Betaald werk: verschillen tussen mannen en vrouwen kleiner	EBB	artikel	2001/9	29– 31
Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?	EBB	artikel	2001/7	20– 24
Trends in de beroepsbevolking van de Europese Unie, 1985–2050	Eurostat	artikel	2001/1	15– 19
Werkbelasting, een top-10 van de zwaarste beroepen	EBB	artikel	2000/9	27– 29
Nieuwe standaarddefinitie voor allochtonen	EBB	artikel	2000/8	45– 48
Bestedingen				
Aankopen van huishoudens naar distributiekanaal, 1999	BO	tabel	2001/6	71– 72
Bestedingspatronen huishoudens, 1999 <i>Zie ook: consumptie</i>	BO	tabel	2001/5	42– 44
Bevolking				
Vertekening door non-respons	EBB	artikel	2002/4	20– 25
Beroepsbevolking, 2000	EBB	artikel	2002/1	16– 18
Bevolkingsprognose 2000: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?		artikel	2001/7	20– 24
Werkloze allochtonen op weg naar de arbeidsmarkt	SOZ	artikel	2000/10	21– 27
Managers uit de VS en informatici uit India: de nieuwe gastarbeiders	DRV	artikel	2000/11	28– 31
Nieuwe standaarddefinitie voor allochtonen	EBB	artikel	2000/8	45– 48
Bijstand				
Daling bijstand komt tot stilstand	SZ	berichten	2002/8	8
Uitkeringen WW, AO en Abw	SZ	tabel	2002/6	52– 54
Daling bijstand en WW neemt af	SZ	berichten	2002/5	7
Beweging in de bijstand vooral bij jongeren	SZ	webmag	2002/5	10
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	berichten	2002/2	9
Personen met een uitkering naar herkomstgroepering, 1999	SZ	artikel	2002/1	26– 34
Personen met een bijstandsuitkering in 1998 <i>Zie ook: inkomen sociale zekerheid</i>	SOZ	artikel	2000/8	17– 44
CAO-lonen				
CAO-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2002/9	38
CAO-lonen 2001, de definitieve gegevens	CAO	artikel	2002/4	12– 19
Spaarloon voor bijna de helft van de werknemers	EWL	webmag	2002/3	10– 11
Incidentele loonontwikkeling in componenten, 1999/2000	EWL	artikel	2002/3	31– 37
Snelle stijging cao-lonen	CAO	webmag	2002/1	12– 13
Nieuwe afbakening van de cao-sectoren				
particuliere bedrijven, gesubsidieerde sector en overheid; uitkomsten over werk-gelegenheid en loon 1995–1998	CAO	artikel	2000/8	49– 65
Conjunctuuronderzoek				
<i>Zie: consumentenvertrouwen</i>				
Consumentenprijsindex				
Inflatie in juni iets toegenomen	CPI	berichten	2002/9	7
Consumentenprijsindexcijfers	CPI	tabel	2002/9	41
Inflatie in mei gedaald tot 3,3 procent	CPI	berichten	2002/7	8
Waarom voelt de inflatie zo hoog?	CPI	webmag	2002/7	13
Inflatie in april gelijk gebleven	CPI	berichten	2002/6	7– 8
Inflatie voelt hoger	CPI	webmag	2002/6	11
Inflatie in maart verder gedaald	CPI	berichten	2002/5	7– 8
Inflatie in februari verder gedaald	CPI	berichten	2002/4	8– 9
Inflatie daalt in januari tot 4,0 procent	CPI	berichten	2002/3	8
Inflatie in 2001 hoogte sinds 1982	CPI	berichten	2002/2	7– 8
Heeft de euro in 2001 invloed op de inflatie?	CPI	webmag	2002/2	10– 11
Europrijskaartjes in 2001	CPI	webmag	2002/2	12
Beduidend lagere inflatie	CPI	persbericht	2001/12	7– 12
Prijsindexcijfers woninginboedels	CPI	tabel	2001/12	73
Inflatie blijft hoog in september	CPI	persbericht	2001/11	7– 12
Inflatie in juli naar 4,6 procent	CPI	persbericht	2001/9	7– 13
Consumentenvertrouwen				
Consumentenvertrouwen verder gedaald	CCO	berichten	2002/9	43
Koopbereidheid jongeren en lage inkomens sterkst gedaald	CCO	webmag	2002/9	43
Consumentenvertrouwen, econ. klimaat	CCO	tabel	2002/9	43
Consumentenvertrouwen weer gedaald	CCO	berichten	2002/7	8
Consumentenvertrouwen verder gedaald	CCO	berichten	2002/6	8
Consumentenvertrouwen lager	CCO	berichten	2002/5	8– 9
Consumentenvertrouwen lager	CCO	berichten	2002/4	9
Consumentenvertrouwen stabiel	CCO	berichten	2002/3	8– 9
Consumentenvertrouwen vrijwel gelijk	CCO	berichten	2002/2	8
Stabilisatie consumentenvertrouwen	CCO	persbericht	2001/12	16– 18
Koopbereidheid bijna terug op niveau vóór aanslagen VS	CCO	persbericht	2001/11	19– 21
Consumentenvertrouwen fors gedaald na aanslagen VS	CCO	persbericht	2001/10	9– 11

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Consumentenvertrouwen in augustus vrijwel stabiel	CCO	persbericht	2001/9	16– 17
Consumptie				
Bezit van duurzame consumptiegoederen <i>Zie ook: bestedingen</i>	SEP	tabel	2000/1	37– 41
Economische activiteit				
Allochtonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21– 24
Etniciteit				
Niet-westerse allochtonen profiteerden van gunstige arbeidsmarkt	EBB	webmag	2002/7	10
Personen met een uitkering naar herkomstgroepering, 1999	SZ	artikel	2002/1	26– 34
Deelname van allochtonen aan de Wet				
Inschakeling Werkzoekenden	WIW	artikel	2002/1	35– 39
Niet-westerse allochtonen tweemaal zo vaak een uitkering	SZW	persbericht	2001/9	18– 20
Regionale spreiding van huishoudens met een min. inkomen en van huishoudens met langdurig laag inkomen, 1998	RIO	tabel	2001/6	61– 69
Allochtonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21– 24
Werkloze allochtonen op weg naar de arbeidsmarkt	SOZ	artikel	2000/10	21– 27
Managers uit de VS en informatici uit India: de nieuwe gastarbeiders	DRV	artikel	2000/11	28– 31
Nieuwe standaarddefinitie voor allochtonen	EBB	artikel	2000/8	45– 48
Gesubsidieerde sector				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2002/5	28– 29
Snelle stijging cao-lonen	CAO	webmag	2002/1	12– 13
Geregistreerde werkloosheid				
Werkloosheid gestegen	GW	bericht	2002/6	7
Werkloosheid eerste kwartaal	GW	bericht	2002/5	7
Geregistreerde werklozen, 3-mnds gem	GW	tabel	2002/5	26
Geregistreerde werklozen, 16–64 jaar	GW	tabel	2002/5	26
Bij CWI ingeschrevenen, 16–64 jaar	EBB	tabel	2002/5	27
Werkloosheid stabiel	GW	bericht	2002/4	7
Geregistreerde werklozen, 3-mnds gem	GW	tabel	2002/4	40
Geregistreerde werklozen, 16–64 jaar	GW	tabel	2002/4	40
Bij CWI ingeschrevenen, 16–64 jaar	EBB	tabel	2002/4	41
Werkloosheid stabiel	GW	bericht	2002/3	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/1	DIV	artikel	2002/3	18– 20
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21– 30
Werkloosheid stabiel op laag niveau	GW	bericht	2002/2	8
Werkloosheid nog steeds stabiel	GW	persbericht	2002/1	9– 10
Geregistreerde werkloosheid, 2000	GW	artikel	2002/1	19– 22
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/12	13– 15
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/11	13– 15
Minder dan 50 duizend langdurig werklozen	GW	persbericht	2001/10	7– 8
Werkloosheid mei–juli	GW	persbericht	2001/9	14– 15
Geregistreerde werklozen, 16–64 jr				
landsdeel	GW	tabel	2001/5	27
<i>Zie ook: werkloosheid</i>				
Grensarbeid				
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland, België en Duitsland	SGA	tabellen	2002/4	26– 28
Huisvesting				
<i>Zie: woningbehoefte</i>				
Industrie				
<i>Zie: economische activiteit</i>				
Inflatie				
<i>Zie: consumentenprijsindex</i>				
Inkomens				
Koopbereidheid jongeren en lage inkomens sterkst gedaald	CCO	webmag	2002/8	10
Minder huishoudens met een laag inkomen	IPO	artikel	2002/7	19
Inkomensdynamiek in de jaren 1995–2000	IPO	artikel	2002/6	14– 18
Aantal tweeverdieners blijft stijgen	IPO	artikel	2002/6	19– 22
Ruime stijging koopkracht werknemers in 2000	RIO	webmag	2002/5	11
Minimuminkomens vooral in grote steden/noorden	RIO	webmag	2002/4	10– 11
werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23– 29
Vermogen fors gestegen	IPO	persbericht	2001/12	19– 20
Inkomen rond minimum en modaal, div. kenmerken	IPO	tabel	2001/12	68– 72
Inkomen particuliere huishoudens, div. kenmerken	IPO	tabel	2001/11	48– 52
Inkomen van AOW'ers 1999	IPO	artikel	2001/7	25– 29
Inkomen van AOW'ers, 1999	IPO	tabel	2001/7	55– 60
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999 <i>Zie ook: koopkracht</i>	EWL	artikel	2001/6	23– 29

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Internationaal				
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2002/6	43
Geharmoniseerde consumentenprijsindex	Eurostat	tabel	2002/6	48
Trends in de beroepsbevolking van de Europese Unie, 1985–2050	Eurostat	artikel	2001/1	15– 19
Koopkracht				
Vermogen fors gestegen	IPO	persbericht	2001/12	19– 20
Dynamische koopkrachtontwikkeling '89–'99	IPO	tabellen	2001/4	59– 64
<i>Zie ook: inkomen vermogen</i>				
Loonkosten				
<i>Zie: arbeidskosten</i>				
Meewerkende gezinsleden				
<i>Zie: positie in de werkring</i>				
Minimum(loon)				
Minimumloners: vooral vrouwen en jongeren	EWL	webmag	2002/1	14
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30– 43
Onderwijs(niveau)				
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21– 30
<i>Zie ook: economische activiteit schoolverlaters</i>				
Ontslag				
Ontslagaanvragen	SOZ	tabel	2000/7	27– 28
Organisatiegraad				
<i>Zie: vakverenigingen</i>				
Overheid				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2002/9	39
Cao-lonen 2001, de definitieve gegevens	CAO	artikel	2002/4	12– 19
Snelle stijging cao-lonen	CAO	webmag	2002/1	12– 13
Pendel				
<i>Zie: woon-werkverkeer</i>				
Pensioen				
Minder VUT-uitkeringen, meer prépensioenen	SZ	artikel	2002/2	22– 24
AOW, Anw	SOZ	tabel	2001/7	51– 53
<i>Zie ook: inkomen sociale zekerheid</i>				
Prijzen				
<i>Zie: consumentenprijsindex</i>				
Regelingslonen				
Regionaal				
Minimuminkomens vooral in grote steden/noorden	RIO	webmag	2002/4	10– 11
Geregistreerde werklozen, 16–64 jaar	GW	tabel	2002/1	52
Schoolverlaters				
AOW, Anw, AKW	SOZ	tabel	2000/2	39– 41
Sociale zekerheid				
Daling bijstand komt tot stilstand	SZ	berichten	2002/8	8
Arbeidsongeschiktheid groeit in 2001 naar 981 duizend uitkeringen	SZ	webmag	2002/7	16
Laagste aantal WW-uitkeringen sinds tien jaar	SZ	artikel	2002/7	26
Uitkeringen WW, AO en Abw	SZ	tabel	2002/8	38– 40
Deelname van allochtonen aan de WSW, 1e halfjaar 2001	SZ	tabel	2002/6	23– 27
Daling bijstand en WW neemt af	SZ	berichten	2002/5	7
Beweging in de bijstand vooral bij jongeren	SZ	berichten	2002/5	10
Uitkeringen WW, AO en Abw december 2001	SZ	tabel	2002/4	50– 52
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21– 30
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	berichten	2002/2	9
Aantal werkloosheidsuitkeringen in zes jaar ruim gehalveerd	WW	webmag	2002/2	13– 14
Minder VUT-uitkeringen, meer prépensioenen	SZ	artikel	2002/2	22– 24
Personen met een uitkering naar herkomstgroepering, 1999	SZ	artikel	2002/1	26– 34
Uitkeringen WW, AO en Abw medio 2001	SZ	tabel	2002/1	61– 63
Uitkeringen AOW, Anw en AKW	SZ	tabel	2001/12	64– 65
Daling bijstand en WW vlak af	SZ	persbericht	2001/11	16– 18
Uitkeringen Abw, loaw en loaz	SZ	tabel	2001/11	35– 36

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Uitkeringen WAO, Wajong, WAZ	SZ	tabel	2001/11	38– 40
Ziekteverzuim	SZ	tabel	2001/11	42– 43
Niet-westerse allochtonen tweemaal zo vaak een uitkering	SZW	persbericht	2001/9	18– 20
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen net een arbeidsongeschiktheids-uitkering, 1996–1997	SZ	artikel	2001/6	30– 43
Personen met een bijstandsuitkering in 1998	SOZ	artikel	2000/8	17– 44
<i>Zie ook: arbeidsongeschiktheid bijstand pensioen werkloosheid</i>				
Stakingen				
<i>Zie: werkstakingen</i>				
Standaard bedrijfsindeling				
<i>Zie: economische activiteit</i>				
Uitgaven				
<i>Zie: bestedingen</i>				
Uitkeringen				
<i>Zie: sociale zekerheid</i>				
Vacatures				
Vacatures naar econ. activiteit en bedrijfstagrootte	VAC	tabel	2002/9	33
Ontstane en vervulde vacatures	VAC	tabel	2002/9	34
Meeste vacatures voor				
schoonmaakmedewerkers	VAC	artikel	2002/8	12
Daling vacatures zet door	VAC	artikel	2002/7	24
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12– 13
Sterke daling aantal vacatures	VAC	artikel	2002/5	12– 13
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	DIV	artikel	2002/3	18– 20
Aantal vacatures gedaald	VAC	artikel	2002/2	20– 21
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21– 22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21– 22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1	AR	artikel	2001/3	25– 26
Vakverenigingen				
Leden van vakcentrales, 1 januari 2002	VB	tabel	2002/9	49
Ledental vakcentrales stabiel	VB	webmag	2002/6	10
Leden van vakcentrales, 1 januari 2002	VB	tabel	2002/6	55
Minder mannen en jongeren vakbondslid	VB	webmag	2002/1	11
Daling ledental vakbeweging	VB	artikel	2001/12	46– 50
Verbruik				
<i>Zie: bestedingen</i>				
Verdiende lonen				
Loonkosten per fte/beloning werknemer naar bedrijfstak	AR	tabel	2002/4	44
Spaarloon voor bijna de helft van de werknemers	EWL	webmag	2002/3	10– 11
Incidentele loonontwikkeling in componenten, 1999/2000	EWL	artikel	2002/3	31– 37
Minimumloners: vooral vrouwen en jongeren	EWL	webmag	2002/1	14
Werkgelegenheidsgroei in Utrecht blijft achter	EWL	webmag	2002/1	15
De ontwikkeling van de verdiende lonen in componenten, 1995–1999	EWL	artikel	2001/9	23– 28
Loon naar opleidingsniveau en beroep: het Loonstructuuronderzoek 1997	EWL	artikel	2000/4	19– 49
Vermogen				
Hypothecenschuld ruim 40 procent van woningwaarde	VRM	webmag	2002/7	18
Welvaart				
<i>Zie: inkomen koopkracht</i>				
Werkgelegenheid				
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	31
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	32
Banengroei valt terug in het eerste kwartaal	AR	berichten	2002/7	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12– 13
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland en België of Duitsland	SGA	artikel	2002/4	26– 28
Banenmarkt vlak verder af in vierde kwartaal	EWL	berichten	2002/4	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Banengroei vlak licht af in derde kwartaal	KWL	persbericht	2002/1	8
Minimumloners: vooral vrouwen en jongeren	EWL	webmag	2002/1	14
Werkgelegenheidsgroei in Utrecht blijft achter	EWL	webmag	2002/1	15
Beroepsbevolking, 2000	EBB	artikel	2002/1	16– 18

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
De arbeidsmarkt in de vier grote steden	EWL	artikel	2002/1	23– 25
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30– 43
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/4	DIV	artikel	2001/12	44– 45
Banengroei stabiel in het tweede kwartaal	AR	persbericht	2001/10	19– 21
De ontwikkeling van de verdiende lonen in componenten, 1995–1999	EWL	artikel	2001/9	23– 28
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/3	DIV	artikel	2001/9	21– 22
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	AR	artikel	2001/6	21– 22
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23– 29
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/1		artikel	2001/3	25– 26
Trends in de beroepsbevolking van de Europese Unie, 1985–2050	Eurostat	artikel	2001/1	15– 19
Allochtonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21– 24
<i>Zie ook: arbeidsjaren arbeidsvolumina banen</i>				
Werkloosheid				
Geregistreerde werklozen, 16–64 jaar	GW	tabel	2002/9	36
Bij CWI ingeschrevenen, 16–64 jaar	EBB	tabel	2002/9	37
Werkloosheid in tweede kwartaal verder omhoog	GW	persbericht	2002/8	7
Geregistreerde werklozen, 3-mnds gem	GW	tabel	2002/8	28
Stijgende werkloosheid	GW	berichten	2002/7	7
Werkloosheid daalde snel onder laagopgeleiden	EBB	webmag	2002/7	12
Laagste aantal WW-uitkeringen sinds tien jaar	SZ	artikel	2002/7	26
Uitkeringen WW, AO en Abw	SZ	tabel	2002/7	54– 56
Werkloosheid gestegen	GW	berichten	2002/6	7
Werkloosheid eerste kwartaal	GW	berichten	2002/5	7
Daling bijstand en WW neemt af	SZ	berichten	2002/5	7
Werkloosheid stabiel	GW	berichten	2002/3	7
Werkloosheid stabiel	GW	berichten	2002/4	7
Werkloosheid stabiel	GW	berichten	2002/3	7
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21– 30
Werkloosheid stabiel op laag niveau	GW	berichten	2002/2	8
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	berichten	2002/2	9
Aantal werkloosheidsuitkeringen in zes jaar ruim gehalveerd	WW	webmag	2002/2	13– 14
Werkloosheid nog steeds stabiel	GW	persbericht	2002/1	9– 10
Geregistreerde werkloosheid, 2000	GW	artikel	2002/1	19– 22
Deelname van allochtonen aan de Wet				
Inschakeling Werkzoekenden	WIW	artikel	2002/1	35– 39
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/12	13– 15
Werkloosheid stabiel	GW	persbericht	2001/11	13– 15
Daling bijstand en WW vlakt af	SZ	persbericht	2001/11	16– 18
Minder dan 50 duizend langdurig werklozen	GW	persbericht	2001/10	7– 8
Werkloosheid mei–juli	GW	persbericht	2001/9	14– 15
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	persbericht	2001/8	14– 16
<i>Zie ook: geregistreerde werkloosheid inkomen sociale zekerheid</i>				

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Werkloze beroepsbevolking				
<i>Zie: beroepsbevolking</i>				
Werknemers				
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfsklasse	AR	tabel	2002/9	31
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	32
Banenmarkt vlakt verder af in vierde kwartaal	EWL	berichten	2002/4	7
Loonkosten per fte/beloning werknemer naar bedrijfstak	AR	tabel	2002/4	44
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
Banengroei vlakt licht af in derde kwartaal	KWL	persbericht	2002/1	8
Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000	EWL	artikel	2001/12	30– 43
De ontwikkeling van de verdiende lonen in componenten, 1995–1999	EWL	artikel	2001/9	23– 28
Incidentele loonontwikkeling van werknemers, 1995–1999	EWL	artikel	2001/6	23– 29
<i>Zie ook: banen</i>				
Werkstakingen				
Vorig jaar 45 duizend verloren arbeids-dagen door werkstakingen	STA	artikel	2002/6	28– 30
Werkzame beroepsbevolking				
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfsklasse	AR	tabel	2002/9	31
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/9	32
Werkdruk terug op niveau 1996	EBB	persbericht	2002/8	7
Banenmarkt vlakt verder af in vierde kwartaal	AR	berichten	2002/4	7
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland en België of Duitsland	SGA	artikel	2002/4	26– 28
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13– 17
Beroepsbevolking, 2000	EBB	artikel	2002/1	16– 18
Betaald werk: verschillen tussen mannen en vrouwen kleiner	EBB	artikel	2001/9	29– 31
<i>Zie ook: beroepsbevolking</i>				
Werkzame personen				
<i>Zie: beroepsbevolking werkgelegenheid</i>				
Zelfstandigen				
<i>Zie: inkomen positie in de werkkring</i>				
Ziekteverzuim				
Ziekteverzuim excl./incl. zwangerschaps-verlof, 4e kwartaal 2001	ZVZ	tabel	2002/9	44
Ziekteverzuim bedrijfsleven stabiliseert	SZ	webmag	2002/6	9
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13– 17

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.

ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz., € 70,50 per jaar.

ISSN 0166-9680.

Jaarboek onderwijs in cijfers 2001

Deze publicatie geeft een overzicht van de stand van zaken in het onderwijs, w.o. aantal studenten en leerlingen, slagingspercentages voortgezet onderwijs en de kwaliteit van het werk in het onderwijs. Tevens zijn bijdragen opgenomen van het ministerie van OC&W, het researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt en het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting. Het Jaarboek onderwijs is in samenwerking met Kluwer uitgegeven. Het boek is te bestellen bij de Kluwer klantenservice (tel. 0172 466 833).

Jaarlijks, 270 blz., € 30,40.

ISBN 9014080697

Allochtonen in Nederland, 2001

De publicatie Allochtonen richt zich op de leefsituatie van de (niet westerse) allochtonen in Nederland en vergelijkt deze met de autochtone bevolking. Onderwerpen die aan bod komen zijn onder meer bevolkingsopbouw, ruimtelijke spreiding, arbeid, inkomen en onderwijs. Bijzondere aandacht wordt geschonken aan de doelgroepen van het integratiebeleid etnische minderheden van de Nederlandse overheid.

Jaarlijks, 130 blz., € 13,39. Kengetal:B-52

ISSN: 1383-7311

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 236 blz., € 13,90.

ISSN 1386-1042. Kengetal P-19.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en de overheid.

Jaarlijks, 291 blz., € 41,50.

ISSN 0168-3489. Kengetal P-2.

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie De Nederlandse conjunctuur wordt de basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, € 34,- per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal P-104.

Maandstatistieken

Het CBS publiceert nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek

Maandlijks, ca. 80 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0168-549X. Kengetal V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen

Maandlijks, ca. 115 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0166-9486. Kengetal U-2.

Financiële Maandstatistiek

Maandlijks, ca. 50 blz., € 92,50 per jaar.

ISSN 1381-6780. Kengetal O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://statline.cbs.nl/>.

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt dan StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

10 keer per jaar, € 85,50 per jaar, € 10,50 per exemplaar.

Kengetal: A-159cd.

Tenzij anders vermeld kunnen de publicaties van het CBS besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.